

J e g y z ő k ö n y v

az Országos Köznevelési Tanács

2003. május 8-án, csütörtökön, 10 órai kezdettel

az Oktatási Minisztérium (Budapest V., Szalay u. 10-14.)

IV. emeleti közigazgatási államtitkári tárgyalójában megtartott

üléséről

Napirend:

1. A NAT-revízió koncepcionális kérdései
Meghívottak: a NAT-bizottság tagjai

2. Javaslat a 2003/2004-es tanév rendjére és a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM-rendelet módosítására
Előadó: Juhász József

3. Egyebek

Elnököl: Dr. Loránd Ferenc, az OKNT elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Ipacs Tiborné, Prin Andrea és Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetségének beszédgyorsíró szolgálata)

Az ülés résztvevői

Az Országos Köznevelési Tanács részéről:

Dr. Báthory Zoltán
Dr. Brezsnaynszky László
Farkas István
Dr. Hadházy Tibor
Dr. Hoffmann Rózsa
Horn György
Dr. Kelemen Elemér
Kompaktor Emília
Liskó Ilona
Dr. Loránd Ferenc
Mészáros Gáborné
Nagy József
Dr. Szabados Lajos
Szakács Mihályné dr.
Dr. Szenes György
Dr. Trencsényi László
Dr. Vágó Irén
Dr. Vass Miklós
Dr. Vekerdy Tamás

Meghívottként:

Parti Zoltán
Szabó Imre
Lehmann László
Vass Vilmos
Knausz Imre
Mihály Ottó
Nahalka István
Juhász József
Horváth Gréta
Makkai László
Bakos Károly
Fazekas Márta
Nádor Rudolfné
Keszei Sándor

Kosinszky Zsuzsa

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 00 perc)

DR. LORÁND FERENC, a Tanács elnöke, az ülés levezető elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó reggelt kívánok! Köszöntöm mindenekelőtt kedves vendégeinket, a NAT-bizottság tagjait és azt a munkacsoportot - szerzői és szerkesztői gárdát -, amelyik összeállította az érettségire vonatkozó szakanyagot, amelyet pótlólag szeretnénk napirendre tűzteni, megszavaztatni az OKNT-vel, hogy az eredeti kiíráshoz képest ez is szerepeljen a napirendünkön mint a beszélgetés tárgya. Erre úgy került sor, hogy kaptam Trencsényi László bizottsági elnök úrtól egy e-mailen érkezett kérést: tekintettel arra, hogy az érettségi és vizsgabizottság ezt az anyagot megtárgyalta, javasolja, hogy még a tavaszi időszakban, tehát a nyári szünet beállta előtt okvetlenül sort kerítsünk ennek a megbeszélésére. Én úgy ítélt meg, hogy miután ez szerves összefüggésben van - logikailag, tartalmilag legalábbis - a nemzeti alaptantervről szóló koncepcionális kérdésekre koncentráló vitánkkal, hogy ennek a mai napnak a keretén belül kezdjünk el erről beszélgetni, mondjunk erről valamilyen véleményt.

Először is azt a kérdést teszem föl: megszavazza-e az OKNT, hogy ez az érettségi előterjesztés a NAT-vitához kapcsolódva - bár nem annak keretében, de azzal logikai egységben - a mai napon napirendünkön szerepeljen. Aki megszavazza, kérem, emelje fel a kezét. *(Szavazás.)* A szavazás egyhangú - a jegyzőkönyv számára megállapítom. Köszönöm szépen.

Tekintve, hogy érkezett hozzánk egy kérés, miszerint „A Közoktatás Minőségéért”-díjat odaítélő kuratóriumba vagy díjbizottságba a mi részünkről is történjék javaslatétel, a legutóbbi ülésen tisztelettel kértem az OKNT tagjait hogy szíveskedjenek, illetve szíveskedjete az azon gondolkodni, egyrészt ki vállalkozna erre, másrészt, hogy kit javasolunk. Szabad a gazda! Ez egy kilenc főből álló bizottság, erre a pilisborosjenői intézet közoktatási minőségfejlesztési programirodája tesz javaslatot, és tőlünk kér egy tagot a kilenc közé. Nincs erre jelentkező? *(Nincs jelzés.)*

Aelnök úr, megkérhetlek, hogy...

DR. SZENES GYÖRGY: Javaslatom lenne, hogyha lehetne...

ELNÖK: Én nem így gondoltam, de ügyesen kikanyarodott a mondat második feléből.

DR. SZENES GYÖRGY: Elkötelezett híve vagyok a közoktatás minőségbiztosításának, ennek ellenére nem gondolnám, hogy én vennék ezen részt. Azt szeretném javasolni, hogy lesz elég hosszú időnk még az ebédszünetben, egyeztessünk, és utána tegyünk egy javaslatot.

ELNÖK: Az egyeztetésnek mi legyen a technikája?

DR. SZENES GYÖRGY: Beszélgetünk itt egymással, és akkor majd rábeszélünk valakit, aki ezt fontosnak tartja.

ELNÖK: Jó, tehát az ebédjeggyel együtt mindenki szíveskedjék leadni a tányér mellé egy nevet tartalmazó javaslatot is. Ez csak tréfás megfogalmazása volt annak a szigorú intellemtnek, hogy nem kap ebédet az, aki nem nyilatkozik. Akkor tehát ebédszünetig halasztva - ne felejtjük el!

A következőt kérem. Mielőtt még a NAT-vita elkezdődne, szeretném megkérni Horn Gyurit, hogy ennek az érettségi anyagnak az előzményeiről szóljon egypár szót, indokolván, hogy kerül a csizma az asztalra, vagy ez a szép cipő, vagy ez a javaslat az asztalra, utána pedig megkérem Vass Vilit, indítsa el azt a beszélgetéssorozatot, amelyhez kaptunk tőle és Báthory Zoltántól egy „Kérdések, problémák” című provokációsorozatot. Kaptunk egy nem kevésbé

provokatív anyagot Nagy Józseftől, amelyet szintén időben kiküldtünk. E két anyaghoz együtt szólunk hozzá.

Szeretném emlékezetünkbe idézni, hogy a múltkor nem tudtunk a végére jutni olyan alapvető koncepcionális kérdéseknek, amelyek részben a múltkori beszélgetésen merültek föl. Ha jól emlékszem - meg igyekeztem felfrissíteni az emlékezetemet a jegyzőkönyvből -, ezek elsősorban arra koncentráltak, hogy ha egyszer kimeneti szabályozásról van szó, akkor hol legyenek a kimeneti pontok. Több javaslat hangzott el, amelyek a levegőben maradtak, azzal, hogy ezt az egész problémakört ennek apropóján mindenekelőtt újra napirendre kell tűzni.

Ez a beszélgetés épp úgy, mint a NAT-ról szóló előző beszélgetés azt a célt szolgálja, hogy menet közben kapjunk egyrészt információkat, tudjunk másrészt - amennyiben érdemleges javaslataink vannak - hatást gyakorolni a munkára, tehát hogy ne az utolsó pillanatban legyenek olyan észrevételeink, amelyek megakadályozhatnak egy döntést, amelyre bennünket az idő sürget. Tehát hogy a döntésünk megalapozottabb legyen.

Ennek volt egy előzetes iskolája, ujjgyakorlata, amit a TSZKB a kerettantervi követelmények csökkentésével kapcsolatban mint folyamatot végigjátszott. Most tulajdonképpen ennek a folyamatnak vagyunk, ha nem is a közepén, de legalább - reményeim szerint - az utolsó harmadában, amikor mondani még mindent lehet, megfogadni már nem biztos. De a vita élességét és elviségét ez semmiképpen ne tompítsa.

Tehát, Gyuri, téged kérlek először, hogy egy pár szót szólj az érettségiről, és utána jöjjön a NAT.

HORN GYÖRGY: Köszönöm, elnök úr. Tisztelt OKNT! Tisztelt Bizottság! Mindenki, aki a teremben van! Amikor az Országos Érettségi és Vizsgabizottság megvitatta a kompetenciaközpontú, egyszintű érettségi és felvételi vizsga koncepcióját, akkor ezt tulajdonképpen az OKNT nevében tette, hiszen az FTT - a Felsőoktatási Tudományos Tanács - által megrendelt, megvitatott, illetve jóváhagyott koncepcióról volt szó, ahol az FTT felkérte a Köznevelési Tanácsot ennek a koncepciónak a megvitatására. Tekintettel arra, hogy az OÉVB paritásos alapon három FTT-delegáltból és három OKNT-delegáltból áll - bár OKNT-bizottság -, értelemszerű volt, hogy első körben ez a fórum legyen az OKNT bizottságaként ennek az anyagnak a megvitatója. Egyben már ott is egyértelmű és határozott állásfoglalás alakult ki arra vonatkozóan, hogy ezt a teljes OKNT elé kell terjeszteni. Köszönöm Trencsényi Lacinak, hogy bizottsági elnökként felkérte az elnök urat, hogy hozza ide napirendre. Az érettségi bizottságban a vita után abban állapodtunk meg, hogy nem szeretnénk elvonni a NAT elől a levegőt, és ezért a javaslatunk az volt, hogy kora ősszel kerüljön az OKNT elé, de én magam a mellett voltam, hogy ez mielőbb megtörténjék. Én tehát azt gondolom, hogy ez egy helyénvaló dolog, különös tekintettel arra, hogy a NAT életbe lépése 2004-től megindulván - első osztálytól felmenő rendszerben -, alapvető tartalmi és szabályozási ügyek merülnek fel. Ezek a gyerekek, sőt, már a most a rendszerben lévők is érintettek, és a tizenkét éves NAT-nak tartalmilag mindenképpen össze kell függnie egy egyébként más típusú szabályozó, a kimeneti szabályozó eljárásával és tartalmával is.

Úgy ítélem meg tehát, nagyon jó, hogy egy általános vitának - most nem egy döntéshozó, hanem egy beszélgető ülésen vagyunk - része egy kimeneti eljárási rend, illetve ehhez hozzákapcsolva - egyelőre maradjunk ennél - ennek a példaszintje, második része, hogy az hogyan is valósul meg.

Én tehát azt javaslom, hogy magát az anyagot ugyan önálló napirendben, de a NAT-vita részeként is, mint összefüggő rendszert, tekintsük át.

A másik fontos elem, hogy az volt az álláspontunk - én ott egy határozati javaslatot próbáltam összefoglalni, és egyhangú döntése volt az OÉVB-nek -, hogy nem hoz az OÉVB határozatot magáról az előterjesztésről, hanem azt javasolja, hogy a teljes jegyzőkönyvet valamennyi OKNT-tag kapja meg. Itt egy beszélgetés, nem pedig egy döntéshozó fórum volt ugyanis. Azt azért hozzá kell tennem, hogy a jelen lévő FTT-tagok egyértelműen, de az OKNT-delegáltak is támogatásukról biztosították magát a koncepciót, bár voltak benne vitatott elemek.

A következő érdemi javaslatok kerültek elő, amiket szeretnék aláhúzni - a jegyzőkönyv mellett:

Az egyik az, hogy ezt mindenképpen tárgyalja meg az OKNT.

A másik az, hogy valamilyen OM-állásfoglalás készüljön arról, hogy milyen a viszonya ehhez a koncepcióhoz a hivatalos államnak. Ez jelen pillanatban az FTT előterjesztése ugyanis az OKNT felé.

A harmadik, hogy készüljön ehhez kiterjedt elemzés, hatás- és feltételvizsgálat, költségvetés, bevezetési ütemterv, tehát hogy kezdődjék el egy hivatalos, az állam, az Oktatási Minisztérium által is megrendelt, ennél a szakmai anyagnál kiterjedtebb hatáselemzés a bevezetéssel kapcsolatban, és az ezzel kapcsolatos szakmai viták is induljanak meg.

Ami nagyon fontos, hogy összességében - bár erről nem hozott határozatot az OÉVB - minden hozzászóló támogatta a koncepció fő irányait, tehát itt egy nagyon erős, mondhatom egyhangú támogatás volt, bár felmerült a tantárgyak kérdése, de erre nem tért ki, hiszen ez egy több órás vita volt.

Nagyon kérném majd, hogy a szerzők feltétlenül kapjanak szót az OKNT előtt - nem szeretném helyettük magát a koncepciót előterjeszteni, hiszen ez nem tisztem. Ha nem lennének itt, nyilván megtenném.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm.

A beszélgetés menetére vonatkozóan van egy javaslatom. Természetesen minden meghívott nem hallgatóként, hanem beszélgető partnerként a meghívottunk. Mégis azt szeretném kérni, hogy valamilyen koreográfiában tudjunk megegyezni, hogy az első körben a hozzászólások az Országos Köznevelési Tanács tagjai részéről hangozhatnak el, közöttük olyan kérdések, amelyeket az anyaggal kapcsolatban akár a NAT-bizottsághoz, akár ennek az érettségi koncepciónak a szerzőihez tesznek fel. Ezek után folyják egy dialógus a felek között.

Akkor tehát világos, hogy egy konzultációról, beszélgetésről van szó, a NAT esetében folytatásáról az előző beszélgetésnek.

A Báthory-Vass-féle problémahalmaz engem azért ejtett zavarba, mert annak kapcsán, hogy a nemzeti alaptanterv mindennel összefügg, lényegében az oktatási rendszer egész működésére vonatkozó alapkérdések sora került itt megfogalmazásra, ami érinti az irányítás kompetenciáját, a tartalmi szabályozás szervezeti, jogi stb. kérdéseit is. Félek attól, hogy ez nagyon nagy merítés. Most nem akarván ezt szűkíteni, hiszen a tiétek volt - Vili és Zoli - az a lehetőség, hogy az OKNT véleményét bizonyos dolgokban kérjétek, megismerjétek, ezért javaslom, próbáljátok a beszélgetés menetében úgy súlyozni, legalábbis időrendi vagy, ha úgy gondoljátok, fontossági sorrendben úgy rendezni a kérdéseket, - én ezt nem szeretném befolyásolni -, hogy ez azért optimális mértékben beleférjen egy beszélgetés keretébe.

Vili, ugye, te leszel, aki most tiszteletteljes kérésemnek eleget teszel. Nem vagy OKNT-tag, de ennek a napirendnek már harmadik ízben vagy szenvedő - vagy élvező - előadója. Most mi ennek a bizottságnak szeretnénk segíteni, vagy a lehető legkevesebbet ártani.

VASS VILMOS: Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt OKNT-tagok, NAT-bizottság és minden jelen lévő! Nem előadást szeretnék tartani, hiszen ennek semmilyen célja és funkciója nem lenne: néhány alapelemet szeretnék kiemelni a jelenleg is zajló munkálatokból.

Amit Báthory Zoltánnal készítettünk, tudjuk, hogy ez egy lényegesen nagyobb volumenű problémahalmaz, amelyben nem pusztán a nemzeti alaptanterv jelenleg zajló felülvizsgálata játszik elsősorban szerepet, hanem az a tény is, ami kiderült a beszélgetések, megbeszélések és OKNT-ülések során is, hogy a nemzeti alaptanterv egészének a története és a későbbi jövője számos olyan kérdést vet föl, ami túlmutat a NAT-felülvizsgálat menetén. Amire az elnök úr kért, hogy célirányosan közelítsük meg a problémahalmazunkat, annak szellemében szeretném a következő elemet vitára bocsátani:

Meglátásom szerint az a folyamat, amit vezetek, amivel foglalkozunk, az a nemzeti alaptanterv felülvizsgálata. Nem új nemzeti alaptantervet készítünk. Ezt többször megindokoltam az OKNT előtt. Itt elégedjenek meg a tisztelt jelenlévők annyival, hogy a NAT 1995. általános fejlesztési követelményeire, műveltségterületeire, közös követelményeire koncentrálnunk elsősorban, és szeretném nyomatékosan leszögezni: a részletes követelményrendszernek nem elhagyásáról, hanem átstrukturálásáról van szó.

A másik alaptézisünk, hogy továbbvinnénk a NAT 1995. fejlesztő jellegét. Ennek megfelelően a munkacsoportok egy kompetenciaháló mentén dolgoznak, olyan általános fejlesztési kompetenciaterületek mentén, amelyek az általunk fölvetett 2. ponthoz kapcsolódnak, a 8. és a 9. ponthoz kapcsolódnak. Mi úgy gondoljuk, azáltal, hogy megerősítjük a jelzett követelményeket, és átstrukturáljuk a tartalmakat, lehetővé válik számunkra, hogy a nemzeti alaptanterv fejlesztő jellegét erősítsük.

Ez az a két pont - tehát a műveltségterületek mögött meglévő fejlesztés és az egész folyamat felülvizsgálata -, amit érdemesnek tartottam bevezetőmben leszögezni.

Végül egy harmadik elem, ami a munkacsoportok számára nagyon fontos. December közepe óta elindult folyamatról van szó. Május végére egy szerkesztett munkaanyag áll rendelkezésre. Ezt a szerkesztett munkaanyagot természetesen az OKNT elé visszük. Úgy gondolom, a TSZKB segítségével a június 12-ei vitán ezt a május végi vitaanyagot is érdemes megbeszélni, elemezni, mert a folyamatok, úgy gondolom, december óta az említett kulcsterületeken alaposan megváltoztak. Szerintem ez kellő alapot jelent arra, hogy - ahogy Horn György említette - egyfelől 2004. szeptember 1-jén elinduljon ez a rendszer, másfelől pedig - jogos igényként - koherensen kapcsolódjék a kimenethez.

Ennél többet most nem kívánok mondani. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Zoli, akarod ezt kiegészíteni? (*Báthory Zoltán jelzi: nem.*)

Kérdezem Nagy Józsefet, a másik elaborátum szerzőjét.

NAGY JÓZSEF: Először elnézést kérek a „gyökértanterv” szóért. Nem tudtam rájönni, hogy került ez az agyamba. Mivel azonban nagyon veszélyes terminológiának tartom- tudniillik a „gyökér” szónak van Magyarországon egy konnotációja, ami, ha egyszer kimegy a köztudatba, nagyon nagy baj lesz belőle -, benne hagytam, hogy óvakodjunk ettől a kifejezéstől.

Ha valakinek netán mégis gondolata támad, hogy egy ilyen nevet adjon; remélem, hogy nem én találtam ki, de mondom, nem tudtam rájönni. Ennyit erről.

Tehát ha már mindenáron az eredeti szót akarjuk lefordítani, akkor magtantervet mondhatunk, de ne mondjunk magtantervet, hanem mondjunk alaptantervet. Benne van a törvényben ez a szó, 15 évvel ezelőtt kiizzadtuk, a nép befogadta, most miért akarunk mást mondani? Ez az egyik.

A másik: egy kiegészítem lenne, ami a kiküldött anyagból nem látszik egyértelműnek, utólag jöttem rá. Ez pedig a rendszer egészét érintő alapvető változásokat generáló reformok ügye. Nemzetközi és hazai tapasztalat, hogy minden ilyen átfogó és felülről egyszerre bevezetendő reform megbukott, és volt egy időszak, amikor arról volt szó, hogy ne is beszéljünk már reformról. A reform szót kevésbé használjuk, de a stratégiánk továbbra is az, hogy kidolgozunk valami átfogó nagy rendszert, ami most kiderült ebből a kérdéssorból is, hogy szinte mindent érint, és ezt egy időpontban be akarjuk vezetni. Nemcsak azért bukott meg a három kormány szándéka a tantervi reformban, mert új kormány jött, hanem azért is megbukott volna, hogy demokráciákban ilyen jellegű, hirtelen nyakon öntő, egyszerre bevezetendő valami nem akar működni. A kis lépések, a fokozatos fejlesztés módszere nem azt jelenti, hogy ne legyen koncepciónk az egészre vonatkozóan, de folyamatosan csináljuk meg.

Ez a kis feljegyzés, amit csináltam, a folyamat első lépése lehetne. Vagyis van egy NAT-unk, abba jobban be kell építeni a képesség és készségfejlesztés igényét, korrigálni kell, van egy kerettantervünk, amíg nincsenek más programok vagy programcsomagok, vagy nevezzük, ahogy akarjuk, vagy majd csak reméljük, hogy lesznek, vagy majd a meglévőket

összeszedjük, addig a kerettantervet kell olyanná tenni, hogy az egyik program lehessen, hogy az van. De ennek alapfeltétele, hogy ott lényegesen kell csökkenteni a tananyagot. Nagyon törtem a fejem, hogy le merhetem-e írni ezt a 25 százalékot. Nem hirtelen felindulásból írtam oda, hanem ez a szilárd meggyőződésem, hogy amennyiben azt szeretnénk, hogy a rendszer meglévő elemeiből építkezzünk, akkor egy ilyen munkát el kell végeznünk és ezt el is lehet végezni. Azután, ha kiderül, hogy mi is ez a program, én inkább programcsomagnak nevezném és erről egypár szót mondom, mert nagyon fontos dologról van szó, szerintem programcsomagokról lehetne inkább beszélni. Ez azt jelenti, hogy van egy sajátos jellegű Waldorf iskola vagy a Zsolnaynak a programcsomagja, de ez azt jelenti, hogy ahhoz tankönyvek vannak, ahhoz módszertani útmutatók vannak, és nem kevésbé fontos: akkreditált továbbképzési programok vannak, és ha ez megvan, és a továbbképzés elindul, akkor az a program, meg a másik, meg a harmadik terjesztése megindulhat. De most ilyen nagyon kevés van, és nagyon kevés iskola képes arra, hogy ezeket befogadja.

Tehát az első lépés az, hogy a mostaniból ezeket a munkákat el lehetne végezni és megindítani, és amikor lesz egy új, akkor... Ha már nálam van a szó, akkor hozzászólnék az érettségihez is.

Az érettségi anyag alapkoncepciójával egyetértek. Ezt nem nehéz kitalálni, mert én mindvégig amellet voltam, hogy egyszintű érettségi legyen. Sok minden okos dolog van benne, amelyet most nem lehetne az iskola nyakába önteni, mert a magyar közoktatási rendszer nem lenne képes ezt befogadni, ebben a változatban, ahogy van. De itt ismét az van, hogy most csinálunk egy teljesen más rendszert, 2010-ig kidolgozzuk, és akkor egyszerre bevezetjük és majd folyamatosan ez lesz. Itt másfajta stratégiát javasolnék, a fokozatos építkezés stratégiáját, a fokozatos bevezetés stratégiáját. Mondok példát. Szerintem 2005-ben át lehetne térni a jelenlegi érettségi tartalmakkal, módszerekkel, mondjuk egy 200 fokos skálával, amibe beleteszünk mindent, ami érdemként figyelembe vehető, át lehetne térni a felvételi megszüntetésére. Egy évvel később, ha dolgozunk - csak példának mondom -, akkor mondjuk a tanulási képesség nemzetközileg ismert értékelési lehetőségeit figyelembe véve, 2006-ban már hozzá lehetne tenni a meglévőkhöz, és végül el lehetne oda érni, amit ti megálmodtatok. De egyszerre a nyakába önteni a rendszernek egy ekkora nagy változást, ez nagyon veszélyes, és nem is működik.

Még egy példát mondom, hogy milyen az, amit be lehet a rendszerbe tenni, mondjuk például a nulladik évfolyamot. Rendkívül fontos szerintem, és ez olyan elem, ami nem az egész rendszert borítja fel, ez az elem, ha most elrendelik, megvan a feltétel, pláne úgy, hogy jelentkezni lehet, ahol a feltételek együtt vannak, ez be fog épülni a rendszerbe.

Tehát azokat a lépéseket kell kikeresni, ami az átfogó célhoz vezet, és azokat a lépéseket meg lehet tenni, és akkor nem kell minden évben, minden új ciklusban új törvényt csinálni, csak apró módosításokat tenni.

Ami a kimeneti szabályozást illeti, ehhez ha szabad, majd később még hozzászólnék. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Mielőtt továbbadnám a szót, szeretnék a vita higiéniája érdekében egy megjegyzést tenni. Nagyon nehezen fogunk tudni ma egymással beszélgetni, hogy ha az alapvető elvi kérdéseket a bevezetés taktikai szakaszainak megbeszélésével egy csomagban kezeljük. Ezt minden jogos megjegyzés ellenére szétválasztanám. Ma nem erről van szó, hogy egy ilyen koncepció bevezetését milyen szakaszokban képzeljük el.

NAGY JÓZSEF: Ne haragudj, közbeszólok, ha ezt nem sikerül módosítani, biztos bukásra van ítélve, ugyanúgy, ahogy eddig, mindenféle ilyen nyakon öntő, nagy reform. Ez olyan fontos, hogy enélkül hiába beszélgetünk erről, arról, úgyhogy befogtam a számat.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: A bukás vélelmezése az előítélet, tudomásom szerint nincsen kutatás, amelyik ezt bizonyította volna, vagy legalábbis nem ismerjük.

ELNÖK: Elnézést kérek, mindjárt adom a szót Horn Györgynek, én nem óhajtottam érdemben állást foglalni amellelt, hogy van veszélye a bukásnak vagy nincs, csak a mellett, mint a vita vezetője vagy moderátora, hogy nem ez van napirenden. Most nem arról van szó, hogy előttünk volna egy kormányrendelet-tervezet, amely azt mondja, hogy ezt 2010-re be kell vezetni és kéri hozzá a véleményünket. Itt egy koncepcióról van szó, amely koncepcióval minket megismertettek, kéri is hozzá a véleményünket, mert összefügg a NAT-tal. Így kezdődött ez az egész, úgyhogy én csak azt kértem, hogy ne a bevezetés taktikai szakaszainak realitásai felől közelítsük a kérdést, hanem vegyük ki azt a szálát, ami összefügg a tartalmi szabályozás tartalmi kérdéseivel.

Most Horn Györgyé a szó.

HORN GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Azért kértem szót, mert a NAT-bizottságba vagyok delegálva az OKNT által. Itt Nagy József professzor úr felvetette már az írásában is, amit most eléggé határozottan itt meg is jelenített a tartalmi szabályozásra, és ezt kiterjesztette most már az érettségire is, ennek a közoktatás-politikában elfoglalt helyére, illetve a működési mechanizmusra vonatkozó javaslatát. Azt gondolom, hogy ez egy nagyon fontos tartalmi kérdés, nem a bevezetés, hanem az eljárás metódusát illetően. Úgy gondolom, hogy ahogy Vass Vilmos kezdte, hogy felülvizsgálat vagy valami más maga a NAT, ez az új típusú NAT. Azt gondolom - és ez vonatkozik az érettségire is -, hogy az intézmények számára az alapvető érdek a kiszámíthatóság, tehát a hosszú távú előreláthatóság és a kiszámíthatóság, ezt tekintem én stabilitásnak. Tehát nem azt tekintem stabilitásnak, ami azt mondja, hogy kicsi változtatásokkal majd évről-évre átalakulunk, hanem egy hosszú távú előreláthatóság az, ami azt gondolom, hogy az intézmények számára világos, egyértelmű és állásfoglalást is kikényszerítő. Tehát lehet hozzá viszonyulni, amennyiben ezt az érintett kormányzatok megfelelő módon kezelik, szemben az érettségivel, ahol az előző időszakban a kormányban egyszerűen nem foglalkoztak azzal, hogy mindjárt itt az érettségi bevezetése, tehát hogy kimaradt egy négyéves periódus az ügyben, ami szigorú kormányzati feladat lett volna, ennek a kezelése a 2005-ös érettségi bevezetésében. Ez valóban hiba volt.

De azt gondolom, hogy éppen Nagy Józsefnek kell tudnia, hiszen az alapító atyák között van, hogy az 1987-ben elkezdett és az 1996-os törvény által törvényileg is definiált... *(Zaj, közbeszólások.)*... 1996-ban jelent meg a törvény. *(Dr. Báthory Zoltán: A kormányrendelet 1995-ben.)* Az igen, de a közoktatási törvény '96-os módosítása definiálta az egészet. *(Dr. Szenes György: 1993-as.)* Az 1996-os módosítás tartalmazta a szabályozási mechanizmusnak azt a módját, amire a NAT maga elindult és bevezetődött. Ez volt a törvényi legitimációja. *(Zaj, közbeszólások: Nem lehet! - Zaj, közbeszólások.)*Jó, ezt vitassuk meg később.

ELNÖK: Ez egy neveléstörténeti vita, majd a neveléstörténeti szakosztály. *(Derültség, zaj.)*

HORN GYÖRGY: Egy ilyen helyzetben azt mondani, hogy itt egy radikális változásról van szó, szerintem ez tévedés, hiszen itt egyszerűen arról van szó, hogy a NAT-szabályozás eredendően is a helyi pedagógiai programról és egy államilag definiált közös műveltségtartalomról szólt. A módosulása az azóta történt változások által kikényszerített mechanizmus, és én a magam részéről ezt kompromisszumnak nevezem, hiszen itt egy 12 éves NAT történt, ami egyszerűen nem volt tartható, a kerettantervek és a tízéves NAT viszonya, itt egy álságos szabályozó mechanizmus működött, amire nem lehet nem válaszolni. Tehát hogy itt egy 12 éves NAT-ot kell csinálni. Ezt abban a szövegkonnotációban, ahogy a professzor úr ezt leírta, már eleve nem lehetne meglépni, hiszen ez egy radikális fordulat, márpedig muszáj. Ugyanez vonatkozik az általános és a részletes szabályozás kérdéskörére.

Azt gondolom, hogy ez szűken a felülvizsgálat keretén belül van, ugyanis itt egy szabályozástechnikai törvényi fordulatról van szó, belépett a kerettanterv, amit professzor úr

úgy fogalmaz, hogy most ez már van, ezt tekintsük annak, akkor egyszerűen nem lehet másképp működni, mint egy háromszintű szabályozással, egyetértve azzal, hogy ne legyenek itt kormányzati ciklusokhoz igazodó fordulatok.

Hangsúlyozni szeretném, hogy éppen azt tekinteném politikai megközelítésnek, ha nem tekintenénk ténynek azt, hogy van kerettanterv. Márpedig ha van kerettanterv, akkor csak háromszintű szabályozást lehet elképzelni. Márpedig ebben a pillanatban a NAT revíziójával foglalkozóknak - és ezt én magam is NAT-revíziónak tartom - nincs más választásuk, mint az, hogy azt mondják, hogy az általános szabályozásban az általános követelményekkel, és a részletes követelményeket átteszi a köztes szabályozó funkciójára. Egyszerűen nincs más technikai megoldás, egyébként felrúgja azt a kompromisszumot, aminek - a magam részéről szeretném hangsúlyozni - egy csomó elvével nem értek egyet, például az iskolaszervezet ügyével nem értek egyet, nem sorolom, olyanokkal, ami ebben a NAT-ban így van benne.

De azt gondolom, hogy ez egy tisztességes és reális kompromisszum éppen a stabilitás érdekében, ami egy 2004-ben belépő és 12 éves bevezetési menetben egy stratégiailag hosszú távra előre látó projekt. Azt gondolom, hogy ennél több engedményt ebben a felállásban nem szabad tenni. Azt gondolom, hogy az a szakmai kérdés, hogy ezt most magtantervnek tekintjük vagy alaptantervnek, ez egyrészt nem is igazán szakmai, hanem terminológiai probléma, bár kétségtelenül fontos, ez nem érinti a hétköznapi gyakorlatot.

Abban maradéktalanul egyetértek, hogy a programfejlesztést kiemeltnek kell a kormányoknak tekinteni, én ezt egyébként határozati javaslatként hozzá is tenném az OKNT állásfoglalásához, hogy itt a programfejlesztés és a programakkreditáció elengedhetetlen. Tehát azt, hogy a meglévő, létező programok állami legitimitációja történjen meg, ennek kialakult eljárási módszereivel, illetve hogy az állam kényszerítsen ki, illetve tegyen érdekeltté további programok megjelenítésében, tehát anyagi, infrastrukturális, egyéb eszközökkel, elengedhetetlennek tartom.

Azzal is egyetértek egyébként, hogy a pedagógusképzés, továbbképzés rendszerét stb. ehhez kell igazítani, és még egyetlen gondolat. Úgy látom, hogy az a kérdéssor, amit Vass Vilmos idetett, az valóban túlmutat a mai vitán, tehát hogy érdemes bizonyos kérdésekre koncentrálni, merthogy mondjuk például azt a kérdést említeném, hogy a pedagógusképzés vagy ezek a kérdések kivehetők jelen pillanatban ebből az anyagból, az már, hogy az iskolaszervezetre milyen választ adunk, nem tudom, ezt nem tartom megúszhatónak, de tudom, hogy ez egy olyan bomba, amit ha elkezdünk megvitatni, akkor az szétszedi az egyébként is szűkösen meglévő konszenzust. Egyelőre köszönöm.

ELNÖK: Liskó Ilona a következő, utána Szenes György, utána Szabados Lajos.

LISKÓ ILONA: Nagy Józsefhez szeretnék csatlakozni, mert először is szeretném felhívni a kollégák figyelmét arra, hogy Nagy József anyagában a „helyzetelemzés” című kis fejezetben 14 sorban tökéletes rövidséggel, tömörséggel van összefoglalva az a helyzet, ami most itt megoldásra vár. Én még ilyen tökéletes és rövid, tömörített változatát a jelenlegi helyzet problémáinak nem olvastam, úgyhogy ezt nagyon köszönöm, hogy Nagy József leírta. Azt hiszem, hogy ebből kell kiindulni.

Abban viszont nem értek vele egyet, hogy itt az a kérdés, hogy kicsik a lépések vagy nagyok. Nem ez a kérdés. A kérdés az, hogy koherens-e a koncepció vagy nem koherens. Szerintem itt most arra kellene törekednünk, merthogy amit Nagy József ebben a helyzetelemzésben leírt, az abból következik, hogy itt nem koherens koncepciók alapján történtek a reformok az elmúlt tíz évben, hanem különböző elvek szerint történtek a reformok. Tehát nekünk itt és most arra kellene leginkább törekednünk, hogy azok a reformlépések, amelyekre készülünk a NAT-tal és a kimeneti szabályozással, az legalább koherens legyen. A kis lépés és a nagy lépés ehhez képest egy taktikai kérdés, mert a stratégia az, hogy koherens legyen, és a taktika az, hogy ezt milyen lépésekben vezetjük be.

Pillanatnyilag abban a nagyszerű helyzetben vagyunk, úgy érzem, hogy a kimeneti szabályozás és a tartalmi szabályozás, mindkettő egy reformlépés előtt áll, tehát a koherencia legalább ebben a kérdésben megteremthető. Nehéz most vitatkozni erről a dolgról oly módon, hogy csak a kimeneti szabályozásról, tehát csak az érettségiről van itt egy koncepció a kezünkben, amit látunk, hogy merre vinné a rendszert, és a NAT-ról még nincsen. Tehát pillanatnyilag ezt a koherenciát vizsgálni egy kicsit féllábú dolog, annál is inkább, mert még a kimeneti szabályozás sincs teljesen itt a kezünkben, mert Nagy József is említi, és mindenütt előkerül, hogy itt van az a bizonyos 25 százaléknyi gyereket érintő alapvizsga, amiről senkinek sincsen pillanatnyilag semmilyen koncepciója.

Tehát azt gondolom, hogy a reformlépések koherenciáját akkor lehetne megítélni, hogy ha egy olyan vitán tudnánk részt venni, amiben van egyszer egy érettségi koncepció, ami most a kezünkben van, ami egy határozott elképzelés, az ember ehhez kialakíthat egy viszonyt magának, mondjuk nekem nagyon tetszik, de lehet, hogy van, akinek ez nem tetszik, lenne egy ugyanilyen koncepciónk a másik 25 százaléknyi gyereket érintő kimenetről, az alapvizsgáról, és meglenne a NAT-os koncepció, hogy mit akarunk hozzátenni ebben a tantervben. Akkor lehetne azt a bizonyos koherenciát érzékelni, amire ahhoz lenne szükségünk, hogy megítéljük, hogy most tulajdonképpen tudunk-e olyan reformlépést csinálni, aminek a jövő szempontjából értelme van.

Felhívnam a figyelmet még egy kérdésre. Eddig az inkoherenca - ami miatt a Nagy Jóska helyzetelemzése tulajdonképpen egy kilátástalan, reménytelen, szörnyű helyzetet állít elénk ebben a tizennégy sorban, mert az egy kátyvaz, amiben most ülünk - tulajdonképpen attól volt, hogy itt a különböző kormányok különböző koncepciókkal reformálták az oktatásügyet. Most viszont én azt érzékelem, hogy a jelenlegi kormány is különböző koncepciók alapján reformálja az oktatásügyet. Tehát nem az egymást váltó kormányokkal van itt csak probléma, hanem a jelenlegi kormányban is legalább kétféle koncepció vetekedik egymással, és - sajnálom, hogy az államtitkár úr nincs itt - hol így nyilatkozik valaki, hol meg úgy. Az a féltő, hogy itt készül a szakma részéről akár egy koherens koncepció is, hogyha a NAT-reformisták és a kimenetisták és a kimenetisták meg tudnak egyezni valami koherenciában, de közben...
(Közbeszólások: *Kimenetisták! - Derültség.*)

ELNÖK: Javaslom a nevelési szakszótárba, hogy „kimenetisták”!

LISKÓ ILONA: Hogyha ők meg tudnak egyezni egymással, akkor mondhatjuk azt, hogy a szakmának van egy koherens koncepciója erről a dolgról. És akkor itt van valahogy az apparátus bürokráciája, amelyik itt közben kavarja a kétszintű érettségit, amivel a szakma részéről már az égvilágon senki nem ért egyet (*Derültség.*) - egyedül talán a Báthory Zoli, mint hűséges kisebbség. (*Dr. Báthory Zoltán: Azért vannak egypáran!*) Oké, de ez akkor is kisebbség.

Arra szeretném én felhívni a figyelmet, nehogy az a helyzet álljon elő, hogy itt most az a bizonyos koherencia, ami mindenfajta nagy rendszer fejlesztéséhez nélkülözhetetlen, egy cikluson belül is megbicsaklik - mert akkor aztán jönnek a kis lépések innen-onnan, jobbról-balról, és tényleg azok a bizonyos intézmények, akiket Gyuri emlegetett, csak kapkodják a fejüket, hogy milyen kis lépésekről van itt szó.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A következő volt Szenes, utána Szabados, utána jön Vass Vilmos.

DR. SZENES GYÖRGY: Tisztelt Bizottság! Egyre könnyebb helyzetben vagyok. Lehet, hogy nem kellene szólnom egyáltalán, és akkor már jobban egyet tudnék érteni sok mindenkivel, annyi mindent elmondatok már.

Számomra az az alapkérdés, hogy azok a fejlesztések, amelyek itt most a bemeneti szabályozás és az én szememben két kimeneti szabályozás: az érettségi és az alpműveltségi vizsga - amiről változatlanul nem beszélünk, de fontos elemnek tartom - egybeesnek-e a közoktatás fejlesztésének középtávú stratégiájával, amit majd május 22-én fogunk tárgyalni. (Dr. Báthory Zoltán: Nem.) Mert ha ez a stratégia, úgy gondolom, csak e stratégia mentén lehet a fejlesztéseket végigvinni. Most már azt a pacifista elképzelésemet kell elmondanom, ami lehet, hogy nem is pacifista, hanem naivista, hogy konszenzusig kell tárgyalni. Mindaddig, amíg ezekben a fejlesztési elképzelésekben konszenzust nem tudunk elérni, azt a fajta tragédiát és dagonyázást fogjuk továbbvinni, amiről Nagy Jóska írt, és amiről Liskó Ica szólt. Hogyha a kormányváltásokon átívelő módon nem tudunk szakmai konszenzusra jutni egymással, a szakmával, az oktatáspolitikával, akkor teljesen reménytelen a legjobb szándékú NAT-felülvizsgálat - nem új NAT: NAT-felülvizsgálat -, érettségivizsga-reform vagy bármi más.

Ezért én azt gondolom, ha ezt majd összekötjük a 22-ei tárgyalásunkkal, és ott látjuk, hogy ezt a fajta fejlesztést ebben az irányban el lehet végezni, akkor tudunk sikeresek lenni. Ugyanis a bevezetés ütemezésével kapcsolatos aggályok valójában nincsenek, mert a NAT felülvizsgálata, reformja alapvetően első osztálytól felmenő rendszerben terveződik. Várhatóan erre fog ráépülni az az alpműveltségi vizsga, amit addig majd ki lehet dolgozni, meg az az érettségivizsga-reform is, ami ennek a NAT-nak a végén fog megjelenni. Tulajdonképpen, ha ebben az ívben gondolkodunk, akkor nagy bajunk nincsen.

Alapkérdés az, hogy egyezsége lehet-e jutni a szakmán belül és az oktatáspolitikán belül. Mert ha nem, akkor az a fajta ütemezés, ami a Vili bizottságát nyomja eszeveszett módon - hogy eddigre-eddigre anyagokat kell készíteni, meg kell csinálni, el kell indítani és 2004-ben ezt kell csinálni, meg azt kell csinálni - teljesen értelmetlen, mert nem tudom, hogy mi lesz 2006-ban.

Én tehát azt szeretném most innen mindenkinek - elsősorban az oktatáspolitikának - üzeni, hogy a konszenzusig tárgyaljuk ki ezeket a dolgokat.

Néhány dolgot szeretnék elmondani a feltett kérdéseitekre, valószínűleg nem mindegyikre.

A mai helyzetből kiindulva egyértelműen a háromszintű bemeneti szabályozás mellett teszem le a voksot, tehát: nemzeti alaptanterv, a programok szintje - mindegy, hogy minek nevezem - és az erre épülő helyi tanterv. Alapkérdésnek azonban azt tartom, hogy a következő, a 4. pont, hogy a szabad sáv aránya milyen legyen, hogy egyáltalán legyen lehetőség helyi tantervet készíteni. Ehhez kapcsolódik az, amiben nem tudom, hogy áll most az anyag: mennyire legyen konkrét ez a nemzeti alaptanterv? Annyira mindenképpen konkrétnek kell lennie, hogy a programfejlesztés számára kellő eligazítást adjon. Szerintem valószínűleg óratervi arányokban is - tudniillik, anélkül nem igazán lehet programot fejleszteni. Helyi tantervet készíteni meg egyáltalán nem.

Amennyiben nem kellő a mozgásteret a programfejlesztőknek, akkor visszajutunk az egytantervűséghez. Mert ha nincs alternatív lehetőség a különböző programokban, akkor mi marad a helyi tanterv számára a helyi sajátosságokra? Tehát kellően lazának kell lennie - és itt látom a legnagyobb buktatóját a mindenfajta építkezésnek, hogy itt mindenki csak a tananyagcsökkentésről, meg mindenről szép szavakat mond, és talán Vekerdy mondta utoljára, hogy minden tananyagcsökkentésselegyre több tananyag kerül be ebbe a nyomorult közoktatási rendszerbe. Itt látok tehát egy óriási problémát.

Az iskolaszervezet kérdését kerülgethetjük, de ha ebben nem találunk konszenzust, akkor megint úgy látom, hogy Magyar Bálint, illetve a kormány vagy akárki, ki tudja adni a nemzeti alaptanterv felülvizsgálat valamijét, ami mindaddig lesz érvényes, amíg egy újabb lobby pont az ellentétjét nem fogja csinálni. Ha ebben a kérdésben - elbeszélgethetünk róla, hogy nem beszélgetünk róla, mert akkor nem lesz vége a tárgyalásnak - nem tudunk valamiben megállapodni, akkor az egész kérdés nagyon szép pedagógiai attrakció, de ezen túlmenően haszna semmi nem lesz.

Köszönöm, nekem ennyi volt, mert a többi olyasmi, hogy a pedagógusképzésnek természetesen olyannak kell lennie, ami erre épül majd.

ELNÖK: Szabados!

DR. SZABADOS LAJOS: Tisztelt Tanács! Négy rövid kérdésem, illetve észrevételem van.

Az egyik - egyetértve Horn kollégámmal -, szakmailag a tartalmi kérdésekhez tartozónak tartom az érettségi vizsgát. Éppen ezért szakmailag megkérdézem, nem kellett volna nekünk, valakinek válaszolni arra, hogy az emelt szintű érettségit leszavazta az Országos Köznevelési Tanács. Nem jogi kérdéstről, szakmai kérdéstről beszélek.

A második: Vass Vilmos anyagából idézek. „Az oktatási miniszter értékeli a nemzeti alaptanterv bevezetésével és alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatokat.”

A harmadik gondolat: nem erről beszéltünk, amilyen napirendet most itt tárgyalunk, hanem azt mondtuk, hogy műfaji vita lesz. Szeretném felhívni ezzel a gondolattal kapcsolatban a figyelmet Somody Imre most megkapott levelének a részleteire. Én úgy gondolom, ez nemcsak az ő térségére érvényes, hanem sokkal szélesebb sávra. Én azt gondolom, ami itt most történik, az nem liberális kérdés, hanem autokrácia: valaminek a minden áron való végigverése. Éppen ezért, tiltakozásul, én a továbbiakban a vitában nem veszek részt. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Bocsáss meg, megengedsz egy értelmező kérdést? *(Dr. Szabados Lajos: Igen.)* Most mi ellen tiltakozol? Az ellen, hogy mi megvitátjuk a NAT-tal kapcsolatos koncepcionális kérdéseket, vagy azzal vitatkozol, hogy van egy olyan kormányzati döntés, elképzelés vagy óhaj - nem tudom, milyen keménységű szót használnak -, amely bizonyos határidőt jelöl ki arra nézvést, hogy a NAT új koncepciójának el kell készülnie.

Ezt azért fontos szétválasztani, mert ha úgy gondolod, hogy attól, hogy van egy ilyen határidő, már nem is érdemes beszélgetni, akkor én értettem, hogy te mit mondasz.

SZABADOS LAJOS: Elnök Úr! Én idéztem Vass Vilmos anyagából a törvény egy részletét, hogy mi a miniszter kötelessége. Nem történt meg a tapasztalatok értékelése miniszteri szinten. Ez a felsorolás valakiknek a munkája. Tehát nem tudom, hogy mi alapján beszélünk a revízióról. Nekem nincs alapom ahhoz, mert nem értékelte ezt a miniszter, hogy én valamilyen véleményt mondjak.

ELNÖK: Értettem. Köszönöm szépen. A következő hozzászóló Vass Vilmos, utána Trencsényi László. Kérdezem még, hogy az első körben az OKNT-tagok közül ki óhajt hozzászólni, hogy aztán a vendégeknek is szót adhassak. *(Nincs jelzés.)* Jó, akkor Trencsényi Lászlóig bezárólag ezt a kört lezárom, és utána majd tisztelettel kérem, hogy aki a vendégek közül óhajt, az jelentkezzék. Vass Vilmos, utána Trencsényi László.

VASS VILMOS: Tisztelt Jelenlévők! Elnézést, hogy az első körben másodszor is szót kérek, éppen ezért nagyon rövid leszek. Az egyik, hogy úgy gondolom, hogy a korábbi beszélgetéseink, illetve az én meghallgatásom többszöri sorozata is azt bizonyítja, hogy biztos vagyok benne, hogy az OKNT jelenlegi tagjai ismerik azt a koncepciót, ami a NAT-felülvizsgálat mögött van. Ez az egyik megállapításom.

A másik pedig: reagálva az utolsó hozzászólásra, az, hogy az oktatási miniszter értékeli a nemzeti alaptanterv bevezetésével való tapasztalatokat, úgy gondolom, ez az értékelés abban is megnyilvánul, hogy felkér szakembereket, és szakemberek segítségével értékeli ezt a folyamatot, és ez megtörtént. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Trencsényi László!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: A javaslatom praktikus lényege az, amit én egyszer már mondtam, de most még jobban megerősödök ebben, hogy kellene a definíciós bizottság emlékei nyomán újra egy értelmező szótár ehhez a vitához, amit most folytatunk, mert a szavakat állandóan a kommunikációs taktika kedvéért használjuk. Vilmos, ne haragudj, azt mondom, hogy ez nem új NAT, hanem NAT-felülvizsgálat. A felülvizsgálaton én azt értem, amiről Szabados Lajos beszélt, hogy valamit megnézünk, megvizsgáljuk és a diagnózist közzétesszük. Nem tudom, hogy feltétlenül Magyar Bálintnak kellene ezt aláírnia, de ezzel tagadhatatlanul adós a szakma a szakmának, a szakma a nyilvánosságnak, mert ezért kerülhet Somody Imre is abba a helyzetbe, hogy azt hiszi, hogy ezek a derék iskolaigazgatók, akik panaszkodnak, hogy jaj, megint nem hagynak minket nyugodtan ülni a szarunkban (sic!), ebből már Somody Imre is azt hiszi, hogy nem szabad hozzájárulni a tantervi szabályozáshoz.

Nota bene, körülbelül egy éve ültünk valahol, ugyanitt és az egeket ostromoltuk, hogy a fene vinné el, a PISA-ból megtudtuk, hogy - nem mondom ki még egyszer azt a szót - miben van a magyar közoktatási rendszer, amelyikre tehát mégiscsak a tartalmi szabályozás eszközeivel kellene válaszolni, és emlegetjük itt, hogy kompetencia-központú, képességfejlesztő, stb., de hol lehet ezt megüzenni az iskola világának, ha nem a tartalmi szabályozás dokumentumain keresztül? Tehát itt nem szabad ezt a dolgot elkenni, ez egy korrigált NAT, ami a kimenete annak a munkának, amit Vilmosék nyilvánvalóan csinálnak. A NAT-felülvizsgálat ennek a háttéranyaga, ezt egyébként egyszer már határozatba foglalta az OKNT, hogy ilyen elemző, értékelő dokumentumot látni kíván. Nem vagyok benne biztos, hogy ezt Magyar Bálintnak kellene autorizálnia, lévén, hogy nem tantervelméleti szakember, lásd a lineáris tanterv istenítése, megint csak a minisztériumi kommunikációban, mint a zseniális egyetlen megoldása a tantervi szabályozásnak.

Egy másik dolog: a helyi tantervről is megint azért van maszat a közéleti nyilvánosság előtt és a szakmában is, mert a helyi tantervben az a rémkép képződik meg, hogy a helyi tanterv az, amit a pedagógusok - szerencsétlen, túlterheltek, alacsonyan fizetettek, kiműveletlenek ebben az ügyben - éjszakánként a tanári asztalon ülve írnak, és jaj, ettől óvja meg az isten az iskola világát. Akkor e helyébe jön, már Szenes György is azt mondja, hogy éljen a háromszintű szabályozás, hogy van valami okostojás, amelyik mégis megmondja, hogy a NAT-ból hogyan lehet az osztálytermi folyamatokat befolyásoló tantervet készíteni, miközben úgy gondolom - így van a törvényben -, hogy a helyi tantervnek a helyben való legitimáltsága a lényege. Még pontosabb vagyok: a feladatot teljesítő partnereivel, mert azért itt volt minőségbiztosítás is, ez nem jelöltségem a mi a bigyóra, de azért volt egy (*Dr. Szenes György: Vettem! - Derűlttség.*) minőségbiztosítási gondolkodásmód, amelyik arról szólt, hogy hogyan tudjuk elérni, hogy a partnerek és a szolgáltatók egyetértésben azonosuljanak a feladattal.

A helyi tanterv ebben az értelemben az az osztálytermi folyamatokat befolyásoló dokumentum, amelyikre a nevelőtestület felesküdt. Szerezte bárhonnán is azt a szöveget, fénymásolóból, internetről, OKI-ból, nota bene az OKI tantervi adatbankjának eredményeit és elemzését sem ismerjük, a kudarcairól is csak pusmogás zajlik, nagyon tanulságos a dolog egyébként, hogy miért nem termékenyítette meg a dolgot úgy, ahogyan kellett volna. Szerintem nem bukás volt, hanem vérbefojtása volt annak a folyamatnak, ami a NAT után '98-ban elindult, és ha békén hagyódik a NAT-implementáció, ahogyan azt tervezte a kormányzat, akkor ma körülbelül ott lennénk, hogy amit mi programnak nevezünk, és még mindig maszatozunk, hogy kerettanterv-e vagy program, valószínűleg azért, amit Ilona pontosan mondott, hogy ma már nem is ciklusonként váltakozik az oktatáspolitikai, hanem szobánként vagy félóránként. Ezt még nem tudom, hogy melyik horizonton lehet elemezni, hogy ebben állást kell foglalni, hogy most játszunk azt, hogy ezt kerettantervnek nevezzük vagy felvállaljuk, hogy ez a közbeeső szint, amit programszintnek szoktunk nem hivatalosan nevezni, ez egy szabályozó szint-e vagy pedig egy orientáló szint-e. Szerintem isten őrizze, hogy ez szabályozó szint legyen.

Ültünk ott a Szervita téren, csak már nagyon vége volt akkor a napnak, én azt mondtam, hogy szerintem a programszint egy vízió egy, kettő, három, négy tanulásszervezési folyamatról, és ezekhez a víziókhöz csatlakozhatnak - ahogyan azt valamikor békeidőkben elképzeltük - a

fejlesztő centrumok közé gyűrűződő innovációban érdekeltté tett intézmények. Ebben az ÉKP tagadhatatlanul tanulságos és elemzendő minta, sikereivel és kudarcaival is, de erre adott mintát, hogy van egy profi fejlesztő központ, pénzzel, paripával, profi szakemberrel, amelyikhez egy ilyen elköteleződő döntéssel csatlakozott intézmény, és ettől a pillanattól kezdve a legvacakabb program elemeivel is olyan azonosulást tudott elérni a program - most félreértés ne essék, nem azt mondom, hogy vacak volt, csak voltak azért különböző színvonalú elemei -, hogy amíg ez a háttérszél volt, addig az ÉKP a saját lábán megállt. Nekem ez a vízióm róla.

És még egy: a szótár - mert ezek kiragadott példák. Az iskolaszervezet dolga. Azért álljon már meg a menet! Azt mondja Pokorny Zoltán volt miniszter, hogy ez a csúnya mostani kormány szétveri a nyolcosztályos általános iskolát, de mi, bezzeg, olyan hősies fiúk vagyunk, hogy mi megvédtük a nyolcosztályos általános iskolát. És senki se mondta neki, hogy „Apukám, nézd meg, hogy '98-tól 2002-ig hány nem nyolcosztályos iskola működött a tíz-tizenennyolc éves gyerekek számára! Akkor mit védtetek meg?” Most akkor mi van? Úgy gondolom, ez az a folyamat, amelyik vissza nem szabályozható. Nincs az a politikus, aki felvállalja. Erről egyszer az OKNT egyébként döntött - ahogy Gyuri mondja, kompromisszum -, hogy a 6x2 egy szellemes megoldása ennek a problematikának, mert mindenkinek azt a szorzást teszi lehetővé, amit akar. Persze, arról is döntött már egyszer az OKNT - csak legyünk konzekvensek a döntéseinkhez -, hogy viszont isten őrizze attól, hogy a NAT-ot kétéves ciklusokban rendelje kimeneti követelményekhez bárki. Nekem ez fáj - legalább annyira, mint Lajosnak a kétszintű érettségi -, hogy ebben keményen állást foglaltunk, hogy ez istenkísértés, sőt, istenkáromlás, ennek ellenére a minisztériumi kommunikációban változatlanul az van: egy dolog már biztos - mondta Sipos államtitkár többször is, Hír TV-től MTV-ig -, hogy két évente a kimeneti követelmények meglesznek.

Még egy szó a szótárba. A követelményekkel is értelmezési zavarban vagyunk, egymás között sem tudjuk, hogy mit jelent: amit megkövetelünk a krapektól, hogy tudja, hogyha áthaladt az iskolázáson, vagy amit megkövetelünk az iskolától, hogy kiszolgáltasson a gyerekeknek tudást, az iskolán számon kérhető módon. Én úgy gondolom, ebben a dologban is pontosan kell fogalmazni, értelmezni. A definíciós bizottság felállítását nagyon fontosnak tartom.

Köszönöm szépen.

HORN GYÖRGY: Muszáj egy mondatot kémem.

ELNÖK: Horn Gyuri kért egy mondatot.

HORN GYÖRGY: Csak annyit szeretnék mondani a NAT-revizió kapcsán: könyörgöm, mit vizsgáljanak? Életbe se lépett! Milyen revízióról beszélünk? Vizsgáljuk meg, hogy mi történt? Hát nem lépett életbe! '98-ban egyszerűen meggyilkolták. Pont. Most miről beszélünk?

DR. SZABADOS LAJOS: Miért politizáltok?

HORN GYÖRGY: Az isten áldjon meg, nem politizálunk! Bevezették a kerettanterveket!

DR. SZABADOS LAJOS: A dátumokhoz politika kötődik.

HORN GYÖRGY: Lajos, azt mondd meg, hogy mit vizsgáljon kicsoda! Egyetlen percre nem lépett életbe a NAT!

DR. SZABADOS LAJOS: Akkor milyen revízióról van szó?

HORN GYÖRGY: Hát éppen ezt mondom! Akkor a revízió nem más, mint egy szakmai program újragondolása. Ezt jelenti.

NAGY JÓZSEF: A kerettanterv se lépett életbe.

HORN GYÖRGY: Nem igaz! A kerettanterv esetében ez nem áll, mert a kerettanterv 5-9. osztályban Magyarországon bevezetődött - itt ülünk néhányan iskolaigazgatók -, óraszámilag, munkarendileg életbe lépett.

Én egyszerűen azt nem értem, hogy amikor a revízió szót használjátok, mire gondoltok. Bocsánat!

LISKÓ ILONA: Muszáj egy mondatot mondanom!

ELNÖK: Következnek az egymondatosok. Liskó Ilona egymondatos egy mondata következik, aztán a Vass Vilmosé, és megyünk tovább.

LISKÓ ILONA: Szerintem, Gyuri, időben egy kicsit a dátumokkal nem jól állsz, mert '98-ban bevezették a NAT-ot, és 2001-ben jöttek a kerettantervek.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: A NAT alapján készült helyi tanterveket vezették be - fogalmazzunk pontosan!

LISKÓ ILONA: Így van. A helyi tantervek, ha úgy tetszik, két évig működtek az iskolában, és vannak olyan iskolák, akik azóta is nagy nosztalgiával gondolnak arra a két évre, amikor megcsinálhatták a helyi tanterveiket. Én megmértem, mert voltak ilyen kutatások, amik erről szóltak - a minisztérium annak idején, még a Zoliék finanszírozták -, és az iskoláknak körülbelül a 30 százaléka tartozott oda. Én ezt oda is adtam annak idején a minisztérium vezetőinek, mind a kettőnek, meg is jelentettem valamelyik internetes honlapon is, hogy a 30 százalék tartozott oda, amelyik valóban birtokában volt olyan helyi tanterveknek, hogy el tudta kezdeni ezek szerint a munkát. És akkor jöttek a kerettantervek, és ezek az iskolák voltak a legnehezebb helyzetben, mert rögtön át kellett reformálni a dolgokat.

Nagyjából ugyanaz volt a sorsa - és ezt próbáltam az előbb inkoherenca néven összefoglalni - a NAT-nak vagy a helyi tanterveknek, mint a kerettantervnek.

ELNÖK: Vass Vilmosé a szó.

VASS VILMOS: Könnyű helyzetben vagyok, mert Liskó Ilona elmondta azt, amit szerettem volna. Köszönöm szépen.

ELNÖK: A következő... *(Dr. Trencsényi László: Csak egy perc!)* Rendben van.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Hogy mit kellett volna a felülvizsgálatról szóló tanulmánynak tartalmaznia, nem akarom elmondani, a Köznevelésben én erről publikáltam.

ELNÖK: Amiből az is látszik, hogy nem dvassuk a Köznevelést - ez a hirdetés helye.

A következőt szeretném mondani, amiért én hálás vagyok a Trencsényi Laci hozzászólásának: most már többször érzékelem azt, hogy az OKNT-nek bizonyos amnéziás tünetei vannak, mert elfelejti előző ülésen nagyon határozottan megfogalmazott álláspontjait. Amikor előttünk a közoktatási törvény tervezete volt, akkor éppen a Horn Gyuri megfogalmazásában egyetértően jóváhagytuk - nem is volt körülötte nagy vita -, hogy egy szellemes kompromisszumnak tartjuk az iskolaszervezeti vita elkerülésére ezt a kétéves szakaszolást. *(Megérkezik Dr. Hoffmann Rózsa.)* Tehát az iskolaszervezeti kérdésben az OKNT-

nek volt egy olyan álláspontja, amely lényegében azt mondja, hogy nem látja időszerűnek úgy felvenni a kesztyűt ebben a kérdésben, hogy ezt a 8+4, 6+6-os vitát tárgyalja, ezt egy szellemes megoldásnak mondta. Ez állásfoglalásunk volt, ami megjelent a nyilvánosság előtt. Akkor most vagy retirálunk ettől az állásfoglalástól, és azt mondjuk, hogy nem érvényes, mert azóta visszavontuk, de akkor ne fogalmazzunk úgy, hogy elkerüljük az iskolaszervezeti vitát, mert ebben így foglaltunk állást.

Nagyon világos volt az előző OKNT-ülésen az az álláspontunk - bár erről nem született határozat, mert nem az volt a vita műfaja -, hogy isten óvjon attól, hogy a nemzeti alaptanterv ezt a kétéves szakaszolást a saját tartalmi szabályozási dokumentuma határköveinek tekintse. A vita ott maradt félbe - ha jól emlékszem, Liskó Ica szavait idézem most, aki azt mondta -, ha kimeneti szabályozás van, akkor ott legyen a szabályozás, ahol a valóságos kimenetek vannak. Ebből pedig egyelőre kettőt definiált: az érettségit, illetve a 12. év végét, és azt a bizonyos 10. osztályt, amely a most is említett 25 százaléknyi, lényegében a szakiskolák irányába gravitáló fiataalt jelenti.

Ebben is volt tehát egy álláspontunk. Ezt lehet újra fogalmazni, mert a NAT-vita most folytatódik, és ez nem határozat volt, csak szeretném valóban emlékezetbe idézni, hogy nem egészen új alapokról kezdjük.

A harmadik dolog ez a program vagy kerettanterv. Ha emlékeztek rá, volt erről egy vita. Báthory Zoli a program kifejezés mellett voksolt, emlékezetem szerint, mások azt mondták, hogy kerettanterv a helyesebb kifejezés. Egy dologban volt konszenzus: hogy többes számot fogunk használni, tehát kerettantervekről legyen szó, programokról legyen szó, és hogy ezek - ebben is egyetértés volt - orientáló, nem pedig kötelező dokumentumok. Tehát ezek ajánlatok, amelyek segíthetnek a nemzeti alaptanterv és a helyi tantervek között valamiféle kommunikációt, vagy segítséget nyújthatnak a testületeknek.

Én most nem álláspontot mondtam, csak azt, hogy szerintem idáig jutottunk. Lehet azt mondani, hogy ebből valami nem érvényes, csak ne csináljunk úgy, mintha megint előről kezdődne az egész történet.

Most a második körben tisztelettel kérem a kedves vendégeket, hogy akinek az eddigiekhez mondanivalója van, vagy a betérjesztett dokumentumokhoz, mondja el. Kérem, hogy akik az érettségi kapcsán vannak itt, azok közül úgy tudom, többen dolgoznak a NAT különböző területein is, tehát ne érezzék úgy, hogy ők csak ide, vagy a NAT-bizottság tagjai csak oda - kompetensek megszólalni. Köztiszteltben álló szakemberek, és várjuk a véleményeket. Tessék parancsolni!

NÁDOR RUDOLFNÉ: Nádor Rudolfné vagyok, és meglehetősen kakukktojás ebben a körben, pont az eklektikus életformám miatt, hogy tanáremberként, volt polgármesterként, volt országos szövetségi elnökként, most is egy országos gyűlésről jövök, és déjá vu érzésem van, meg kell mondanom. Annak idején a Községi Önkormányzatok Szövetsége elnökeként hat fiúval ültem együtt, és nyolc éven keresztül az érdekvédelmi szervezetben arról beszéltünk, hogy hogyan lehet megreformálni a szövetségek kérdéskörét, közben a jövő-menő kormányok átnyúltak a fejünk fölött, és a nevető harmadik szerepét játszották el a szövetségek vitáján.

Azért mondtam, hogy déjá vu érzésem van, mert tegnap Visegrádon voltam felkért előadóként, mint volt szövetségi elnök. Magyar Bálint megjelent ott a kistélepülések 150 polgármestere között és beszélt a reform szeléről, miközben nagyon egyenes beszéddel a vidéki polgármesterek a maguk stílusában és szóhasználatában - nem értve a pedagógiához, vagy értve, mint a futballhoz - természetesen dögönyözték a miniszter urat és elmondták a pénzügyi gondokat, elmondták, hogy a tudásolló mennyire nyílik a vidéki iskolák tanulói és a városi iskolák tanulói között, és minden olyan nyugót, ami ma nyomja az önkormányzatokat, az iskolákat, a pedagógusokat, de legfőképpen azokat, akikért itt ülünk: a gyerekeket. Én is harminc évig gyakorló tanár voltam és szaktanácsadó 15 évig, és folyton az motoszkált az agyamban már a '70-es években, hogy valami nagyobb lépést, valami teljes fordulatot kellene végezni, mert semmi sem örök, csak a változás. Ezt valamikor gimnazista koromban hallottam.

Ma a legnagyobb változások korát éljük. Ne tegyünk úgy, mintha nekünk nem kellene változtatni, és nagyobb lépésekben; mondom én ezt 63 évesen. Azért van déjá vu érzésem, mert itt most sok tudós, okos ember ül együtt, figyelem a szóhasználatot, a stílust és összevetem az imént Visegrádon hallott szóhasználatot, ahol a végekről jönnek a polgármesterek, mondjuk 3-4 ezres településeket vezetve, követik el azokat a bakijaikat, amik ott ártanak az embereknek, és ez vice versa folyik természetesen. Hallgatva itt a hozzászólókat, és nagyon bölcs, tapasztalt hozzászólókat, az az érzésem, hogy abban valóban - Szenes úrral értek egyet - konszenzusra kellene jutni, mert tény és való, hogy egy dagonyázásnak érzem, mert egy felpörgetett életet élő ember, aki kívülről jön, másként látja, ugyanúgy, mint egy matematikatanár a magyartanár hibáit. Azt gondolom, hogy tény és való, hogy nyugvópontra kellene jutni abban, hiába ülünk itt akár huszonöt-ször 12 órát naponta, ha ahány ember ebben a tudós körben van, az mind másként látja a helyzetet. Kellene fix pontokat találnunk, amiből kiindulva valóban megszülethetne a konszenzus.

Tegyük ezt függetlenül, amennyire lehet, mert soha nem lehet teljesen függetlenül a politikától, de gondoljuk azt, hogy egy önálló testület, amelyiknek olyan kompetenciái vannak, amelyekkel élni tud, kerekedjen felül, mondtam én ezt a szövetségi elnököknek is: Gémesi Gyurinak, Magyar Leventének és mindegyiknek, hogy vegyünk úgy, hogy mi egy olyan testület vagyunk, ahol fontos döntések születhetnek, és el tudjuk fogadtatni a mindenkori politikával. De akkor nem, ha ahányan vagyunk, mindig mást akarunk, egy mikrokozmoszban, egy családban sem történik jó, ha mindenki mást akar. Mindig valakinekbe kell adnia a derekát, ha meg tudják győzni arról, hogy az ő álláspontjuk jobb. Azt kell néznünk, hogy a ma még embrionális állapotban lévő gyerekek mi lesz jó 10-12 év múlva. Vekerdy urat figyelem rendre, és Vekerdy úr valamelyik most megjelent cikkében, azt hiszem, a Népszabadságban olvastam, de ehhez most még Frenk Tamásnak a Hungarikumban lévő beszélgetése is hozzájárul valamelyik este Baló Györggyel, ahol látszott az agykutató beszédéből, hogy agykutatóként a gyerek áll a gondolkodása középpontjában. Itt mi sok mindenről beszélhetünk, lehetünk tudósok, de azt gondolom, hogy a nagy lépést abban kellene megtenni, ami valóban felszabadítja a gyereket. A felszabadítást nem úgy értem, hogy megszüntetjük azt, hogy teher alatt nő a pálma, csak egy más megközelítésben. Éppen az agykutató mondta, hogy erőteljesebb érzelmi nevelés szükséges. Hol van ma alapfokon érzelmi nevelés? Hol van? Sem a családban, sem az alapfokú iskolában, sem az óvodában. Márpedig érzelmek nélkül, úgy, ahogy az agykutató arra hivatkozott, hogy a klarinétozást akkor kezdte intenzíven csinálni, amikor megnézte a Benny Goodman-filmet a szüleivel, tehát kell egy alapmotiváltság. Ha nincsenek varázsló pedagógusok, márpedig annak kell lenni, a szó valódi értelmében, nem valami misztifikációra gondolok, hanem arra, ha az odaálló pedagógus nem tudja 45 percen keresztül érzelmileg felzaklatni a gyereket - én ezt mint volt gyakorló pedagógus mondom, ha nem tudom felzaklatni a hatodik órában is -, akkor nem érdemes bemenni az iskolába. Lehet, hogy három adattal kevesebbet tanítok meg, de délután a gyereket nem hagyja nyugodni az a 45 perc, amit velem töltött.

Ennek a mentén kellene gondolkodnunk és a nagy reformot itt kellene végrehajtani, és elnézést, hogy nem voltam túlságosan tudományos, de mondom: 12 évig voltam polgármester, tudom az emberek nyűgeit, és tudom, hogy Vass Viliékkal mi is, mindegyikünkre vonatkozik a dagonyázási szellem és ennek a továbbvitele, én nagyon szeretnék gyorsabban lépni, nem elhamarkodottan, de a kisgyerek legyen a középpontunkban, a kisgyerek, mert azon múlik, hogy a fiatalabbak kiktől fognak nyugdíjat kapni, hogy a még meg sem született gyerekek milyen intuíciói lesznek majd az iskolában, és hogy emlékezni fog-e a tanárára vagy az óvónőjére, aki végül is belejátszott abba, hogy valamiképpen kiegyenesedett a gerince. Lehet, hogy túlzottan érzelmi voltam, de engem még érzelemmel dúsitott tanárok tanítottak. Elnézésüket kérem, és tulajdonképpen nem vittem előre az ügyet, csak én így szeretném. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm szépen. Most udvariatlan szöveg következik, mert a vendégeket nem illik arra kérni, hogy bizonyos tematikai korlátok közé szorítsák a

mondanivalójukat. Nagyon hálás vagyok azokért a szavakért, amiket ön mondott, de az a feltételezésem, hogy akik az Országos Köznevelési Tanácsban ülnek, pontosan tudják, hogy a gyerek van a középpontban, pontosan tudják, hogy az egész létezésünknek ez az értelme. Ebből az általános morális és szakmai kötelezettségből még nem következnek egyértelmű döntések nagyon lényeges kérdésekben.

Tehát azt kérem a vendégektől, hogy koncentráljunk arra a szűkebb témára, lévén, hogy az idő szűk, és valamire kellene jutnunk, ami most itt az asztalon fekszik, tehát a nemzeti alaptanterv és ezzel összefüggésben az érettségi előttünk fekvő munkaanyagára és ami ezzel szorosan összefüggő, bizonyos szabályozási kérdésekre.

A következő hozzászóló Knausz Imre, őt Mihály Ottó követi.

KNAUSZ IMRE: Kedves Kollégák! Tisztelt Köznevelési Tanács! Az elnök úr biztatott arra, hogy más minőségben is megszólalhatok, mint amilyen minőségben itt vagyok, a NAT-revízióban is részt veszek, és főleg ezzel kapcsolatos az az egyetlen megjegyzésem, amit szeretnék az OKNT figyelmébe ajánlani. Úgy gondolom, hogy a kormányzat egy nagyon fontos területen fáziskésésben van, ezt elmondtam az Érettségi Vizsgabizottság talán két héttel ezelőtti ülésén is. Itt szeretném megerősíteni, és talán kezdeményező lehet ebben a dologban az OKNT, hogy míg egyfelől nagyon fel van pörgetve, fel van gyorsítva tényleg - és jogosak az ezzel kapcsolatos kritikai megjegyzések - szerintem a NAT-revízió ügye, nagyon rövid határidőkkel dolgozunk, másfelől pedig hogy úgy mondjam, hivatalosan, de nem hivatalosan is tisztázatlan, hogy mi az a tartalmi szabályozási rendszer, amelybe a NAT beleilleszkedik.

Tehát az, ami itt többször elhangzott más felszólalásokban, hogy kerettanterv vagy program, és mindegy, hogy kerettanterv vagy program vagy nem mindegy, mert az egyes felszólalásokból is kiderült, hogy különbözőképpen értelmezik a jelenlévők is ezeket a fogalmakat. Szerintem itt egyáltalán nem világos, hogy mi a NAT-nak és a kerettanterveknek, mi a kerettanterveknek és a programoknak a viszonya. Ez szerintem abszolút két különböző dolog például, egyszerűen nem lehet műfajilag azonosnak tekinteni. Hogy mi a kerettanterv és a helyi tanterv viszonya, mi a programok és a helyi tanterv viszonya; enélkül nem lehet kommunikálni a NAT-ról. Tehát nekem, mint olyan embernek, aki csinálom a NAT-ot és el is kell adnom valamennyire - mármint a NAT-revíziót -, ez egy nagyon súlyos probléma, hogy a saját mániáimat mondhatom ezzel kapcsolatban, de hogy mi a kormányzat álláspontja, az nem világos. Nem tudom, hogy Trencsényi László ironikusan vagy komolyan emlegette a definíciós bizottságot (*Dr. Trencsényi László: Komolyan!*), szerintem ilyesmire abszolút szükség lenne, és nagyon gyorsan. Köszönöm.

ELNÖK: Én is köszönöm. Mihály Ottó!

MIHÁLY OTTÓ: Nagyon röviden. Nyilván nem kívánom most az önök előtt fekvő anyag, az érettségi koncepció fő elemeit sem, sem az indokait ismertetni. Úgy gondolom, talán elég strukturált ez az anyag ahhoz, hogy elég tíz oldalt is elolvasni belőle, hogy a koncepcióhoz való viszony kialakítható legyen.

Amit szeretnék - és itt kapcsolódnék a tartalmi szabályozással kapcsolatban kialakult vitához -, hogy nekem ebből a problémafelsorolásból - miközben elfogadom, hogy már így is borzasztóan széles - nagyon hiányoznak a kimenet felől determináló tényezők, így a felsőoktatás - amit próbál jelezni úgymond az érettségi, hogy ezt a felsőoktatást egészen másként kell elképzelni mint determináló tényezőt -, és a szakmai világ, amely nem gondolom, hogy abban a helyzetben lenne - sem a felsőoktatás, sem a szakmai világ -, hogy az itt elképzelt kimeneteket mintegy egyszerűen tudomásul veszi, és ehhez alkalmazkodik. Úgy gondolom, itt nagyon erős fordított hatásrendszer működik: az itteni kimeneteket nagyon sok mindenben igazítani kell ahhoz, amik ott kívánalmakként jelennek meg.

Ez az érettségi koncepció e tekintetben - nem véletlenül az „Illeszkedés az európai felsőoktatási térbe” program keretében készült - azt próbálja kommunikálni a közoktatás felé,

hogy ez az átalakuló felsőoktatás egyáltalán követelményeit, igényeit, elvárásait tekintve nem hasonlít ahhoz, amire hivatkozva a tradicionális érettségit és az ehhez kapcsolódó középiskolai követelményeket bebetonozták ebben az országban. Azért mondom, hogy „hivatkozva”, mert ha más nem, pillanatokon belül kiderült a kétszintű érettségivel kapcsolatos felsőoktatási állásfoglalásokból, hogy nem igaz, hogy ezeknek a tradicionálisan magas követelményeknek a fő forrása a felsőoktatás, hanem a rá hivatkozó középiskolai elit, elit középiskola. Ez az, ami arra hivatkozva fogalmazza meg ezeket a követelményeket, hogy ezt várja el tőle a felsőoktatás. Ez kicsúszott ezen követelmények mögül, ez teljesen egyértelmű, és kiderült, hogy ezek a követelmények a levegőben lógnak, és pusztán ideológiai alapon indokolhatók. Ez egy nagyon fontos elem. Úgy gondolom, amikor a tartalmi szabályozás eszközeiről folytatunk eszmecsereket, akkor nemcsak a pedagógusképzés - mint a felsőoktatás egyik részterülete -, hanem maga a felsőoktatás is fontos tényező.

Ezt a tényezőt próbáltuk központba állítani eme érettségi megfogalmazásakor. Ugyanakkor úgy gondoljuk, hogy az érettségi, a vizsgatárgyak tartalmának, az egész vizsgának a konstrukciója, a feladatok, a központba állított kompetenciák, amiket meg akar vizsgálni ez a vizsga, annyiban mindenképpen adekvátak - most én is bizonytalan lettem, hogy a NAT-tal kapcsolatban milyen kifejezést használjak - az elkészülő NAT-2-vel kapcsolatban. Adekvátak szellemiségükben, tanulásfelfogásukban, tudásfelfogásukban, műveltségértelmezésükben szinkronban vannak. Ezt azért érzem nagyon fontosnak hangsúlyozni, mert némileg tényleg egyoldalú az érvelési rendszere az anyagnak: nem annyira a közoktatás felől érvel, mint inkább a felsőoktatás felől. De ha megnézik a kollégák a tartalmi részét, akkor látható, hogy e tekintetben teljesen egyértelmű a törekvés, hogy teljesen adekvát és harmonikus legyen.

Úgy gondolom én is, mélyen egyetértek, hogy ezzel egy időben el kell kezdeni azt a folyamatot, ami a harmadik ilyen tényezőt, az alapvizsgát is megpróbálja megkonstruálni, hiszen ezekről is ki fog derülni, hogy ezeknek is van egymás számára mondanivalójuk ebben a dologban.

Még egyetlen dolog: ez a bevezetés. Borzasztó szó, mert szó sincs bevezetésről ebben a dologban. Ez egy külön ünnepélyes pillanat, és szeretném hangsúlyozni: szó szerint egyetértek azzal, amit Horn Gyuri a stabilitással kapcsolatban mondott (*Dr. Szenes György: Ilyen még nem volt!*) Azért mondom, hogy ez történelmi pillanat. Már csak azért sem értek egyet vele, mert akkor nem tudunk vitatkozni.

Tehát a dolog lényege, hogy itt szerintem is van egy félreértés, politikailag rosszul kommunikálva stb. A stabilitás nem azt jelenti, hogy nem csináljuk meg, amit kell, és nem készülünk stratégiailag nagy-nagy fejlesztésekre - mert kellene. Azt értem én stabilitáson, hogy kiszámíthatóság... (*Nagy József: Nem egyszerre öntjük a nyakába a rendszernek!*) Az más, ez egy taktikai kérdés. Azt értem, hogy kiszámítható: tudják, hogy két év múlva mire számíthatnak, és nagyjából világos legyen, hogy tíz év múlva mire számíthatnak. Van, amit meg lehet apró lépésekkel tenni, és van, aminél bizonyos egyeztetett lépéseket kell megtenni, azért, mert struktúrákról van szó, vagyis egyszerre kell tudni elmondani, hogy ezt fogjuk lépni ezen a területen, ezt fogjuk lépni azon a területen, és ezt fogjuk lépni ezen a területen. E nélkül, úgy gondolom, tényleg ilyen borzasztó dzsama kerekedik ki ebből az egészből.

Ami az érettségi illeti, úgy gondolom, egy dologban vagyok teljesen biztos. Nem is szeretném különösebben elemezgetni, hogy az érettségi belépése, hogy konkrétan mikor érettségiznek ily módon a gyerekek, ez '12, '14, '15 vagy '16. Egy dolgot tudok: akár '12, akár '14, ezt az érettségit, mint egy projektet, el kell kezdeni kimunkálni. Méghozzá ebbe azt is beleérttem, hogy egy nagyon komoly felkészítési folyamat kell az érettségizetők számára is. Nemcsak arra kell gondolni, hogy azok, akik majd érettségiznek, hogy fogadják ezt, hanem legalább ilyen fontos, hogy ezt az egész folyamatot hogyan kell és lehet megérteni, megélelni azokkal, akik ezt csinálni fogják. Ezt pedig lehet halogatni, hogy „Hát, még olyan messze van!” meg „Ne siessünk már annyira!”, de azt tudom, éppen a tapasztalatok alapján, hogy ha erre nem kerül sor belátható időn belül, hogy ez a folyamat elinduljon, akkor megint az fog történni, hogy

amikor lépéskényszer van - mint, mondjuk most, a kétszintű érettségivel -, akkor olyan dolgokba is bele kell menni, amiket, ha előbb végiggondoljuk, nem kellene.

Úgy gondolom, nem annyira az érettségről szoltam, de remélem, elég világosan sikerült fogalmaznunk ahhoz, hogy most ne kelljen ismertetnem, inkább arról szoltam, hogyan látom ennek a bekapcsolódását az itteni problémákba. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm. A következő hozzászólás előtt szünetet rendelék el, legalább tizenöt percet, utána kérem, szíveskedjenek rögtön jelentkezni, hogy ki kér szót. Kosinszky Zsuzsa addig a szólásra jelentkezőket sorra veszi.

(Szünet: 11.30 - 11.50)

DR. SZENES GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Még mielőtt folytatnánk a vitát, a következőket szeretném elmondani. Az Országos Köznevelési Tanácsról az OM honlapján többfajta információ fog megjelenni. Én ezt a tervezetet közreadnám. Nem azért elsősorban, hogy az információt megnézzétek, hanem elsősorban azért, hogy a személyes jellegű információk elegendőek-e, amelyek az egyes OKNT-tagokról szólnak. Van egy táblázat, azt kérném, hogy aki egyetért vele, szignálja le, aki nem ért egyet, az húzza ki, egészítse ki és utána szignálja le, hogy ezek az információk jelenhessenek meg az OM honlapján. Megy körbe, és szeretném, ha ezt megtennétek.

ELNÖK: Folytatjuk az OKNT ülését. Az operativitás érdekében a következőkre szeretném kérni az OKNT tagjait. Két kérdésre koncentráljunk és ebben foglaljunk állást. Az egyik a Trencsényi László által felvetett, többek által más-más terminológiában, de helyeselt gondolat, nevezetesen hogy rakjuk tisztába a fogalmakat, amely előfeltétele annak a bizonyos konszenzusnak, amelyet Szenes György fogalmazott meg, mármint hogy legalább abban legyen konszenzus, hogy min mit értünk. Azt javaslom, hogy ne hozzunk létre ezzel kapcsolatosan egy önálló bizottságot, van nekünk a tartalmi szabályozást követő bizottságunk, a TSZKB, Trencsényi László nem értelmezte ezt merényletként, sőt egyetértőleg mondta... *(Dr. Trencsényi László: Úgy értelmeztem.)*... úgy értelmezte, de mégis belement, hogy akkor a TSZKB veszi ezt a kezébe, ami nem azt jelenti, hogy nem kér fel ebben másokat, például esetleg a neveléstudomány egy-egy képviselőjét vagy Vass Vilmost vagy másvalakit a NAT operatív kivitelezői közül, hogy itt megszülessenek egyértelmű szóhasználatok arra, hogy kerettanterv, program, stb., nem mondom tovább.

Ennek nagyon rövid határidőn belül meg kell lenni ahhoz, hogy a NAT-bizottság ezzel kapcsolatban az álláspontját kialakítsa. Szeretném hangsúlyozni, hogy ez egy javaslat az OKNT részéről a NAT-bizottság számára, amely nem diktátum. Tehát mi nem vagyunk abban a helyzetben, hogy eldöntsük, hogy mit kell. Orientálja azonban a NAT készítőit a tekintetben, hogy amikor ide egy konkrét, már általunk egyetértési jogunk gyakorlása mentén jóváhagyandó dokumentum kerül, akkor mi körülbelül mit fogunk érteni egy fogalmon. Tehát ezért nem lényegtelen, hogy bizonyos konszenzus is létrejőjön a program fogalmazói és majdan a programra áment vagy nemet mondók között.

A másik, aminek viszont a vitáját most kérem, hogy folytassuk le, illetve ebben a menetben folytassuk a múltkor abbahagyott beszélgetést, ez a kimeneti végpontok vagy a kimeneti pontok kérdése. Ez azért nagyon lényeges, mert az operatív bizottságokban - ha így hívják nálatok az egyes tantárgyak vagy műveltségterületeken dolgozó szakemberekbizottságait - nem tudnak másként dolgozni, minthogy ezeket a határköveket megfogalmazzuk. Mi pedig nem szeretnénk abba a helyzetbe kerülni, hogy kész anyagokhoz kelljen strukturális okokból mondjuk negatívan viszonyulni.

(Dr. Szenes György felé fordulva:) Ezért tehát azt a bizonyos konszenzust, amit elég anonim módon, mármint nem mondtad meg, hogy kik között és miben, de egyébként egyet lehet vele érteni, mert szépen hangzik, de akkor nem fogunk tudni normálisan beszélgetni egymással

már a kész anyagról, ha előtte nem sikerül tisztázni a NAT-ot kivitelező, átdolgozó, revízió alá vevő szakemberek és az OKNT között ebben a tekintetben.

Tehát azt kérem, hogy ha lehet, anélkül, hogy nekem szándékom volna korlátozni a beszélgetést vagy a vitát, hogy mindenképpen koncentráljunk erre, mert nem tudnak tovább dolgozni. Ezt egyébként megerősítette a szünetben a beszélgetésben Báthory Zoltán is, Vass Vilmos is, hogy egy ilyen álláspontra vagy akár álláspontok rögzítésére - mert nem okvetlenül kell itt határozatokat hozni vagy diktátumokat megfogalmazni - okvetlenül szükség van.

Ahhoz, hogy erre koncentráljuk elsősorban a vitát, van-e valakinek hozzászólóivalója vagy ezzel szembeni álláspontja?*(Nincs jelzés.)* A hallgatást úgy értelmezem, hogy ezt a keretet a beszélgetésnek szánt hátralévő időszakára elfogadja az OKNT, és akkor nagyon kérem, hogy kezdjük el. Ki kezdi? Szenes György!

DR. SZENES GYÖRGY: Nagyon rövid leszek. A szakaszhatárok ügyében, mert azt hiszem, ez látszik az egyik legzűrzavarosabbnak, én a következőket látom, persze annak ellenére, hogy itt a politikai döntéshozók körében sincs teljes egyetértés A 12 a vége, az mindenki számára egészen egyértelmű. Itt könnyű a helyzet. Úgy fogalmaznék, hogy ebben konszenzus van. *(Zaj, derűtség. - Horn György: 12-13.)* Nagyon komolytalan az OKNT!

ELNÖK: Azt javaslom, hogy fogadjuk el az első szót az értelmező szótárunkban, hogy uszkve. *(Derűtség.)*

DR. SZENES GYÖRGY: A második szakaszhatár, ami mindenképpen - és most felülről megyek - a 10, tudniillik az alapműveltségi vizsgát a gyerekek körülbelül egynegyedének ekkortájt kell letennie, úgyhogy ebben azt gondolom, meg kellene célozni a konszenzust. Lehet, hogy ez nagyon nehéz lesz, mert 12 évfolyamra készülő NAT-ban a tizedik osztályt egy kicsit nehéz lesz megfogalmazni, de azzal valamit muszáj csinálni, tudniillik a gyerekek egy jelentős része az általános művelés szakaszán nem megy tovább, ez teljesen biztos. Azt kell mondanom, hogy valószínűleg 2048-ban sem fog továbbmenni, tehát ez egy olyan dolog, amit meg kell célozni, meg kell oldani ezt a feladatot.

A következő szakaszokkal már több a probléma, de én határozottan kiállnék a nyolc mellett, hiszen az iskolák egy jelentős része ma is nyolcosztályos, és a 8+4-es szerkezetet nagyon sokan preferálják ma, tehát a nyolcas kimenetet én feltétlenül jónak tartanám. Tehát eddig háromról beszéltem, és akkor már tényleg azt mondjuk, hogy ne legyen kétévenként, de mégiscsak kétévenkéntől beszélek *(Vass Vilmos: Uszkve. - Derűtség.)* A nagy kérdés az általános iskolán belüli helyzet, a négy, illetve a hat. Ebben nem mernék egyértelműen állást foglalni. Én különben a négy mellett állok egyértelműen, de hagyom magam meggyőzni, ha vannak érvek. Tehát akkor összességében, négy, nyolc, tíz, tizenkettő. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Liskó Ilonáé a szó.

LISKÓ ILONA: Két dolgot szeretnék mondani. Az egyik a szakaszhatárkérdése. Addig, hogy 12 és 10, tökéletesen egyetérték Gyurival, mert azok valóban kimeneti határok. Szerintem ez alatt a magyar iskolarendszerben, a magyar közoktatásban jelenleg nincsen kimenet. Mert amíg kötelező az általános képzés, addig nincs belőle kimenet. Itt korábbi kimeneti határokról nem kell és nem is érdemes beszélni, ugyanis kötelező mindenkinek legalább tíz osztályon végighaladni - ezt a törvény előírja. Korábbi szakaszhatárokról, meg kimeneti követelményekről szerintem nem érdemes tárgyalni.

A másik viszont a 10 osztályos kimeneti határ, amit az előbb is mondtam, és többen...

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Mármint a NAT szintjén - hogy pontosak legyünk.

LISKÓ ILONA: A NAT szintjéről beszélek, pontosan.

A másik dolog a 10 osztályos kimeneti határ jelentőségét viszont ismételtén szeretném hangsúlyozni. Szeretném javasolni esetleg, hogy ha az OKNT ebben állást foglalna, vagy ebben lenne az oktatásirányításnak egy javaslatot: ahogy komolyan veszi a 12-es kimenetet, és ott készül egy érettségi reformkoncepció, egy kimeneti reformkoncepció, ugyanúgy jöjjön létre 10 osztályos kimeneti bizottság, és ott is készüljön el egy érettségi reformkoncepció, egy alpműveltségi reform vagy egyáltalán egy koncepció. A három csapatát, akiket itt emlegetünk - amit mondtam az előbb, hogy a háromlábú szék egyik lábának van itt a koncepciója -, együtt kellene tárgyalni, mert csak akkor lehetne az a bizonyos koherencia, amire szükség van, valóságos. Én tehát egy ilyen javaslatot szeretnék az OKNT elé terjeszteni, hogy ezt a 10-es kimeneti mérési bizottságot hozza létre a minisztérium.

ELNÖK: Nagy József a szó - de előbb egy mondatot mondanék. Szeretném felhívni a figyelmet a Trencsényi Laci közbeszólására, hogy mi most a NAT szintjén meglévő határokról beszélünk, és ezen belül létezhetnek a programok szintjén - vagy kerettanterv, ebbe most ne menjünk bele -, meg a helyi tantervek szintjén ennek a keretén belül megállapított, például az iskola szintjén megfogalmazott kimeneti követelmények. És maradjunk a NAT-szinten, mert erről van szó, ennek a munkálatai folynak most - és bocsánatot kérek Jóskától. Most már tiéd a szó.

NAGY JÓZSEF: Én ezekhez a szakaszokhoz szeretnék szólni, folytatván azt, amit hallottunk az imént. Furcsa dolgot mondok, amit tőlem nem vártok. Én odáig jutottam, hogy a 10. évfolyam végén az előző, korábban kidolgozott alpműveltségi vizsgát nem kellene erőltetni, hanem - és e helyett a szót is megváltoztatnám - értékelést kellene csinálni, méghozzá diagnosztikus értékelést, amely egyúttal arra is alkalmas, hogy azt a bizonyos szakaszáró funkciót ellássa. Ebben tehát előre kellene lépni.

Ami az alsóbb szinteket illeti, ott pedig kizárólagosan diagnosztikus, kritériumorientált diagnosztikus értékeléseknek van értelme, ami azt mondja meg, hogy az adott képesség, készség fejlődésében a gyerek hol tart most, a 6. végén, a 8. végén, esetleg a 4. végén is, és mi az, amit a következő évfolyamokon a gyerekekkel csinálnunk kell, hogy elérjen arra a szintre, amivel jól tud olvasni stb., stb.

Én tehát azt javasolnám - most már javasolom, papíron benne van egyébként -, hogy a 6., a 8. és a 10. évfolyam végén kritériumorientált diagnosztikus értékelés legyen. Ehhez alapok vannak már, de ne kínlódjunk a formális vizsgával a 10. végén. Sok megfontoláson estem át, amíg a saját szülőmetem félig-meddig megtagadtam. Nem fogom magyarázni, hogy miért, hogy jutottam el idáig. Az értékelésre feltétlenül szükség van, és úgymond vizsgafunkciót is betölthet ez az értékelés.

ELNÖK: Visszakérdezek, Jóska. Ha te a 10. év végére egy diagnosztikus értékelést tételezel, akkor implicit tételezel egy olyan követelménymegfogalmazást is, amelyhez viszonyítva ez az értékelés be tudja lőni magát.

NAGY JÓZSEF: Pontosan. Ami elsősorban készségekre, képességekre stb. vonatkozó.

ELNÖK: Ez nem tette zárójelbe a vita igazi tárgyát, hogy a 10. évfolyam végén kell nekünk egy olyan követelményrendszer, amelyet a NAT kidolgozásakor az uraknak, hölgyeknek meg kell tartani.

NAGY JÓZSEF: Még hozzáteszek egy mondatot, hogy világos legyen. Az alsóbb évfolyamokon is olyan követelményekre van szükség, amelyek nem zárják ki, hogy másféle tantárgyi haladások és egyebek legyenek. Tehát hogy a mozgásszabadság meglegyen. Lehet ezt csinálni, és ezt értem én diagnosztikus, kritériumorientált értékelésen. Még egy mondatot: az érettségivel kapcsolatban is előfordul, és a te szövegedben is a teljes körű felvétel. Én ezzel nem

érték egyet, mert ez óriási pénzbe kerül, és semmivel nem tudunk meg többet belőle, mint ha egy jól megszervezett reprezentatív felvétel, értékelés történik, nem zárva ki, hogy bárki használhatja a saját maga részére, de országos szinten semmivel sem jutunk több információ birtokába, mint ha minden gyerekre kötelezően kiterjesztenék.

ELNÖK: Köszönöm. Báthory Zoltáné volt a szó, utána Knausz Imre kért szót, majd Horn György.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Tisztelt Bizottság! Az a rendszer, ami most az operatív bizottság előtt van, tehát a 4., 6., 8., 12., nem a NAT-bizottság jókedvéből származik, hanem kemény politikai kompromisszumok eredménye. Szeretném felhívni szíves figyelmeteket, hogy nem valamiféle laza filozofálás után jutottunk ide, mert hiszen az ő NAT-ban az általános fejlesztési követelmények 6. és 10. évfolyamra voltak meghatározva, de szakaszhatár volt az 1-4., a 6-8. és a 9-10. Ha az óraterveket nézitek, akkor ez teljesen világos szerkezet. Ezért tehát, amikor kompromisszumra kényszerült a NAT-bizottság az oktatáspolitikai jelenlegi vezetőivel, akkor kénytelen volt ezt a rendszert elfogadni: a négyet, a hatot, a nyolcat, a tizenkettőt. Bizonyos szakmai racionalitás rejlik a hatodikban. Nemcsak iskolaszervezeti racionalitásra gondolok, hanem a pszichológiai, fejlődés-lélektani racionalitásra. Liskó Ilona próbálta érzékeltetni, hogy ilyen örültek itt elkezdnek páros számokat mondani. Ez egyszerűen onnan ered, hogy 11-12 éves korban egy fejlődési változás következik be.

Világos, hogy a 4. és 8. már iskolaszervezeti, tehát politikai megfontolásokból került oda. Ez a jelenlegi dolog világosan mutatja, hogy két iskolaszervezeti elképzelés kompromisszuma. Ezt nem tagadjuk egy percre sem, ezt világossá tettük, és azt a politikai döntést kaptuk, hogy ez így legyen.

Ehhez hozzáfűzném azért azt, hogy soha nem csaptuk be a kaput az alpműveltségi vizsga előtt. Mindig is szerepelt az, hogy a gyerekek a nyolcadik után lépnek a kilencedikbe, és a tizedik végén a szakiskolába, legyen alpműveltségi vizsga, ami feltétele annak, hogy miután a szakmai vizsgát letették, az érettségihez vezető mintegy mellékúton menjenek. Ez egyáltalán nem abszurdum, hanem nagyon is a valóságban rejlő dolog. Nagyon szeretné a NAT-bizottság, hogyha az alpműveltségi vizsgával kapcsolatos szakmai előkészítések elkezdődnének. Régóta hangsúlyozzuk, hogy ez szükséges kimeneti pont annak a 20-25 százaléknak, amelyik ebbe a szakaszba megy.

Nagyon szeretném, ha az OKNT nem akadályozná, hanem segítené az operatív bizottságok munkáját, hiszen szeretnénk május végére a feladatot lezárni, egy vitaváltozatot az OKNT elé terjeszteni, és más szakmai szervezetek elé is. Hogyha most másféle javaslatot fogalmaztok be, az nagyon szellemes lesz, csak éppen állati nehéz helyzetbe hozzátok az operatív bizottságokat. S nem hiszem, hogy bármelyik matematika... - én most már nagyon kivagyok ettől a számtól, mert nagyon heves viták voltak. Ez nem volt látható az OKNT számára természetesen, de azért a miniszter szobájában jó hangosan beszélgettünk ebben az ügyben - itt vannak a NAT-bizottság tagjai. Úgyhogy nyugodjatok bele, ez egy kemény politikai kompromisszum - kell a fenének, de ezt most már meg kell csinálni. És remélem, hogy Parti Zoli ezt elmondja az illetékes főnökeinek. *(Derültség. - Parti Zoltán: Természetesen. - Derültség.)*

Azt kérem tehát az OKNT-től, hogy segítse az operatív bizottság munkáját. Nem lehet az operatív bizottságoknak kéthetente más szakaszhatárokat mondani, mert így nem lehet dolgozni.

ELNÖK: Knausz Imre volt a következő.

KNAUSZ IMRE: Elnézést kérek az OKNT-től, hogy nem vagyok tagja a testületnek, mégis szót kérek első körben - vagy nem tudom, ez a szabály most érvényes-e...

ELNÖK: Már nem.

KNAUSZ IMRE: ...de nagyon el akartam mondani részben ugyanazt, amit Báthory Zoltán már elmondott; ez lett volna az egyik mondókám.

A másik a dolog szakmai része, ami kicsit talán válasz arra, hogy a 10. évfolyamot sokan fontosnak tartják mint szakaszhatárt, és nincs benne ebben a kompromisszumban. Én tudniillik próbálom mondani, már amióta ez a szakaszolásvita elkezdődött - kevés visszhangra talált, de elmondom itt is -, miért van szükség szakaszolásra a nemzeti alaptantervben egyáltalán. Nem megkérdőjelezni akarom ezt, hanem tegyük föl a kérdést, hogy mi a funkciója a szakaszolásnak, olyan körülmények között, amikor van egy kerettantervi szint. És azt gondolom, egyetlen funkciója van, az, hogy ebből a szakaszolásból a kerettantervek - vagy ha tetszik, programok - készítői, alternatív kerettantervek és alternatív programok készítői, akik iskolatípusban gondolkodnak, meg tudják állapítani, hogy mit kell az egyik iskolatípusban megtanítani és mit a másokban. Ebből következően úgy gondolom, egyetlen értelmes szakaszhatár van, az 1-8., és ami utána következik. Ez az, ami igazán védhető; a többit a kerettantervek, programok szintjén meg lehet oldani. Ha tehát lesz egy mérés, diagnosztikus mérés vagy vizsga a 10.-ben, akkor annak a követelményei nyilvánosak lesznek, ahhoz képest különböző alternatív módokon különböző alternatív kerettantervek meg tudják határozni a maguk felkészítési módszereit. Úgy gondolom, a NAT-ban ezzel nem kell foglalkozni.

Az, hogy itt most négy szakaszra alakult ki a tervezés, ennek szerintem szakmailag a világon semmi értelme nincs - úgy gondolom, ez politikai kompromisszum. Szerintem félreértéseken alapul, de erről most nem akarok vitát nyitni. Csak ezt szerettem volna mondani, hogy szerintem nem történik semmi, ha bizonyos szakaszokon nem határozunk meg a NAT szintjén követelményeket.

Köszönöm.

ELNÖK: Horn György következik, utána Liskó Ilona.

HORN GYÖRGY: Egy technikai javaslatom volna az alapvizsgával kapcsolatban. Szeretném felhívni arra az OKNT figyelmét, hogy az Országos Érettségi Vizsgabizottságnak a pontos elnevezése Országos Érettségi és Vizsgabizottság. Tehát az OKNT-nek létezik egy ilyen jogosítványa, és eredetileg, amikor ez létrejött a törvényben, ez vonatkozott az alapvizsgára is.

Abban szerintem lehetne határozatot hozni, amit Liskó Ilona javasolt, hogy javasolja az OKNT a kormánynak, illetve a szakmai érintettek, hogy az ezzel kapcsolatos munkálatokat indítsa el vagy gyorsítsa fel - hogy tehát ez egy fontos feladat. Az, hogy ezt most alapvizsgának hívjuk vagy sem, lehet fontos napirendi vita, mi ennek a funkciója, ezt érdemes külön vizsgálni.

A másik ilyen: mi szükség van a szakaszhatárookra? - kérdezte Imre. Én az óraszámokra vonatkoztatva tettem fel ugyanezt a kérdést, hogy mi szükség van ezeknek a belső óraszámarányoknak a meghatározására. Azt gondolom, világossá kellene tenni, hogy mind a szakaszhatárok, mind a belső arányok a programszintnek szólnak. Vagyis kormányrendeleti szinten a NAT-ban az én véleményem szerint nem kell hogy szerepeljenek. Ezeket én egyfajta állványnak tekintem, az épülő szerkezethez szükséges segédeszközöknek, amelyek nagyon fontosak, különösen a belső lobbik vitái esetén, ahol nyilván az egyes műveltségi területeknek a szakmai csoportjai erősen érdekeltek akár a szakaszhatárok, akár az óraarányok kérdésében, de én ezeket munkapéldánynak tekintem. És szerintem a politikai megrendelés is arról szól, abban az értelemben talán ezt az alkut..., hogy mondjam..., nem vagyok benne biztos, hogy ezt meg lehet csinálni, de ezzel lehet valamit kezdeni, módosítható, ha tényleg csak a végére koncentrálna a NAT. Úgyhogy lehet, hogy mégiscsak volna egy ilyen újratárgyalásnak értelme, egy ilyen típusú mozgásnak. *(Knausz Imre: Határidő-módosítással igen.)* Részese voltam ezeknek a rémületes beszélgetéseknek, ez a 4, 6, 8, 10, kinek hány évig jár az iskola, meg ilyesminek. Azt gondolom, ez egy lehetséges alternatíva, amit felvetettek.

A belső szakaszhatárokhoz van egy másik elképzelés, javaslat. Amikor kimenet van, a 10. évfolyamos definíció a NAT-ban egyben felveti azt a kérdést is, hogy ha ezt közoktatás-politikai szinten nézzük, akkor az zsákutca, ha ez a NAT-ban jelenik meg, hogy akkor most kinek szól a 10.-es, NAT-ban definiált, hangsúlyozom, nem a kimenetben. És ez azt jelenti, hogy vagy mindenkinek el kell a 10.-ig jutni, de valakiknek van még tovább is, vagy mindenkinek van tovább... *(Nagy József: Csak nem biztos, hogy általános...)*, és akkor a 10. ebben az értelemben nem egy releváns szakaszhatár, hanem ott arról van szó, hogy ez egy bizonyos gyerekcsoport számára egyfajta szervizútnak a megfogalmazása. És ebben az értelemben azt gondolom, nem biztos, hogy szükség van a 10.-es NAT-definícióra - szerintem egyébként a 8.-osra sem kellene ugyanezt, hasonló indokokkal, nem akarom újra elmondani. Az viszont, hogy a NAT-ban szerepeljen az alapozó szakaszra és a záró szakaszra külön követelményrendszer, azt én az időhatárok megjelölése nélkül el tudom képzelni, ami viszont az építkezésen túl információ a végrehajtók számára is. Az a vita például, hogy most 4. és 6., tehát abban a kérdésben, hogy mit tekintünk az alapozó szakasz lezárásának, az akkor nem megy bele abba a politikai alkuba, hogy most hosszabb legyen az alapozó szakasz vagy rövidebb, hanem hogy melyek azok a követelmények, amit az alapozó szakaszban egyáltalán alapképességeknek, kulcskompetenciáknak - most ne menjünk bele - tekintünk.

Ez talán egy feloldás lenne, mert azt mondaná, hogy van a NAT-nak egy alapozó szakaszra vonatkozó követelményrendszere, és a végére követelményrendszere, s nekem az a benyomásom, hogy ez alapvetően az operatív bizottságot sem rengetné meg. Mert ami most van, a két évre vonatkozó követelményrendszer szerintem nonszensz. Ezek álságos, erőltetett, az egyes szakmai csoportokra kívülről rákényszerített és többnyire formálisan teljesülő elemek.

Ha megengeditek, még egy kérdésre visszamennék: ez a "mi legyen a keresztantervekkel?" című kérdés - az időt jeleztem. Az alapfunkciókban műveltségi területek vannak. Én eredetileg egy hat műveltségi területre vonatkozó javaslatot tettem, és az hangzott itt el, hogy az felülvizsgálat. Csak mondanám, hogy egy csomó kompromisszum köttetett például azért, mert ez csak felülvizsgálat. Például a műveltségi területeket nem engedték újragondolni, merthogy ez csak felülvizsgálat - de még volt egypár ilyen. Azt gondolom, a keresztantervi funkció felerősítése elengedhetetlen elem, nemcsak szakmai értelemben, hanem a kommunikáció értelmében is, és itt az információ, a kommunikáció, tehát azok az elemek, amelyek eredetileg is benne vannak, kérem, hogy ez valahogy jöjjön bele.

Van még egy néhány javallatom, de nem akarom itt uralni a dolgot.

ELNÖK: A következő Liskó Ilona

LISKÓ ILONA: Döbbenet hallgattam Báthory Zoli beszámolóját a hatalmas nagy vitákról és veszekedésekről, amik tulajdonképpen eszerint - hogyha jól értelmezem - a különböző szervezeteket támogató és nem támogató szakértők és politikusok között zajlottak. Annál is inkább meg vagyok döbbenve, mert e szerint közben csak két dologról feledkezett el a bizottság vagy a vita. Elfeledkezett a gyerekeknek arról a 25 százalékról, akinek az általános képzésével valóban katasztrófa van ma Magyarországon, és katasztrófális minőségben folyik ez az általános képzés - többek között éppen azért, mert nincs meghatározva, hogy milyen fajta követelmények szerint kellene ezt a képzést folytatni. Ez 25 százalék, a gyerekek egynegyede. A másik pedig, amiről elfeledkeztek: az oktatási törvény, amibe be van írva 1993 óta az alpműveltségi vizsga bevezetése, nagyon okosan, a 10. osztály végére, ott, ahol ezek a gyerekek abbahagyják az általános képzést. Erről elfeledkezni már csak azért is furcsa nekem, mert együtt ültünk a miniszteri tanácsadó testületnek azon az ülésén, amikor én ugyanezt a szöveget ugyanilyen hevülettel elmondtam ezeknek a gyerekeknek az érdekében, és Báthory Zoli azt mondta, hogy tényleg, akkor ezt a szakaszhatárt oda be kell tenni. Én azt hittem, hogy ez régen bekerült oda. Most döbbenet hallom, hogy nem. Knausz Imrével pedig végképp nem értek egyet abban, hogy ennek nincs is jelentősége. Mert pontosan ezeknek az iskoláknak az esetében, ahová ezek a gyerekek járnak, ennek rendkívül nagy a jelentősége, mert ők azok, akik

a leggyengébbek, és egyáltalán képtelenek is helyi tanterveket készíteni, amiben majd ők meghatározzák maguknak azokat a kimeneti követelményeket.

Ha itt nem történik meg a 10. osztály végén, ahol a gyerekek egynegyede kijön az általános képzésből, követelménymeghatározás, és ehhez illeszkedő alapvizsga - igenis, olyan alapvizsga, hiába most már Nagy Jóska nem ragaszkodik az első szülöttjéhez, a törvény ragaszkodik, és szerintem a gyerekek érdekében pedig szükség van rá -, ami garantálja, hogy nekik egy nivós oktatást kell adni ezekben az osztályokban, és őket el lehessen juttatni - valóban úgy, ahogy a Zoli mondta -, közülük legalábbis azokat, akik képesek rá, az érettségi megszerzéséig. Különben megcsináljuk megint azt a szelektív rendszert, amelyik a potenciális munkanélkülieket fogja termelni, és visszük magunkkal, illetve viszi magával ez a magyar társadalom Európába.

Tehát ha mi itt nem vagyunk képesek arra, hogy egy olyan rendszerben gondolkodjunk, ami az ő érdeküket szolgálja, akkor nem tudom, hogy ki képviseli itt azt a bizonyos esélyteremtő kormányt, amelyik most egy külön esélyügyi minisztert is berakott, mert olyan fontosnak tartja az esélyeket. Szerintem ha itt valamiről érdemes vitatkozni, és valamit érdemes támogatni, akkor az pont ennek a 25 százaléknak az esélye. És ez a kérdés a NAT-ban meg a kimeneti szabályozásban, ez jelent itt meg, és ezt valamennyiünknek tudni kellene, hogy milyen fontos dolog.

ELNÖK: Vass, aztán Szenes, azután Nagy József jön.

VASS VILMOS: Tisztelt Bizottság! Való igaz, amit többen mondtak korábban, hogy nem egy könnyű kompromisszum eredménye az a szakaszhatár-sorozat, ami jelenleg az operatív bizottságok munkáját befolyásolja. Szeretném a tisztelt jelenlévőket emlékeztetni arra az ütemre, amiben jelenleg dolgozunk. Nevezetesen május végére egy vitaanyagot kell letennünk az asztalra, szeptember végére pedig egy kormányrendeletre formálandó anyagot, ami szintén az oktatási törvényben van benne, hogy 2004. szeptember 1-jével - ez is egy törvényi kötelezettség tehát - ezt első évfolyamon el kell indítani. Ebben az ütemtervben bármilyen szakaszhatár-módosítás, függetlenül az érvek rendszerétől, úgy gondolom, az egész munkálatok határidejének ütemezésének a kérdését is fölveti. Köszönöm szépen.

DR. SZENES GYÖRGY: Tisztelt Bizottság! Az előző hozzászólásomban is azt mondtam, hogy ha nincs konszenzus, akkor nincs értelme az egésznek. És olyan NAT-ra sincs nekem - de azt hiszem, hogy a magyar pedagógiának sem - szükségem, ami elkeni azokat a valós problémákat, illetve nem ad rájuk valós választ. Lehet egy szép pedagógiai tanulmányt NAT címen közreadni, amely, ha nem igazítja el kellőképpen a programok készítőit, akkor nincs értelme megírni, mert azt annak a szűk pedagógus, kutató, értelmező, olvasó társadalomnak írjuk le, akik elolvassák, és ezután ebből más nem tud profitálni. Nem szabad megkerülnünk azokat az alapkérdéseket tehát, amelyekről most beszélünk.

Amit Ica mondott, teljesen a szívemből beszélt. Teljesen természetes dolog, hogy a 10. osztály végén egy olyan kimenetet kell produkálni, amely nem egy zsákutcás iskolát eredményez, hanem egy elvi továbblépési lehetőséget biztosít - nem kötelező módon és nem mindenki számára - az érettségi felé.

Vilit és Zolit abban nyugtatnám meg - azt gondolom, az OKNT ezt teljes mellszélességgel tudja is támogatni -, hogy a munkát nem lehet ma előről kezdeni, mert május végére nekik van egy határidejük, az oktatási kormányzat pedig adott nektek egy határidőt, amelyet nem lehet teljesíteni. Hát mondjuk már ki végre! Mondjuk már ki, hogy nem lehet ezt megcsinálni! Nem olyan, hogy gyere, cipó, bekaplak! Nem lehet szakmai vitát szervezni ennyi idő alatt, nincs megegyezés semmiben sem. Hát kinek kell ez ennyire? Minek kell ennyire rohanni? Nem lehet megcsinálni, és ezt a minisztérium felső vezetésének tudomásul kell venni. Ha megkapjuk az anyagot, a júniusi ülésünkön fogunk erről tárgyalni, és én azt gondolom - mindenfajta előtételzés nélkül -, hogy nem lesz megegyezés a tartalmi szabályozás számos

kérdésében. Mert ez most nagyon jól látszik. És ha nem lesz megegyezés, akkor ezt nem lehet. Ezeket a szempontokat, amelyek itt előjönnek, be kell építeni, és nem májusra, meg nem szeptemberre, hanem amikorra készen lesz.

Vegyük tudomásul azt, hogy - én legalábbis azt gondolom, Horn Gyurival ellentétben -, hogy igenis, szükség van óraszámokra, igenis, szükség van szakaszhatárookra, vagy valamire szükség van, amivel a NAT eligazítást ad azok számára, akik ebből tantervet készítenek. Ugyanis ha ez nincs benne, akkor valahol szabályozni kell. Ne nevezzük NAT-nak, legyen egy rendelet, vagy valami legyen, ami ezeket a dolgokat szabályozza. Enélkül nem lehet tantervet készíteni, különböző típusú programokat, tanterveket nem lehet készíteni.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nagy József, Nahalka István, Vekerdy... Bocsánat: Nagy József, Liskó...

LISKÓ ILONA: Engem nem kell besorolni, csak egy mondatot akartam volna mondani Vass Vilmosnak. Ebben a konstellációban a gombhoz illesztjük a kabátot. A minisztérium határidőket szab, miközben a társadalmi igényeket nem veszi figyelembe. Ez egy abszurdítás! Én még nem is láttam így működni egy intézményt. Hogyha nem tudja megoldani a bizottság, hogy a 10. osztály problémáját beépítse a NAT-ba, és megoldja ennek az alaptantervnek a szintjén, akkor határidő-módosítást kell kérni.

NAGY JÓZSEF: Ezekhez a - most már tényleg nem tudom, mit kell mondanom - szakaszhatárok... Azt javaslom, hogy ezt a szót ne használjuk. (*Dr. Szenes György: Mondd a Trencsényinek! - Derültség.*) Ki kell találni egy fogalmat. A tartalmát megmondom. Azzal kezdeném, hogy én elfogadom azt a 4., 6., 8., 10. évfolyammal kapcsolatos igényt, és állíthatom, hogy a pedagógusok is fogadják. Nem lesz ellenállás ebben a pedagógusok részéről. Valahogy úgy szeretném oldani a te elutasításodat, hogy a tanulók fejlődésének értékelési pontjairól van itt szó. Tehát nem vizsgáról, hanem erről. Még egyszer megfogalmazom: a tanulók fejlődésének értékelését különböző szinteken, pontokon meg kell oldani, és ez lehet a 4., 6., 8., 10. - nem is rossz. Ugyanakkor Icával teljesen egyetértek abban, amit most már többször kifejtett, hogy miért fontos, hogy a 10. évfolyam. Minél magasabb életkorhoz kerülünk, annál egyértelműbben vizsgaszerűvé alakulhat a tanulók fejlettségének értékelése.

Én olyan értelemben mondtam azt - most úgy látszik, hogy visszatáncolok -, hogy az elsőszülöttemet részben megtagadom, hogy nem muszáj ezt alpműveltségi vizsgának nevezni, mert fölöslegesen nem kell a népet provokálni, hanem ezt is fejlettségértékelő pontnak kell tartani. És állítom, hogy ha erre megbízást adnak, akkor olyan értékelés lesz, ami a vizsga funkcióit is ellátja. És - még befejezem a dolgot - szerintem lehet a NAT-ban olyan általános megfogalmazásokat adni követelmény szerint, lejjebb egyre lazábbakat és a 10. évfolyamhoz érve körvonalazottabbakat, az általánosság megfelelő szintjén, amelynek alapján az igény teljesülhet, hogy annak alapján aztán programokat vagy kerettanterveket, vagy mit tudom én, miket lehet csinálni tájékozódásul. És a pedagógusok ezt örömmel fogadnák, hogy valamiféle kapaszkodójuk legyen.

ELNÖK: Következik Nahalka István.

NAHALKA ISTVÁN: Tisztelt Tanács! Kedves Kollégák! Lehet, hogy vihart fogok most kelteni azzal, amit mondok, mert úgy látom, nem mindenki számára világos, hogy az elmúlt körülbelül két hónapban a NAT formálásának jellege alapvetően megváltozott egy tekintetben. Itt sokan úgy szólnak hozzá, úgy érzem a szavaikból, hogy azt gondolják, a NAT-ban kimeneti követelmények lesznek megfogalmazva. Szeretném elmondani, hogy nem azok lesznek megfogalmazva. Akármilyen szakaszhatárok lesznek, nem ezek lesznek megfogalmazva. Ennek az oka nagyon egyszerű. Amikor megtudtuk, hogy a politika harcai következtében 4., 6., 8. és 12. évfolyamra kell megfogalmazni a követelményeket - akkor még a

követelményeket, mert akkor még abban gondolkodtunk -, akkor rá kellett jönnünk egy kis elemzés után, hogy így nem lehet követelményeket megfogalmazni, nem lehet kétévenként leírni követelményeket. *(Nagy József: A tanár számára szóló követelményekről vagy a gyerek által elért teljesítménykövetelményekről beszélsz?)* A gyerek által elért teljesítmények voltak eredetileg. *(Nagy József: Köszönöm szépen.)* Ekkor az a kompromisszum vagy az a megoldás született - mert azért kicsit előremenekülésnek láttuk ezt -, hogy ezekben a bizonyos szakaszokban - tehát 1., 4., 5., 6. s a többi - úgynevezett fejlesztési feladatokat kellene megfogalmazni. Tehát kicsit más megfogalmazásban, bár kevésbé pontosan tevékenységeket írunk le ezekben a szakaszokban. Hogy ettől most a NAT az valódi tanterv vagy nem tanterv, az egy nagy szakmai vita kérdése lehet, én ebbe most nem szeretnék belemenni, mindenesetre logikusan következett ez a döntés.

Ezek után érdemes kicsit másképpen megnézni a szakaszhatárok kérdését és a 10. osztályos szakaszhatár kérdését. Ha nincsenek kimeneti követelmények, hanem fejlesztési tevékenységek vannak, akkor a 10. évfolyamnál a szakaszhatár létesítése már nem is merül fel olyan nagyon élesen. Gondoljunk bele, mit tennénk akkor, ha mégiscsak lenne ilyen 10.-es szakaszhatár: akkor a NAT-ot ketté kellene választani a 9-10. évfolyamra, tudniillik egy szakiskolai NAT-ot meg egy egyéb NAT-ot kellene készíteni. Mert hiszen ha valakiknek a 10. osztályra fejeződik be az általános képzés, másoknak pedig 12. osztály végén, akkor ez a kettő nem lehet ugyanaz, ha beépítünk szakaszhatárt a 10. évfolyam végére. Ha nem építünk be szakaszhatárt a 10. évfolyam végére, akkor a 9-12. évfolyamot lehet egy egységes rendszernek tekinteni, amelyen belül a szakiskolák számára a kerettantervek vagy/és az oktatási programok tudnak megfogalmazni már konkrétabb követelményeket.

Ami pedig a vizsgát illeti, hogyha szükségesnek tartjuk - én erről nem vagyok teljesen meggyőzve, de hajlandó vagyok elfogadni, hogy ez szükséges -, akkor pedig vizsgakövetelményeket kell kialakítani. Tehát szükség van még egy dokumentumra, ami ezt a vizsgát szabályozni tudja, és nem kellene terhelni ezzel a NAT-ot.

Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm. A következő hozzászóló Vekerdy Tamás.

DR. VEKERDY TAMÁS: Hosszú ideig nem tudtam, tulajdonképpen értem-e, hogy miről van szó. *(Derűlttség.)* Közbevetőleg jegyzem meg, nem tudom, nektek van-e újabb, vagy ez a bizonyos Eötvös Társaság által szignált példányotok van-e, vagy a többiek sokkal jobban informáltak az újabb verziókról. *(Közbeszólások.)* Nem, jó.

Akkor én csak azt szeretném mondani szakaszhatár, óraszám s a többi kérdésében, hogy ezt ámultam hallgatom. Óraszámot betenni egy NAT-ba?! Amikor még ráadásul van egy programszint vagy kerettantervi szint és egy helyi? Na de akkor nem értem, mi a magtanterv vagy az alaptanterv - vagy én járok teljesen rossz úton? Én kizártnak tartom, hogy óraszám legyen benne; vagy akkor nem arról van szó, amiről szó van.

Szakaszhatár: ez súlyosan károsítja a gyerekeket - majd mindjárt megmondom, hogy hogyan -, pláne a magyar közoktatásba bedobva, hiszen az első NAT-nál hallhattuk nyilatkozni az igazgatónőt, aki azt mondta, hogy már felkészültünk a NAT fogadására, megvan a vizsgarendünk a 4., 6., 8. s a többi osztályra. És most ti is mondjátok, éppen, Jóska, te is, hogy vizsgák - hát szerintem vizsgákról szó nem lehet! *(Nagy József: Én mondtam vizsgát?!)* Akkor rosszul hallottam... *(Nagy József: Fordítva mondtam!)* Értem. Tehát vizsgáról szó nem lehet, az oktatási rendszerben sem - hiszen mi a vizsga? Gyorsan felkészül, levizsgálják, s gyorsan elfelejti - meg vagyok róla győződve, hogy ennek semmi értelme nincs. Hanem az lehet - és itt jön a fő kérdés, erre már utaltatok -, hogy a tanár számára mondjuk meg a NAT-ban, hogy neki mit kell prezentálnia a gyereknek. Nem azt, hogy a gyerek mit tanuljon meg! Hát ő majd megtanulja, amit megtanítanak neki, vagy amit meg bír tanulni, és a többinek sok értelme nincs.

A pedagógiai szabadságot, a módszertani szabadságot derékba törni vagy keresztbe vágja a kétévenkénti szakaszolás. Miért gondoljátok azt - vagy gondolja bárki -, hogy meg lehet

mondani, egy pedagógiai rendszer 3.-ban kezdi az idegen nyelvet vagy 1.-ben? Vagy netán 5.-ben? Az ő lelke rajta, vagy ahogy a szülő választja s a többi, s a többi. Az, hogy tíz éven belül megmondjuk, hogy viszonylag korábbi kezdetet javasolunk? Helyes, persze, nagyon jó. De ezeket egészen elképesztőnek tartom és meghökkentőnek.

S ha egyszer elénk került ez a probléma, akkor az OKNT, ha egyetért ebben, legalább foglalhatna úgy állást, hogy teljesen értelmetlennek, károsnak, fölöslegesnek, antipedagógusnak vagy nem tudom, minek tartja ezt a fajta szakaszolást; úgy gondolja - mint egyszer régen, valaha, a NAT kezdeti idejében -, hogy a NAT-nak tulajdonképpen egyben kellene megmondania a maga követelményeit, és természetesen adhatna egy iránymutatást, nagyjából hogyan.

Emlékeztetni szeretnék arra, hogy emlékezetem szerint a NAT első variációjának elkészültekor a legvégén Horn Gyuri benyomta a 17. oldalra azt a mondatot, hogy a szakaszhatárok rugalmasan kezelendők. S mikor erre hivatkozva a minisztériumhoz fordultunk, hogy hiszen ott van, hogy rugalmasan kezelhető: azt csak a Horn Gyuri nyomta be. *(Derűltség.)* Akkor most mi van itt tulajdonképpen?

A magam részéről tehát melegen ajánlanám az OKNT-nek, hogy e tekintetben foglaljon állást; s foglaljon állást abban az értelemben, hogy nem lehet óraszámokat, szakaszhatárokat, vizsgakövetelményeket megszabni.

Ugyanakkor teljesen egyetértek Icával, itt egy megoldandó probléma van. Tehát igenis, itt erről valamit gondolni kell. Nagyon jól értem, amit Nahalka kolléga mond, és igaza van neki is szerintem - szóval itt van egy megoldandó probléma. Mi legyen? Mi legyen itt, hogy ez ne váljon ketté, ez a NAT, mert semmiképpen nem volna jó, ha kettéválna. Ennyi.

ELNÖK: Trencsényi, Liskó Ica, utána Mihály Ottó.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Azt mondja Vekerdy Tamás a vizsgáról, hogy gyorsan felkészül, és elfelejti. Itt ül öt kiváló férfiú - fél fenékkal én is ott ülök -, aki éppen egy olyan vizsgakoncepciót kínált itt nekünk ma délelőtt vitára, amelyik vizsga ugyan, vizsgál valamit, de éppen lehetetlenné teszi azt, hogy gyorsan fel lehessen rá készülni, és gyorsan el lehessen felejtetni. Én csak mondom, hogy ha már az ő szürkeállományukat ideültettük, akkor legalább reflektívek legyünk. *(Közbeszólások. - Nagy József: Nem hallottad meg, amit én mondtam, hogy diagnosztikus értékelés. Nem hallottad meg! Be volt dugva a füled?)*

Én úgy gondolom, hogy amikor itt ülünk, egyfelől mi is úgy méregetjük egymást, hogy amikor eljön az igazság pillanata, valamikor júniusban, hogy egyetértünk, vagy nem értünk egyet, már olyan kollégát is láttam, aki strigulázta, hogy körülbelül mi lesz a végeredménye ennek a szavazásnak. Nyilván van egy ilyen funkciója is a mi szellemi erőpróbáinknak. Nyilván van a NAT-bizottságnak is egy ilyen füle, hogy vajon mit fogunk áteresztetni, és hol lesznek a kemény ellenállási pontok. Nyilván ti is már tudjátok, hogy hol fogtok szorongani, és hol nem. Ez jó, ennek ez a funkciója benne van.

Egy dologban azért mondjuk ki, hogy ott ne legyen szorongás: azt, hogy a NAT-ban óraszámok legyenek, „ökörség a köbön”-nek tartom. Miután a NAT-nak - legalábbis eddigi tudomásom szerint - arról nem lehet szava, hogy milyen tantárgyak kerülnek a tanulók bizonyítványába, ha valóban adaptív és plurálissá akarja tenni az oktatási rendszert, és nem tudja, hogy „Kék bolygó titka” nevű tantárgy van vagy nincs, tehát nem tudja a NAT-ba beleírni, hogy „Kék bolygó titkai” nevű tantárgyra hány órát javasol a NAT. Mert nem tudja. A NAT annyit tud, hogy a közoktatási törvény kimondta, hogy ilyen méretű tanuló hány órát tölthet benn az iskolában büntetlenül. Ehhez nyilván kötnie kell magát a NAT-ban gondolkodó szakembereknek is, és nyilván a programot fejlesztő szakembereknek is, hogy ezt a határt nem tervezhetik túl. Én azt gondolom, hogy az óraarányokról a NAT ne beszéljen, nem ez a dolga.

Ezt a „fejlesztési tevékenységek” kifejezést újra a definíciós bizottság körébe utalnám, mert tulajdonképpen nyelvi is valami csikorog benne, és akkor nyilván van a tartalmában is valami. Vagy fejlesztőek a tevékenységek, és akkor fejlesztő tevékenységek, olyan

tevékenységek, amik az aktuális fejlődés-lélektani tudásunk szerint éppen a gyerekek, fiatalok túlnyomó többségét - ha van ilyen, Nahalkától tudjuk, hogy nem - éppen akkor leginkább fejlesztik.

NAHALKA ISTVÁN: Fejlesztési feladatok.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Fejlesztési feladatok! Tevékenységet mondtál.

NAHALKA ISTVÁN: Utána külön mondtam.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Tehát milyen feladatokat kell ellátni a pedagógusnak ahhoz, hogy a gyerek a valaki vagy valakik által konszenzussal megkívánt irányban fejlődjen éppen akkor, amikor iskolában ül. De ez akkor legyen definíció kérdése, pontosan, tisztázhatóan.

Emlékezzünk arra, hogy az óvodai nevelési program, még a korábbi is „a fejlődés várható jellemzői”, ilyen szépen, elegánsan fogalmazta meg ezt a dolgot, és ez elkerülte azokat a csapdákat, amelyekbe nehegy a NAT beleessen.

NAGY JÓZSEF: Lenne egy mondatom, nem hozzászólás. Lehet?

ELNÖK: Mindig szívesen tanulunk tőled, Jóska! *(Derültség.)*

HORN GYÖRGY: Nem lehet tudni, hogy ez engedély volt vagy tiltás.

NAGY JÓZSEF: Inkább tiltás! *(Derültség.)* Ahogy szokta mindig.

Tehát azt javaslom, hogy az ide kerülő anyag mellékleteként szerepeljen egy key concept, ami nemzetközileg lista, és a bizottság csinálja meg, ne mi. Ők, hogy ők hogy gondolják. Ez nemzetközileg kialakult rend: a fontosabb okmányokhoz, dolgokhoz mellékleteként, sőt, bizonyos tankönyvekhez is, mellékleteként ott van a kulcsfogalmak értelmezése. Akkor látjuk, hogy miről beszéltek.

Fogalmam sincs például, hogy mi az a kompetencia... micsoda? *(Közbeszólások: Háló! Nyaláb!)* Nyaláb! A nyaláb egy szép szó. Lehet, hogy van értelme ennek a fogalomnak. De ha ott van a végén, hogy micsoda, lehet, hogy még le is nyelem *(Derültség.)*

Tehát az a javaslatom, hogy legyen benne, úgy hozzák ide az anyagot, hogy legyen benne a kulcsfogalmak listája, kicsit bővebb, mint nemzetközileg szokásos.

ELNÖK: Akkor most volt Liskó Ica.

LISKÓ ILONA: Én nem szeretnék ezekben a fogalmi dolgokba belemenni, nem is értek hozzá, úgyhogy biztos rosszul használom. A Nahalka István által elmondottakra szeretnék reflektálni. Hogyha jól értelmezem a dolgot, akkor azért nincsen kimeneti pont, vagy határ, vagy akármi a 10. osztály végén, ahol a gyerekek 25 százaléka - hangsúlyozom - kilép az általános képzésből, mert ez a bizottság nem tudott megbirkózni azzal a feladattal, hogy oda milyen határpontot tegyen. Ha jól értelmezem, akkor itt erről van szó, mert amikor azt mondta, hogy akkor kétféle NAT-ot kellene írni a gimnáziumi szakaszra, vagy az utolsó négy osztályra, akkor arról van szó, hogy akkor ezt nem tudták megoldani. Ez a bizottság itt és most, ezzel a határidővel ezt a feladatot nem tudta ellátni. Csinált egy elitista NAT-ot, amelyik a gyerekek 75 százalékára jó, a többire nem jó. A többivel lesz, ami lesz: csináljanak kerettantervet maguknak, csináljanak helyi tantervet, csináljanak programot maguknak, mindenesetre ez a bizottság az ő gondjukkal nem foglalkozik. Én ezt a dolgot teljességgel elfogadhatatlannak tartom.

ELNÖK: Mihály Ottó volt a következő a sorban.

MIHÁLY OTTÓ: Furán érzem magam, mert - akartam-nem akartam - a tíz meg hét évvel ezelőtti összes NAT-vita jön az agyamba. (*Nagy József: A miénkbe is!*) Közben megélem, hogy közben rengeteg probléma ugyanúgy jelentkezik. En most csak két dolgot szeretnék mondani.

Az egyik, ami kiéleződött, ez a bizonyos szakaszhatár. Úgy gondolom, hogy én teljes mértékben egyetértek Icával - tévedés ne legyen. Ica nem érti, hogy két különböző dologról van szó. Arról van szó, hogy amit mondott a Pista, hogy hogyan oldódik meg ez a bizonyos dolog: nem szakaszhatár, hanem leíródnak azok a tevékenységek, amiket csinálnia kell a pedagógusnak ahhoz, hogy azok a fejlődés... Egyébként tantervelméletileg majdnem minden német tartományi általános iskolai tanterv ilyen tevékenységleíró tanterv. Nem követelményeket ír le. Nem csodálkozunk, hogy az óvodai program azt írja le, hogy milyen tevékenységeket csináltat a gyerekekkel, és senki nincs oda tőle, hogy nincsenek benne követelmények. Ez később is ugyanúgy működik, mint lenn, csak lent el tudjuk fogadni, hogy a gyerekek nem mondjuk meg, hány órától kell neki pontosan tudni vigyázzba állni.

Engem megnyugtat ez a dolog. Ettől független az szerintem, és más logikája van, amikor vizsgakövetelményeket állítunk elő. A kettő nem mond ellent, a kettő együtt adja ki szerintem az egészet. Igenis, kell konstruálni vizsgakövetelményeket, és ettől nem kell ott tantervi logikában egy szakaszhatárnak léteznie. Mert akkor áll elő pontosan az a helyzet, amit te mondasz, hogy két világa van a NAT-nak: az egyik ezeknek a gyerekeknek, a másik ezeknek a gyerekeknek.

Én tehát azt látom, hogy itt mind a két érv elmegy egymás mellett, de nem mond egymásnak ellent ilyen értelemben, hanem inkább analóg. Amikor fölmerült, hogy be kell tenni a NAT-ba az érettségi vizsgakövetelményeket, akkor fejreálltam hirtelenjében, mert azt hittem, hogy én teljesen elfelejtettem vagy rosszul tanultam egész életemben, hogy ez kétféle logika: az egyik, ami arra épül fel, hogy mit fogunk csinálni gyerekekkel s a többi, és ebbe nem lehet betenni vizsgakövetelményeket, mert az teljesen más megközelítése a dolognak. Úgy gondolom, itt ugyanarról a helyzetről van tehát szó; ahogyan nem tudom elképzelni, hogy az érettségi vizsgakövetelmények ott szerepeljenek a NAT-ban; hacsak nem következik be ilyen perverzió, mint ami az előző NAT-ban bekövetkezett, hogy melyik költő melyik versét kell megtanulni, ami - nem tudok rá jobb szót: perverzió - olyan dolog, ami egyáltalán nem illik be. Ha ezt nem akarjuk, akkor ezt tulajdonképpen ugyanígy kell végiggondolni.

Meg kell csinálni szerintem, de nem úgy, hogy a NAT-ot használjuk erre. A NAT-ot meg kell csinálni, és annak tudatában jó, ha úgy tetszik, vizsgakövetelményeket. És ez csak az egyik szempont a vizsgakövetelmények kidolgozásánál; a másik szempont, hogy neki ott mire van szüksége, ahol folytatja. Az szerintem még súlyában is sokkal nagyobb valójában, mint azt megnézni, hogy mi az, amit ő a tíz év alatt visszafelé tekintve rögzíteni tudott.

Úgy gondolom, ez kivitatható dolog, de mondom, szerintem egymás mellett elmenő, de nem egymással ellentétes érveket látok ebben a dologban.

Egy kis megjegyzés ehhez a bizonyos szótárhoz: Vekerdy teljesen hibásan használta az antipedagógia fogalmát (*Derültség.*), amit kérek figyelembe venni ebben a dologban, mert ő azt mondta, hogy ha egy ilyen dolgot beteszünk még, mondjuk, az óratervet, ez már antipedagógia. Nem, az antipedagógia egy borzasztóan pozitív tartalmat hordoz (*Derültség.*), mert mindazt tagadja, amiről itt most beszélünk. (*Derültség.*) Az antipedagógia tehát pozitív fogalom, ne használjuk más célra...

LISKÓ ILONA: Ottó, bocsánat, de akkor minek kell a szakaszhatár 6.-ra meg 4.-re?

MIHÁLY OTTÓ: Nincs szakaszhatár!

LISKÓ ILONA: De most mondtátok, hogy van!

MIHÁLY OTTÓ: De nem... *(Nagy József: Fejlődésértékelési pont!)* Engem megnyugtatott az, amit Nahalka István mondott, nem az, amit a többiek mondtak, hanem amit ő mondott, hogy ezek nem szakaszhatárok.*(Közbeszólások.)*

LISKÓ ILONA: De mindegy, csak egy ponton nincsenek, ahol kimennek a gyerekek.

MIHÁLY OTTÓ: Nem, nem mindegy!

LISKÓ ILONA: Teljesen mindegy, hogy mi van, de valami van.

MIHÁLY OTTÓ: Nem mindegy! *(Közbeszólások.)*

ELNÖK: Elnézést kérek!

MIHÁLY OTTÓ: Utolsó mondat. Úgy is lehet csinálni, nem az én találmányom, de elmondom. Rendben van, van egy szakaszhatára az SZDSZ-nek *(Derültség.)*, ez a 6., van egy szakaszhatára az MSZP-nek, ez a 8. - ezt hagyni kell, legyen nekik. De ha így oldódik meg, hogy nem szakaszhatárok vannak a NAT-ban, akkor el van intézve. Nekem ez a kompromisszumom. Hadd higgyék azt, hogy úgy van!*(Derültség.)*

ELNÖK: Lehmann úr! *(Nagy József: Itt a kompromisszum! Meg a konszenzus!)*

LEHMANN LÁSZLÓ: Köszönöm szépen. Azért kell hivatkoznom most közel húszéves múltamra, mert 1985 óta dolgozom a sokak által dicsért és sokak által erősen szidott Zsolnai-féle értékközvetítő és képességfejlesztő pedagógiai program-, illetve tantervfejlesztésben. Azért kell erre hivatkoznom, mert mondom, közel húsz éve dolgozom ebben a folyamatban, és tudom, hányszor kellett átdolgozni ezt a fajta ÉKP-tantervet - amit nevezhetünk most akár programszintnek vagy kerettantervi szintnek -, igazítani hol egy keményebb oktatásirányításhoz, hol egy lazább, megengedőbb formációhoz. És ezt azért mondom, mert nekem alapvetően az a problémám, és most már egyre inkább az a problémám, hogy csak az nem tisztult le itt az egész szakmai vitában, hogy igazából a kétpólusú és háromszintű szabályozási szinteknél a felső szint - nevezzük ezt a NAT-nak - és az a középszint, a program vagy kerettanterv, alternatív kerettanterv és szint valójában milyen viszonyban van egymással.

Azt hiszem, egy dolog mindenki számára biztos - és erről nem is vitatkoztunk -, hogy amikor a helyi pedagógiai programok szintjéről beszélünk, annak olyan dokumentumnak kell lennie, amit meg tudnak csinálni a pedagógusok, amiből tudnak dolgozni, amit, mondjuk, ha egy szülő elé raknak, még a szülő is megérti, meg akár egy nagyobb gyerek is megértheti, mert természetesen miért ne tekinthetne bele egy tanuló is ebbe. Erről tehát nincs vita, de alapvetően nem tisztázott a felső szintnek és a középső szintnek az egymáshoz való viszonya, hiszen ha az egyik gyengébb, akkor a másiknak kicsit erősebbnek kell lenni, és fordítva. Ha túl erős a NAT, akkor majdhogynem elveszti a jelentőségét a középső szint, szerintem ez egyszerű tantervelméleti probléma. Mindössze tehát ezt tenném hozzá.

Az, hogy miért alakultak ki ezek a szakaszhatárok, azt hiszem, elég világos. Itt sajnos nagyon sok mindenkinek igaza van, részigazsága van. Történt egy politikai döntés, amely világos, hogy politikai döntés, még ha a szakmát sokféleképpen is értelmezzük, részben vagy majdnem teljes mértékben, de ellene van a szakmai döntési lehetőségnek vagy szakmai gondolkodásunknak. Ez az egyik.

A másik probléma az, hogy a szakiskolák kérdésében úgy gondolom, ebben a NAT-felfogásban, ami most kezd kirajzolódni, amit próbálunk mi, NAT-bizottsági tagok képviselni, a szakiskolákra vonatkozó kerettantervi vagy programszint erősebb lehetne vagy erősödni kellene vagy erősödni fog. Alapvetően tehát, ahogyan Mihály Ottó fogalmazott, itt csak részben

van ellentét önök között, mert megoldható a probléma a háromszintű szabályozással. Nem probléma ez véleményem szerint, tényleg nem.

Most már csak annyit szeretnék mondani, hogy teljes mértékben egyetértve Vekerdy Tamással, hogy az óraszám és a szakaszhatárok kérdése, de inkább az óraszámok kérdése biztosan, ha nem is antipedagógia, egyetértek, de valamifajta perverziónak tűnne, ha bekerülne. Úgyhogy a magam részéről teljes mértékben tiltakozom, hogy bekerüljön.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Mielőtt megadom a szót Báthory Zoltánnak, még az "aberráció" szót is javaslom bevenni a szótárba. *(Derültség.)* Zoli, tied a szót.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Kedves Kollégáim! Ebben a beszélgetésben és ebben a vitában nem kapott elegendő hangsúlyt az, hogy a NAT mindig is egy minimumterv volt, vagyis akár kimeneti követelményekben, akár fejlesztési feladatokban, akár tartalomban, akár képességekben mindig arról volt szó, hogy egy közös minimumot határoz meg, amit az iskolák helyi tantervei különböző évszámra bonthatnak. Tehát itt van a 10. évfolyam és az Ica által joggal követelt probléma megoldása, hogy tudniillik a 9-12. évfolyamra - ismétlem, akármi van ott, követelmény vagy fejlesztési feladat vagy egyszerűen csak a kötelező olvasmányok felsorolása - az úgy van megfogalmazva, hogy két év alatt és négy év alatt is teljesíthető. Az eredeti NAT-ban, az ős-NAT-ban az volt az elképzelés, hogy ehhez a gimnáziumi, szakközépiskolai ágánál majd hozzá megy az érettségi követelmény.

Ha ugyanazt a dolgot lehet két év alatt, illetve négy év alatt is megoldani, ahogyan mi most azt gondoljuk, akkor ez azt jelenti, hogy a szakiskolásokat hátrány nem éri, csak más a helyi tantervük.

Másképp dolgozzák fel azt a porciót, amit 9-10. címen írunk le, és úgy gondolom, hogy ezért az alpműveltségi vizsga - ismétlem -, egy nagyon fontos szabályozó eszköz éppen ennek a 20-25 százaléknak, de ez egy külön dokumentum. Ezt nem kell betenni a NAT-ba, mint ahogy az érettségit se kell betenni a NAT-ba. Csak egyeztetni kell.

LISKÓ ILONA: Ezét kellene létrehozni.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Világossá kell tenni, hogy a 9-12. évfolyamra előírtak két év alatt, és ez vezet egy alpműveltségi vizsgához. Ez egy külön dokumentumban van leírva. Szerintem ez most teljesen mellékes, hogy alpműveltségi vizsga, teljes körű felmérés, vagy egyszerűen egy teszt megoldása. Nem ez a lényeg. Valamiféle általános műveltségi értékelésre lesz szükség.

Még akarom mondani Vekerdy Tamásnak, hogy olyan nagyon ne higgyetek neki, mert a mai napig az egyetlen dokumentumot az ő vezetésével írták meg: az óvodai NAT-ot. Nagyon is tudja tehát Tamás azt, hogy milyen jelentősége van ezeknek a szabályozóknak, hogy mennyire veszik vagy nem veszik figyelembe a nagy rendszer működését. Tamás, nem értem egészen ezeket a pedagógiai kategóriákat teljes egészében elvető attitűdöt, amikor, mondom, te magad egy ilyen nagyon fontos makroszabályozóeszköz szerzője lehetsz. *(Mihály Ottó: Ha a NAT 10 oldal lenne, egyetértene! - Dr. Vekerdy Tamás: Igen! - Derültség.)* Ezt nem mondhatod komolyan! *(Nagy József: Mást mond a szíve, mint az esze!)* Hogyha az tíz oldal lenne, akkor elhinném neki.

ELNÖK: Zoli, kész?

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Passz.

ELNÖK: Vass Vilmos, utána Gréti.

VASS VILMOS: Köszönömszépen. Én nagyon rövid leszek - úgy tűnik, ez a mai napon hagyomány rám nézve. Én ennek a mai beszélgetésnek a végét szeretném látni - senkibe se fojtva bele a véleményét -, de úgy gondolom, a kialakult álláspontokat tekintve valóban elég heterogén a megjelenő vélemények halmaza. Én közben pipálgattam, milyen kérdésekre kaptam sokszínű választ a mostani második félidőben. Ha az eredeti lapon megnézzük a Báthory–Vass-féle kérdéseket, akkor az első, a harmadik és az ötödik kérdéstről beszélünk főleg. Úgy gondolom, hogyha itt továbbmegyünk, én a május végi határidő tudatában valóban olyan fülekkel hallgatom, amit Trencsényi László elmondott, és nem elitista NAT-ot szeretnék készíteni.

HORVÁTH GRÉTA: Azt hiszem, a jelen lévők tudják, hogy én az életem legnagyobb részét - és ez most már itt a házban is több, mint tíz esztendő - elsősorban a szakképzés és a szakiskolák területével való foglalkozással töltöttem. Most is szívügyem ez. Nagyon egyetértek Ilonával is, csak én egy picit másként látom. Két életszakaszban tudnám elkülöníteni. Az egyik az a gyerek, aki majd 2004-ben el fog kezdeni itt tanulni, és reményeim szerint megtanul írni meg olvasni, ha jó lesz a 2004-es indulással, amit mi most kidolgozunk. Azzal a gyerekekkel, nagyon remélem, hogy ezek után nem is lesz baj. És itt van ez a másik: akik most vannak az iskolában, meg akik húsz évvel ezelőtt is voltak, akiknél meg jelen pillanatban a 10. osztálynak sincs értelme. Ha azt mondjuk, hogy 25 százalék a leszakadó, akkor talán azt mondhatom, ennek a 25 százaléknak a fele biztosan a mai 8. osztály szintjét sem érte el, de bekerült esetleg a szakképző iskola 9. osztályába, mert már túl van a 16. életévén, és tovább lökdössük.

Én még egy személyest is mondanék - bocsánatot kérek. Nekem most van egy több mint kétéves unokám, aki szerintem - nagyon remélem - értelmileg teljesen ép, de például még mindig nem megy önállóan. Jelen pillanatban az orvosi vizsgálat azt állapította meg, hogy biztosan fog menni önállóan, hiszen egy kézzel vezetve megy, de azért, kedves anyuka, artista és táncművész nem lesz belőle. Nyilván van egy olyan gyerekcsoport, és lesz a jövőben is, amelyik bizonyos dolgokat később tanul meg, és nem tud olyan szinten megtanulni, mint mondjuk az artisták - maradjunk ennél. De nagyon remélem, hogy ettől még az iskolarendszer befejezéséig neki is szerencséje lesz, és joga lesz hozzá, hogy tánciskolai szinten táncoljon. Nem lesz táncművész, de megtanul táncolni.

Ez lenne az egyik nagyon fontos. A másik meg az, hogy a mostani gyerekekkel mi van, akik most az általános iskola 2., 3., 4., 5. osztályába járnak, és bemennek majd a szakiskolába. Mert azok még mindig úgy fognak bemenni a szakiskolába, sok-sok éven keresztül, ahogy most tanítják őket. Egy kicsit ezzel is kellene foglalkozni, mert előttünk van egy olyan korosztály, amelyik megy, megy, megy, és még mindig a rosszba megy bele.

Bocsánat, hogy szóltam, és nem szeretnék zárszó lenni.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Ki következik? Vekerdy, ha nagyon rövid vagy, mert én is szeretnék még szólni - én is nagyon rövid leszek.

DR. VEKERDY TAMÁS: Akkor csak annyit, hogy köszönöm a perverziót, elfogadom az antipedagógiai helyett - teljesen igaza van Ottónak. Ceterum censeo, mindenki tudja - már Zoli említette az óvodai programot -, hogy egyébként én úgy gondolom, hogy NAT-ra és kerettantervekre tulajdonképpen semmi szükség nincs. *(Derültség.)* Komolyan ezt gondolom. Az az ötvösi mintatanterv, amit készítettett egy darabot a minisztérium, amely nem kötelező jellegű, nem rendelet, nem törvény - ugye, jól mondom, Elemér? *(Dr. Kelemen Elemér: Nem egészen. - Mihály Ottó: De interpretálható így is.)* De követhető.

ELNÖK: Szeretnék valamit annak a kötelezettségnek a nyomasztó súlya alatt mondani, hogy nekem fél kettőkor, amikor az ebédre el kell vonulni, mégis meg kell kísérelnem összefoglalni, és lehetőleg úgy, hogy a Vass Viliéknek haszna legyen belőle, és Báthory Zoli se

úgy érezze, hogy mi keresztbe fekszünk. *(Makkai László: Az FTT-nek is lehetne valamit!)* Mindenkinek, aki ebbe a sorba föliratkozik.

Én úgy látom, hogy abban egyetértés van, hogy a 10. évfolyam végére az érettségi vizsgához hasonló logikára kellene egy vizsgakövetelményt kidolgozni, amely nem része a NAT-nak. Műfajilag egy más dolog, mint ahogy az érettségi követelmény sem része a NAT-nak. A bólogatásokból látom, hogy jól érzékeltém, hogy ebben egyetértés van.

Én tehát azt javaslom, hogy az OKNT határozatban - lévén, hogy most határozatképesek vagyunk - szavazzon arról, hogy egy ilyen javaslatot mint OKNT-javaslatot a miniszterhez eljuttatunk, mert ennek finansziális és intézkedési konzekvenciái vannak. Ezt haladéktalanul létre kell hozni, és ebben a javaslatban kiegészítésként szerepelne, hogy természetesen ennek együtt kell dolgoznia egyrészt az érettségi vizsga kidolgozásán munkálkodó szakemberekkel, másrészt a NAT kimunkálásán dolgozó szakemberekkel.

Itt Vekerdy közbeszól.

DR. VEKERDY TAMÁS: Bocsánat, én nem értem, miért kell vizsga! Miért nem elegendő az elvégzett tíz osztályról szóló bizonyítvány. Annyi ideig iskolába járt, az történt vele, ami történt. Több nem fog történni akkor sem, ha vizsgázik belőle. Helytelenítem a vizsgát. *(Dr. Báthory Zoltán: Szavazz ellene, Tamás!)* Végigmondom, bocs!

Svájcban a gyerekek tetemes része 12 évet elvégez, de csak az érettségizik, aki egyetemre akar menni. Az az igazolás, hogy ő tizenkét évig iskolába járt, elegendő, mert nem egy feudális államról van szó. Ezt a vizsgát... *(Nagy József: Aki nem akar érettségizni, az megkapja a végbizonyítványát!)* De ezzel lehet valamit kezdeni.

Tehát én nem értek egyet azzal, hogy vizsga kell. El kell ismerni, hogy egy jó NAT alapján tíz évig iskolába járt. Hogy mit sajátított el, nem rajta fog múlni elsősorban, hanem az iskolán és a tanárain - persze, vannak bizonyos képességei.

ELNÖK: Trencsényi László kért szót, és utána én majd még visszavenném, ha lehet.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Amit javasolnék, hogy nem jó helyről gomboltuk a kabátot, ezért támad Tamás annyira. Ha az lenne az állásfoglalásunk 1. pontja - úgy tűnik, ezt nem vitatta senki -, hogy a Nahalka Pista által körvonalazott fejlesztő vagy fejlesztési feladatok alkotják a nemzeti alaptanterv szövegeiben az alapvető műfajt, ezzel összefüggésben utalnék arra, amit Ottó mondott, hogy ez nem zárja ki, hogy a kimenetre vonatkozó víziók fogalmazódjanak meg, de nem a NAT-ban, ha tudomásul vesszük, hogy a NAT erről szól, és akkor nem vizsgát kell mondani a Vekerdynek, hanem azt kell mondani, hogy arra kéri az OKNT a minisztériumot - tekintettel arra, hogy ma 25 százalék, én bízom benne, hogy ez azért, mire ez az egész NAT-világ lejátszódik, addigra azért nem 25 százalék selejtet termelnek a magyar apák, magyar anyák és a magyar iskolarendszer, hanem azért csökken ez az arány, de erre vonatkozóan úgy érzem, ez is kapott támogatottságot -, a kompetenciákra vonatkozó értékelési rendszert gondoljon át a minisztérium. S ehhez képest másodlagos, hogy amit értékelési rendszernek nevezett, ebben mi az, ami vizsgálat, mi az, ami értékelés és így tovább, ezt kell kidolgozniuk, és megint csak úgy érzékelem a vitából, hogy ebben támaszkodjon az ebben a kompetencianyalábos micsodában megjelent érettségikoncepció elveit támogató közhangulatra.

DR. VEKERDY TAMÁS: És ezen a gyerek akad fenn vagy az iskola, ha nem teljesít?

ELNÖK: Az OKNT akad fenn, ha ezt még tovább folytatjuk. Én nagyon szeretném, ha itt most nem elevenedve föl az az évtizedes vita, hogy a magyar oktatási rendszerben tradicionálisan benne van a vizsga, a svájciban meg nincs. Értjük, hogy miről beszélünk. Arról beszélünk, hogy értékben azzal egyenértékűnek kell lennie annak a záródokumentumnak, amit a 10. osztály végén adunk valakinek, mint amit az érettségiben adunk. Nem lehet kisebb

presztízsű, nem mondhatjuk, hogy a 10. osztály végén csak ilyen saccolás van, ezzel szemben az érettségi az egy vizsga. Mert e mögött értéktételezés van, ennek van konnotációja. Hogy most egyáltalán kell-e vizsgázni meg kell-e iskola, és hogy hogyan van Svájcban, ezt most hagyjuk, mert tényleg nem fogunk tudni előrejutni.

Abban volt egyetértés, hogy a 10. osztály végén kell valami olyan eredményt visszaigazolónak vagy dokumentumnak lenni, amelynek a megfelelő szóhasználatát majd ki kell munkálni, de érdemben erről van szó. *(Liskó Ilona: Benne van a törvényben az "alapvizsga!")* Megilleti ezt a gyerekpopulációt ugyanolyan rangú, bár más tartalmakat fedő aktus, mint ami az érettségiig eljutókat. Erről szólt végül is a vita, és abban volt egyetértés, hogy ezt nem a NAT keretében kell megfogalmazni, viszont meg kell fogalmazni, és pénzt, paripát, fegyvert kell ehhez hozzátenni. Ez az egyik dolog.

A másik dolog, ami arról szólt, és bizonyos értelemben itt egy terminológiai kérdésről volt szó, amit Nahalka Pista megfogalmazása látszott oldani, hogy nevezetesen ezeknek a szakaszoknak a tartalmairól szólván nem a szakaszhatárok végére megfogalmazandó kimeneti követelményeket kell rögzíteni, mert ez NAT-műfajidegen fogalom, hanem le kell írni azokat a domináns tevékenységeket, amelyeket az adott szakaszban végezni kell. És Vekerdy megnyugtatóra: nem a gyerekeknek kell végezni, hanem az iskolát kell kötelezni arra, hogy ezt a szolgáltatást nyújtsa, hogy ilyen tevékenységekbe vonja be a gyerekeket. Ez orientálhatja azokat a kerettanterveket vagy programokat, amelyek a NAT alapján készülnek el.

Ez valamennyire korrektül foglalta össze a vitát? Ebben van egyetértés, ha nagyjából ez a szöveg kerül be? *(Nincs ellenvetés.)* Ez zavart okoz a programkészítő bizottságnak? *(Nincs ilyen jelzés.)*

Akkor viszont két dologban, hogy ennek testületi határozati súlya legyen, szavazásra teszem föl a kérdést.

Az első javaslatot most nem fogom még egyszer újfogalmazni; ez tehát az, hogy a vizsgával ekvivalens értékű, 10. évfolyamra tervezett eredményérés és -visszaigazolás kidolgozására hozzon létre a minisztérium bizottságot, bízta meg és biztosítsa számára a feltételeket. Aki egyetért azzal, hogy egy ilyen javaslatot a miniszternek eljuttassunk mint az OKNT határozatát, az tegye föl a kezét. *(Szavazás.)* Ez 13 igen, 0 nem, 3 tartózkodás. Köszönöm szépen.

A második határozati javaslatot - ez az, amit nem értettél, Gyuri? - még egyszer megpróbálom elmondani, ha még sikerül összeszedni magam. Ez arról szólt, hogy a nemzeti alaptantervben a szakaszok végére megfogalmazott követelmény irreleváns fogalom, ezzel szemben az egyes szakaszokon belül a gyerekek számára biztosítandó fejlesztő tevékenységeket kell megfogalmazni a NAT-ban mint feladatokat, amelyek kötelezőek azokra nézve, akik ennek alapján egyrészt kerettanterveket, majd a kerettantervek segítségével helyi pedagógiai terveket, tanterveket dolgoznak ki.

Aki ezzel egyetért... *(Dr. Trencsényi László: Csak egy dolgot!)* Igen?

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: A fejlesztő tevékenységek helyett jobb lenne a fejlesztő tevékenységek típusai, mert ha netán megjelenik a guruló átfordulás előre a NAT-ban, attól isten őrizz, mert Falvai Károly fog tüntetni a minisztérium előtt.

ELNÖK: Akkor ott, ahol "fejlesztő tevékenység"-et mondtam, ott a "fejlesztő tevékenységek típusai" lesz a szövegben. Aki tehát egyetért...

DR. VEKERDY TAMÁS: Bocsánat, nem értem. Akkor ez kétévenként lesz szakaszolva, amit te most mondtál?*(Többek: Nem lesz szakaszolva!)*

LISKÓ ILONA: Bocsánat, de én nem értem, hogy erről miért kell szavazni. Ez egy ügyrendi kérdés, mert a megrendelést a NAT-koncepcióra nem az OKNT adta, és nem láttuk a

NAT-koncepciót. Ez már majdnem készen van. Most miért mondjuk meg azt, hogy ott mi legyen benne?

ELNÖK: Horn Gyurié a szó, de utána szeretnék válaszolni.

HORN GYÖRGY: Én meg láttam a NAT-koncepciót, és az a problémám, hogy nekünk egy hónap múlva itt igent vagy nemet kell mondani. Azt kérdezem: annak alapján fogunk igennel vagy nemmel dönteni, amiről most beszélünk? Mert ugyanis itt elhangzott, hogy itt van egy 4-6-8-12-es követelményrendszer, ami nem követelményrendszer, bár amit én láttam, azon azért módosítani kellene aszerint, amit te itt elmondtál... (*Liskó Ilona: Nem aktuális!*), hogy ezek az intézményekre vonatkozó, sőt a pedagógusokra vonatkozó fejlesztési feladatok lennének - mert amit én láttam, az azért nem ilyen! (*Többek: Nem.*) Majd megmutatom, azért e-mailen kapok anyagokat. De mondjuk, ezt még meg lehet csinálni. De itt arról folyt a vita mindig, hogy akkor most mik ezek, ne legyenek szakaszok - itt most azt mondjuk, hogy nekik vannak szakaszaik!

Nekünk a jövő hónapban szavazni kell!

ELNÖK: Engedjétek meg, valamit szeretnék az OKNT funkciójáról mondani. Az OKNT funkciója nem az, hogy kormányzati alkukat legitimáljon. Ti elfogadtatok bizonyos alkukat a miniszterrel, és az OKNT-től várnák el, hogy azért, hogy simán menjen a kocsis, ezt legitimáljuk. Nem ez a mi feladatunk!

HORN GYÖRGY: Jó, de akkor bocsánat, végigmondom. Ez tehát azt jelenti, hogy ha nem ennek alapján, amiről most beszélsz, készült eddig és ezután abban az egy hónapban a NAT, akkor július 12-én, amiről most döntöttünk, ellene fogunk szavazni, amiben nekünk egyetértési jogunk van?

ELNÖK: Ennek ki vagyunk téve. (*Nagy József: Valószínűleg!*) Azért van ez a tárgyalás most, hogy olyan javaslatokat tudjunk tenni, amelyek jegyében a NAT-munkálatok ebbe az irányba mehetnek el. Azért kérdeztem vissza, Báthory Zolira nézve, hogy ez most felborítja-e az eddigi munkálatokat, hogyha ebben az értelemben dolgozzák át azt a műfajt, amit szakaszhatárok végére követelményként definiáltak. Mert ha azt akarjuk, hogy egyszerre őrizzük meg a szakmai becsületünket, és hogy ne feküdjünk keresztbe egy fontos intézkedésnek, akkor nem indulhatunk ki abból, hogy ha már egyszer lezajlott egy alku, akkor mi csak azt hagyhatjuk jóvá, ami az alkuban van. Én ezt nem tudom elfogadni.

HORN GYÖRGY: Bocsánat, de most mi azért ülünk itt, hogy előkészítsünk valamit, hogy ne akkor...

ELNÖK: ...robbanjon föl.

HORN GYÖRGY: Most már robbantunk ezzel, hogyha egyszer azt mondják az itt jelenlévők, hogy ők egy éve valaminek a menetében alkupozíciók után dolgoznak.

ELNÖK: De azt mondják, hogy nem robbantja. Én most kérdeztem.

NAGY JÓZSEF: Te most azt mondod, hogy előre fogadjuk el, akármi jön?

HORN GYÖRGY: Dehogyan! Én nem akartam se negyediket, se hatodikot, se nyolcadikat! Nem akartam. Ha mi most azt mondjuk, hogy ez nincs, akkor nincs? Hogy van ez?

ELNÖK: Igen.

LISKÓ ILONA: Szeintem erről most ne döntsünk!

DR. TRENCSENYILÁSZLÓ: Hogyha ugyanezt úgy fogalmaznánk, hogy az OKNT az egyetértéséről szóló döntésekor olyan elemeket fog keresni az előterjesztésben, hogy benne vannak-e ezek a szempontok, amiket elmondtál? Mert elvárásokat már nem kellene meg nem funkciók megfogalmazni.

DR. SZENES GYÖRGY: Egyet hadd kérdezzek!

ELNÖK: Szenes, és előtte - bocsáss meg - Marica már régen jelentkezett.

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Biztos, hogy a Gyuri véleményéhez fogok kapcsolódni. *(Dr. Szenes György: Az nem biztos!)* Felvetődött egy kérdés, hogy fontos-e nekünk egy hónapon belül erről véleményt alkotni. Nagyon fontos az egész közoktatást nagyon mélyen érintő témáról véleményt alkotnunk. Elhangzott egy javaslat, kérdés, és erre nem kaptunk választ.

Végig nagy-nagy figyelemmel hallgattam a véleményeket, én is gondoltam, hogy hozzászólok, de én más vonalon szerettem volna elmondani a gondolataimat - lehet, hogy majd az utolsó fázisban -, azt viszont megkérdem, hogy a szakma véleményének egyeztetése, a konszenzus arról szól, hogy a mi véleményünket egyeztetjük az alkotókéval, vagy pedig tényleg a pedagógus közvélemény, a közoktatás értő szakembereinek véleménye is bele kell hogy számítson abba a konszenzusba, ami szükséges ahhoz, hogy a NAT ilyen formában elfogadottá váljék.

Kérdés is, és kapcsolódni szerettem volna a Szenes György javaslatához és véleményéhez. Köszönöm szépen.

ELNÖK: A kérdésre én válaszolok. Egyetértési jogunk lesz egy elénk kerülő dokumentummal. Attól függően fogjuk megadni, hogy mi van a dokumentumban. Az előzetes tárgyalások azt szolgálják, hogy a készülés folyamatában tájékozódjunk arról, hogy mi készül, és a készítőket orientálni tudjuk arról, hogy bizonyos kérdésekben hogyan gondolkodunk. Ha ebben nem tudunk határozati szinten gondolkodni, erre minket senki sem kötelez. Csakhogy szerencsétlen készítő abban az esetben tudnak megfelelni egy - egyelőre nem is látens, hanem verbalizált - elvárásnak, hogyha azt van bátorságunk verbalizálni. Hogyha keressük, hogy hogy lehet a jobb kezünkkel vakarni a bal fülünket, és akkor a végén fogunk egy olyan szövegbe beleakaszkodni, aminek nem voltak a premisszái eleve világosak, akkor kitértünk a konfliktus elől.

Lehet azt mondani, hogy mi ebben most nem tudunk semmit sem mondani. Lehet értelmezni, mi az, ami NAT-konform, egy kétéves szakaszonkénti kimeneti követelmény megfogalmazása - mert ebből a terminus technicusból indultunk ki, holott Ica már a múltkor mondta, itt nincsenek kimenetek -, vagy pedig olyan belső, orientáló feladatmeghatározások, amelyek elsősorban arról szólnak, hogy egy adott szakaszban milyen tevékenységekben kell részesíteni a gyerekeket, ha normális fejlődésüket biztosítani óhajtjuk. Körülbelül valami ilyesmiről volt szó a Nahalka István értelmezésében.

Én erre kérdeztem menet közben, hogy ha ez a megfogalmazás van, akkor ez felborítja-e most a ti munkátokat, vagy csak azt jelenti, hogy bizonyos akcentusokon változtatni kell. Biztos, hogy kell akkor valamit dolgozni rajta. Ha nem tudnak vagy nem hajlandók, nem akarnak dolgozni, akkor nem tudom, mi lesz a vita eredménye.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Fogalmazzunk meg egy olyan szöveget, hogy az OKNT megfontolásra javasolja a NAT-bizottságoknak a szakaszolás kérdését. Nem kell most megmondani, hogy jó vagy rossz, majd a végén megmondjátok. Kétségeitek vannak, megértjük.

Nekünk is vannak kétségeink, ugyanakkor szeretnénk valamit létrehozni. Nagyon nehéz lesz létrehozni, de azért megpróbáljuk.

Nem kell azt mondani, hogy a 4-6-8-12 a világ legjobb szakaszolása, hanem azt mondjátok, hogy kétségek merültek föl, megfontolásra javasoltjátok, hogy mi legyen.

DR. SZENES GYÖRGY: Én egy picit árnyaltabban fogalmaznék ebben az egész szakaszhatáros dologban. Én abból indulnék ki, hogy mi a NAT feladata. Azon kívül, hogy ad egy minimumot mindenki számára, meg egy igazodást, azért nem utolsó feladata a NAT-nak, hogy adjon a második szint számára, a kerettanterv, a programok számára egy eligazítást arra, hogy nekik mit kell csinálni. Én azt fogom a NAT-ban keresni, hogy az ad-e elegendő muníciót... *(Dr. Báthory Zoltán: Te szakaszoláspárti vagy!)* Én ezt nem mondom. Valaminek eligazítást kell adni az iskolaszervezet és a NAT között. Ne lebegjen ez, mint Mohamed koporsója, hanem valami kézzelfogható dolgot adjon azok számára, akik majd megírják a programokat, ahol meg tudják írni azokat az alternatív programokat, az a sokat. És hogy ez szakaszhatár vagy óraszám, nekem mindegy, hogy mi van benne vagy mi nincs benne, meg mi antipedagógia, az a lényeg, hogy valaki tudjon ebből valami kézzelfoghatóat csinálni. Ha ilyen nincs, akkor nekem nem kell a NAT, nem tudom elfogadni.

ELNÖK: Mielőtt a tökéletes nihilizmus kitör rajtunk, a következőt mondom:

Báthory Zoltán javaslata viszonylag könnyen elfogadhatónak látszik. E mögött a vita mögött jól érzékelhetően ott volt egy kíváncsi azoknak, akik a NAT-on dolgoznak, hogy határidő-módosítástérhessenek el a megrendelőnél. Ott volt, hogy mondjuk ki, valakik mondják ki, hogy ez a feladat ez alatt az idő alatt megfelelő színvonalon nem megoldható. Ha mi egy olyan megfogalmazást mondunk, amely bizonyos átdolgozási vagy átfogalmazási kényszerekkel jár, de nem borítja fel alapvetően a struktúrát, e mögött rejlett egy olyan lehetőség, hogy erre hivatkozva lehet valamit kezdeni a határidővel.

Én elállok ettől a megfogalmazástól. Itt két megfogalmazás van.

Ha az OKNT azt mondja, hogy a szövegünkben az legyen, hogy az OKNT hosszas vita után problematikusnak tartotta a kétévenkénti szakaszolást abban az értelmezésben, hogy a szakaszok végére kimeneti követelményeket kell a NAT keretében megfogalmazni. Erről nincs szó. Akkor tehát nem ez a helyzet.

Meg kellene fogalmazni, hogy a ti definíciótok szerint a kétéves szakaszolás szakaszhatárainak a végén mi van, mert akkor nem tudom, hogy miről vitatkozunk.

LISKÓ ILONA: Majd meglátjuk!

ELNÖK: Akkor a szöveg úgy szól, hogy az OKNT hosszas vita után annak a reményének adott kifejezést, hogy a szakaszolás értelmezését az elénk kerülő dokumentumban majd meglátjuk, mert egyelőre nem tudjuk világosan értelmezni, hogy mit takar a fogalom. Nem? Erről van szó! Felhívjuk a figyelmet arra, hogy amennyiben ez nem lesz világosan kiolvasható magából a dokumentumból, akkor igen kétségesnek látszik, hogy egyetértési jogunkat az OKNT nevében tudjuk-e gyakorolni.

Ez most normális szöveg? Elfogadható szöveg?

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Én pozitívba fordítanám.

ELNÖK: Jézusom! Már azt hittem, a végén vagyunk!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Egyetértését olyan megfogalmazáshoz fogja tudni adni, amelyik erre a kérdésre megnyugtató választ ad. Tehát ne fenyegezzünk.

HORN GYÖRGY: Ilyen nem lesz. Ez ugyanolyan fenyegetés. Egy dolgot tudok támogatni, hogy mondjuk azt, hogy most nem mondunk semmit. Ezt tudom támogatni. Hiszen az derült ki, hogy olyan kompromisszumot kötöttek, amit a NAT operatív bizottsága sem akart, és most azt kellene képviselnie. Az ettől eltérő dolgot nem fogják megcsinálni, mert nekik van egy másik parancsuk. *(Dr. Trencsényi László: De akkor mi sem!)* Hát ez az!

ELNÖK: De hát elnézést kérek, nekünk nem lehet parancsot adni, Gyuri!

HORN GYÖRGY: Ezt mondom, hogy ennek az a vége, hogy akkor július 12-én nemet fogunk mondani! Ez azt jelenti!

ELNÖK: Gyuri, azért nekünk most valami olyan dolgot kell mondani, ami még a lehetőségét rejti annak vagy ahhoz segít hozzá, hogy olyan dokumentum kerüljön ide, amire igent tudunk mondani. Nem egyszerűen azt kell mondanunk, hogy majd meglátjuk, legfeljebb nemet mondunk!

HORN GYÖRGY: Mondj egy olyan mondatot, amire te az eddigi vita alapján úgy gondolsz, hogy igent fogunk mondani! Egyet mondjál!

ELNÖK: Jó. A második határozati javaslat megfogalmazásától elállok. A jegyzőkönyvből az érvek...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Én viszont tartom, és szavazást kérek.

ELNÖK: Kérlek, akkor Trencsényi Lászlót megkérem, pontosan szíveskedjen megfogalmazni egy szöveget, amit én szavazásra fogok fölteni.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: A te szövegetet kérem *(Derűlttség.)*, meg kell keresni a jegyzőkönyvben, nem fogalmazom újra, ott van a jegyzőkönyvben, csak nem azzal, hogy "kétségesse válik", hanem azzal, hogy az OKNT-vitából kitűnt, hogy olyan NAT-hoz fogja vélhetően az egyetértését adni, amely ezt a szakaszolási rendszer egyrészt világosan fejt ki - ugye, erről volt szó -, másrészt pedig a pedagógiai fejlesztést nem korlátozó követelményeket támaszt, hanem azt megnyugtatóan rendezi; pedagógiailag és fejlődés-lélektanilag megnyugtatóan és értelmezhetően rendezi.

DR. VEKERDY TAMÁS: Bocsánat, valamilyen értelemben a rugalmas szakaszhatár, tehát a módszertani szabadság megadása a pedagógiai rendszereknek - ez is beletartozik. Ami az ős-NAT-ban volt.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Igen, ez a "megnyugtató".

ELNÖK: Ez a szofisztika - hogy mit értek min, és utána jön a szóhasználat. Én világosabban fogalmaztam, de most sikerült összekutyulni. Marad ez az utolsó fogalmazás, amit Trencsényi adott. Én nem fogok e fölött elrendelni szavazást, ez egy szövegváltozat. Ha Trencsényi ragaszkodik hozzá, hogy szavazzunk róla, akkor természetesen fölteszem.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Az előbb azt mondtad, hogy visszavonod...

ELNÖK: Az enyémet visszavontam.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Én meg azt mondtam, hogy én meg a te indítványod fölött kérek szavazást, mert én meg tartom.

ELNÖK: Jó, akkor most még egyszer meg kell fogalmazni.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Nem kell megfogalmazni, ott van a jegyzőkönyvben, remekül mondtad. Csak a visszavonás helyett én átvettem tőled.

ELNÖK: Jó.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: És ebben én kérek szavazást, hogy ez határozat lesz-e, vagy csak ellebeg a kétszáz kilós jegyzőkönyvben.

ELNÖK: Akkor most meg kell sajnós ismételned a szöveget, mert én nem tudom fölteni szavazásra a kérdést, miután nincs előttünk az írott szöveg, hogy amit én öt perccel ezelőtt mondtam, azzal most ki ért egyet. Ez nem volna korrekt. Most kellene egy egészen pontos mondat, ha szavazásra akarjuk fölteni a kérdést.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Én meg három perccel ezelőtt mondtam...

ELNÖK: Jó, de nekem ez már nem megy - úgyhogy akkor meg kellene próbálni.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: A szakaszolás kérdésében az OKNT kifejezi, hogy olyan megoldással fog tudni egyetérteni... *(Közbeszólások: Vélhetően.)* - vélhetően, jó, ennyit azért lehet jelezni -, amely a szakaszolás funkcióira egyértelműen és a pedagógiai, fejlődés-lélektani szempontokat tekintve megnyugtatóan ad választ.

DR. SZENES GYÖRGY: És ennek mi értelme van, már bocsánat? *(Derűltség.)*

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Jó, Gyuri, akkor ellene szavazol. A Ferié szebb volt, de csak azt mondom...*(Dr. Báthory Zoltán: A Feri eredetijét kell!)*Igen, így van.

ELNÖK: Az enyémben, ha jól emlékszem, az volt benne, hogy ahol a szakaszhatárok végén nem a NAT műfajától idegen kimeneti követelmények szerepelnek *(Dr. Trencsenyi László: Jó.)*, hanem az egyes szakaszok tartalmára befolyással levő tevékenységek fogalmazódnak meg, amelyek elsősorban az iskola vagy a pedagógus számára jelentenek orientációt és kötelezettséget.*(Dr. Vekerdy Tamás: Igen, így jó.)*Én ezt fogalmaztam meg.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Igen, rendben van.

ELNÖK: Akkor kérem, aki ezzel a megfogalmazással egyetért, tegye föl a kezét. *(Szavazás.)* Ez 8 igen, 4 nem, 3 tartózkodás. Nem stimmel, mert ahhoz, hogy valami határozatra emelkedjen, az szmsz-ünk szerint... *(Közbeszólások: Szabados Lajos elment!)* És mennyien vagyunk? *(Többek: 15-en.)* Ezzel megvan a 15 szavazat. Akkor ez kész.

Vass Vilmosé a szó.

DR. VASS VILMOS: A jelen lévő NAT-bizottság tagjai, az operatív és mindenféle bizottság tagjai nevében szeretném megköszönni az OKNT tagjainak a hozzászólás segítségét. Köszönjük szépen. *(Derűltség. - Dr. Báthory Zoltán: Ez egy úriember.)*

ELNÖK: Köszönjük a jelenlétet. Minden kedves vendégünk kapott ebédjegyet, reméljük, hogy ennek fejében ebédet is kapni fog.

Kérem az OKNT-tagokat, ne feledkezzenek meg arról, hogy személyi javaslattal kell élnünk a minőségbiztosítási bizottságba.

(Szünet: 13.37 - 14.33)

ELNÖK: Köszöntöm az OKNT utánpótlás-válogatottjának tagjait, az ebben megjelenő világi és egyházi erők szövetségét (*Derültség.*), amely azzal a reménnyel kecsegtet, hogy sikerül konszenzuszos megállapodásra jutni.

FARKAS ISTVÁN: Én a húsvét ügyében nyilatkozom! (*Derültség. - Dr. Szenes György: Csak azt ne mondd, hogy nem hétfőn lesz!*)

ELNÖK: Az a kérdés, milyen szakaszba helyezzük.

Kedves Kollégák! Az előbb az ebéddel elvágatott a dolog. Ezzel saját slendriánságomat akarom egy ilyen eufemisztikus fogalmazásba burkolni, nevezetesen hogy amikor a határozatainkat, álláspontunkat megfogalmaztuk, nem tértünk ki arra, hogy az FTT ideküldte és Trencsényi tanár úr javaslatára napirendre tűztem azt a bizonyos érettségi javaslatot. Ennek valamennyire vissza kellene köszönni a mi határozatainkban. Én azt hiszem, Gyuri, téged mint autentikust kérhetlek arra, hogy segíts ennek a megfogalmazásában, és kialakítunk egy mondatot, ami a jegyzőkönyv számára készülhetne.

HORN GYÖRGY: Tisztelt OKNT! Az elején szóltam - az nagyon rég volt. Csak megismétlem azt az előterjesztésemet, amit az OÉVB már egyszer elfogadott. Az a javaslatunk - és kérem, hogy legyen ez OKNT-javaslat -, hogy készüljön oktatási minisztériumi állásfoglalás az előterjesztett anyag mibenlétéről, az OM ehhez való viszonyáról, tehát azt javasoljuk, hogy fogadja be, de egyáltalán valami ilyesmi készüljön. A másik az, hogy az OKNT a megkezdett munkát támogatja, és további ilyen irányú munkára ösztökéli mindazokat, akik ezt előkészítették.

A harmadik pedig, hogy induljon el a hivatalos, hosszú távú érettségi koncepció kidolgozása, az ehhez kapcsolódó elemzés, hatás- és feltételvizsgálat, készüljön költség- és bevezetési ütemterv. Ezt mondtam az elején - ezt csak megismételni tudom.

ELNÖK: Szeretném hozzátenni, hogy miután mi ezt az anyagot a nemzeti alaptanterv revíziójával kapcsolatban vizsgáltuk, tehát ebbe a szövegbe azt javasolom belevenni...

HORN GYÖRGY: Amit Ica javasolt, hogy az alapvizsgálóval, illetve a nemzeti alaptantervvel koherens módon kerüljön kidolgozásra.

DR. TRENCSENYILÁSZLÓ: Hogy ehhez koherens módon kidolgozásra a NAT és az alapvizsga!

ELNÖK: Hogy világos legyen, miről van szó: arról van szó, hogy volt egy olyan mondat, amely implicit tartalmazta, hogy ezt megvitattuk, hogy ennek az alapvető tendenciájában egyetértés volt, hogy az OÉVB elénk terjesztett állásfoglalási javaslatával egyetértettünk. Most ezt explicit módon megfogalmazzuk, azzal a kiegészítéssel, hogy a nemzeti alaptanterv és az előttünk fekvő érettségi koncepció harmonizálásával nagymértékben egyetértünk, és mindkét szabályozás kidolgozásához javasoljuk mindazokat, amiket te most pontokba szedve elmondtál - mert azokat most nem tudom megismételni.

Így jó lesz? (*Horn György: Támogatom.*) Jó. Akkor ki az, aki egyetért vele, hogy ezt az appendixet ehhez hozzáfűzzük? (*Szavazás.*) Ez 11 igen, 0 nem, 1 tartózkodás - (*Vágó Irénhez:*) mert nem voltál itt az elején, nem tudtad, miről van szó (*Vágó Irén bólint.*) Köszönöm szépen.

MAKKAI LÁSZLÓ: Az FTT meg fogja kapni levélben vagy valahogyan ezt a határozatot tájékoztatásul?

ELNÖK: Az FTT meg fogja kapni a teljes határozattömeget - ami nem olyan nagyon hosszú -, az állásfoglalást. Zsuzsa lesz olyan kedves ezt a közleményt eljuttatni, és ez annak a keretén belül van. (*Makkai László: Köszönöm szépen.*) Tehát nem írunk ez ügyben külön levelet, mert ez értelemszerű. Jó, köszönöm szépen.

Következik a tanév rendjével kapcsolatos napirendi pontunk. Üdvözlöm Juhász József urat mint a napirend előadóját, illetve annak a helyzetnek az ismertetőjét, amelyben elénk ez az anyag került. Hol tart, milyen legitimációs pontokon vagyunk túl? Parancsoljon!

JUHÁSZ JÓZSEF: Szeretettel köszöntöm a tanács tagjait. Hagyományos témát tűzött napirendre e napon az OKNT, mert hiszen minden évben megtárgyalta a tanév rendjéről szóló rendeletet.

Hosszú idő után némi változás van a tanév rendjéről szóló rendeletben. Amint látják, a rendelet szerkezete jelentősen változott. A változás lényege az, hogy a felvételi eljárás rendje kikerült a tanév rendjéről szóló rendeletből, és a 11/94-esnek, tehát a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló rendeletnek egy melléklete lett. Ilyen formában a tanév rendje csak azokat a fontosabb dátumokat, a felvételi eljárásnak csak azokat a fontosabb dátumait tartalmazza, amelyek évről évre változnak, illetve évről évre a naptárhoz kell igazítani. Egyéb tekintetben, tehát a tanév főbb határnapjai, az érettségi vizsga napjai, a tanulmányi versenyek maradtak.

Új elemmel bővült egyébként a felvételi eljárás rendje, mégpedig ez az új elem az, hogy a 9. évfolyamra jelentkező tanulók esetében amennyiben az iskola írásbeli vizsgát akar számukra szervezni, akkor lehetősége van arra, hogy ezt az írásbeli vizsgát központi feladatlapok alapján szervezze meg. Ez lehetőség, nem kötelezőség, hiszen tudjuk, hogy egyrészt viszonylag kevés azon 9. évfolyamra jelentkeztető iskoláknak a száma, akik írásbelit szerveznek, másrészt pedig egy olyan új kezdeményezés, hogy úgy érezzük, van jelentősége, hiszen akkor a gyerekek nem kell több alkalommal, több iskolában valamiféle procedúrán túlesni. Ha beválik, reméljük, ez népszerű intézkedés lesz.

Másrészt pedig az Arany János tehetséggondozó program jelentkezési rendje is bekerül a felvételi eljárás rendjéről szóló rendeletbe, illetőleg a tanév rendjéről szóló rendeletnek ezekbe a határnapjaiba.

Sípos úr üzenetét adom át, amikor azt mondom, hogy az informatikai verseny része lett az országos középiskolai tanulmányi versenyeknek. Ez kérése volt az OKNT-nek, vagy nem tudom pontosan, kinek. Másrészt pedig a 8.-osoknak ez az előrehozott vizsganapja nem január 30., hanem január 31. Bizonyára ezt is valaki jelezte Sípos úrnak.

Végül arra a kérdésre szeretnék válaszolni, hogyan áll jelenleg a rendelet. Sajnos, mint minden évben, most is kis késésben vagyunk. Jelenleg államigazgatási egyeztetésen, illetve ennek a legvégén van, mert a jogászok úgy tájékoztattak engem, hogy talán most 7-én vagy 8-án jár le az államigazgatási egyeztetés, most gyűjtik az észrevételeket, és ha ezek beérkeznek, akkor azonnal végső formát kell ennek adni, és megjelentetésre előkészíteni.

Pillanatnyilag tehát itt tartunk, és köszönöm szépen a figyelmüket.

ELNÖK: Köszönjük a tájékoztatást. Van-e észrevétel, hozzászólás? Igen, Horn György!

HORN GYÖRGY: Örömmel hallom, hogy ezek szerint ez még nem zárult le teljesen. (*Juhász József: Nem zárult le.*) Nekem az volt az információ, hogy ez már lezárult - ez jó jel, akkor hátha lehet javaslatokat tenni.

Több kérdésem vagy hozzászólásom van. Az egyik: már évek óta - és nem gondolom, hogy ebben különösebb változás lenne - sosem értettem és most sem értem, hogy "az Oktatási Minisztérium által meghirdetett és finanszírozott", illetve "az Oktatási Minisztérium által meghirdetett és anyagilag támogatott versenyek" kifejezések alapján miért van különbség a verseny végén a gyerekek között is. Hogy érthető legyen, nem tudom, mindenki számára

világos-e: ez egyetemi felvételi különbözőséget is jelöl. Bár tudom, hogy ebben az egyetemek maguk is döntenek, de a tradíció úgy működik, hogy például történelemből az országos középiskolai tanulmányi verseny első tíz helyezettje nem felvételizik történelemből. Az országos történelem tantárgyi verseny első tíz helyezettje viszont igen - hogy érthető legyen, ez azt jelenti.

DR. VEKERDY TAMÁS: Nem értem.

HORN GYÖRGY: Én se értem. De mondok még ilyen példákat.

Az a dolog lényege, hogy eltérő egzisztenciális kimenete van a dolognak, attól függően, hogy milyen a viszonya az adott versenyhez az Oktatási Minisztériumnak. Ez tehát nem szakmai különbözőség. Olyan értelemben nyilván lesz belőle szakmai különbözőség, hogy az érdekviszonyok arra felé hajtják a gyerekeket, hogy a magasabb egzisztenciájú versenyekre menjenek, ebből következően oda tényleg többen jelentkeznek, ott tényleg nagyobb a verseny - ez érthető, de a starthelyzetben ez soha nincs így.

Az Arany Dániel egy eléggé ismert verseny matematikából. Ez és a matematika országos tanulmányi verseny között szakmai értelemben nincs szignifikáns különbség. Attól lesz, hogy más az OM illetve az egyetemek ehhez való viszonya. Ez számomra sohasem értett, ma sem egészen világos különbözőség.

ELNÖK: Bocsáss meg, Gyuri! Van ezzel kapcsolatban egy olyan javaslatod, hogy észrevételezzünk valamit?

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Én is ez ügyben szólok meg, határozati javaslattal.

HORN GYÖRGY: Akkor rábízom Trencsényire a határozati javaslatot. Én csak nem értem. Sosem értettem.

A másik ilyen, még mindig évek óta általam nem értett dolog, hogy a nem OM-hatáskörben lévő minisztériumokkal miért nem lehet soha megállapodni abban, hogy ugyanakkor legyen a vizsgák, mint az OM-hatáskörükénél. Ez ugyanis azt jelenti, hogy világos legyen, hogy főleg az FVM-nek és a BM-nek van iskolája - régebben ez sokkal több volt, tehát csökken. Ez egy furcsa helyzet munkarendileg: ez azt is jelenti, hogy a vizsgaküldést eltérő módon csinálják, a tanárok máskor érnek rá, akik föl vannak készítve, ilyen vizsgáztatói igazolványaik vannak stb. Azon kívül, hogy ezt egyeztetni kell - majd Juhász Jóska elmondja, hogyha más különbség is van -, mindig arra gondolok, hogy az egyetlen különbség, hogy más ember írja be a dátumot, és az úgy marad.

A harmadik - erről beszéltünk a dohányzóban Liskó Icával - a nyolcadikos felvételi kérdése. Én azt támogattam, hogy az állam hirdessen meg olyan egységes felvételit, amire lehet jelentkezni egységesen. Ez rendben van. Aki tart felvételit, bejelentkezhet. Ez akkor egy szolgáltatás. De akkor ezt nem kell jogszabályban megfogalmazni. Huszonhét pontból álló felvételi eljárási rendet látunk itt. A törvény azt mondja, hogy a felvételi eljárást az iskola dönt, egész pontosan az iskola igazgatója dönt, egy általa előre közölt eljárás mentén. Az igazgatónak két joga van: dönteni és ezt előre közölni, hogy milyen eljárásban dönt. Ehhez képest itt egy elképesztően bonyolult eljárási módszerrel találkozunk. Mint látható az idei évben, ennek a világon semmi értelme nincs. Mert ha van az OM-nek vagy az OKÉV-nek egy olyan szolgáltatása, amire be lehet jelentkezni, akkor az igazgató bejelenti a felvételi előtt, hogy a szerint az eljárás szerint, amit az OKÉV - és kész. Az a véleményem, hogy ezt nem kell államilag szabályozni. Sehogyse. Nem úgy nem kell, hogy ez a paragrafus, vagy az a paragrafus, hanem sehogyan se kell. Ugyanez vonatkozik a hatosztályosokra is.

Én egy olyan gimnáziumnak vagyok a vezetője, ahol nagyon nagy a túljelentkezés, ebből következően kénytelenek vagyunk felvételit tartani. Úgy gondolom, ha mi azt írjuk le, hogy az egységes, meghirdetett hatosztályos írásbeli alapján felvételiztetünk, ezt a szülők fogják

tudni, és a dolog be van fejezve. Nincs ésszerű ok erre, kivéve, hogy ez egy jó nagy bürokratikus rendszer, és az elmúlt három év bizonyítja, hogy a világon semmi hatékonyságot növelő eleme nincs. Sőt, továbbmegyek - akik nem ismerik, azoknak mondanám: az elmúlt évben és az idén is nagyobb volt a rendszerben a nem helyükre kerülő gyerekek száma, mint az egységesítést megelőzően. Szám szerint több gyerek nem került be a felvételi első körben, mint régebben, ami nonszensz, hiszen a dolog azért jött létre, hogy ne így legyen.

Nekem az a javaslatom - és akkor ezt lehet határozati javaslatként is megfogalmazni -, hogy az OM tartsa elegendőnek a közoktatási törvény középiskolai felvételi eljárásra vonatkozó előírásait, másrészt üdvözlje, hogy az Oktatási Minisztérium olyan szolgáltatást tesz, ami megkönnyíti a szülőknek, gyerekeknek a felvételit, nevezetesen, hogy az abba beszállni kívánóknak ad egyfajta szolgáltatást. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm szépen. A sorrend Szenes, Nagy József, Liskó Ica, Hadházy Tibi, Trencsényi.

DR. SZENES GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Horn Gyuri elmondta az én régi vesszőparipámat ezzel a rendszerrel kapcsolatban: győri központ, egység... Tényleg tragikus. Aki iskolavezetőként nem éli meg, nem tudhatja, hogy ez informatikailag is meglehetősen nehézkesen működik, ráadásul túldimenzionált, pazarló, értelmetlen rendszer, hogy országosan ugyanabban a rendszerben nyilvántartsák a Nyíregyházán született, ott tanuló, vagy iskolázott gyereket, meg a szombathelyit is, mert semmi esély nincs arra, hogy egy nyíregyházi gyerek szombathelyre jelentkezzen, vagy ami van, azt elintézi az iskola. Tehát nem kell, fölösleges. Valószínűleg voltak okai, hogy ezt létrehozták, szakmailag indokolatlan. A számokat pontosan nem tudom. Én 10-15 százaléknyi gyerekről tudok, akik az első körben nem kerülnek be. De ennél lényegesen nagyobb azoknak a száma, akik még most sétálgatnak. Mert igaz, hogy fölverték valahová, de mégis úgy gondolják, hogy máshová szeretnének. Miért kell annak a szerencsétlen gyerekeknek ezt a tortúrát végigcsinálni? Egy lényegesen egyszerűbb folyamatban nagyon könnyedén és kevesebb pénzből megoldható lenne. Nem tudom, hány száz millióba kerül ennek a rendszernek a működtetése. Azt gondoljátok csak meg, hogy a jelentkezési lapokat kódolva föl kell vinni: minden gyereknek egy központi van, és ahány iskolába jelentkezik, annyi egyéni. Általában négy-öt iskolába jelentkezőnek, tehát legalább hat lapot kell kódolni. Százezres tanulói létszám esetén, akik nyolcadikban végeznek, ez körülbelül 500-600-700 ezer lapnak a fölville. Minek?

HORN GYÖRGY: A helyett, hogy valaki odaballagna az iskolába, hogy „Csókolom, szeretnék ide jönni.”.

DR. SZENES GYÖRGY: Minek? Tessék már megmondani! Kevesebb gyerek van! Mi a bánatnak? Minek? Már az egyetem se csinálja? Mit csinálunk ebben a nyomorult kis középiskolában, nyolcadik után?

Kérném szépen - bár azt hiszem, eső után köpönyeg, mert nem hiszem, hogy ebben az évben megvalósítható -, próbálja a minisztérium átgondolni a következő időszakra, hogy ezt nem kell csinálni. A megspórolt pénzt adjuk oda az árva gyerekeknek, vagy mit bánom én, kinek, csak ne kelljen már ezt csinálni! A kimutatható pluszkiadásokat, a telefonálások garmadáját már nem is kell hozzávenni.

A másik dolog: nagyon korrekt a többi része. Most Jóskán keresztül a felső vezetéshez szeretnék szólni. A Gergely-naptárt minden évben kiadják október-november tájékán. Itt azok az információk vannak benne, amik a következő tanév szervezéséhez feltétlenül szükségesek az iskolában. Május közepénél tartunk, és még mindig államigazgatási egyeztetésen van, majd átvezetik, majd megjelenik a közlönyben, ami az iskolához július közepén fog odaérni. Tessék már mondani, ki fog ebből következő tanévi munkarendet csinálni az iskolákban? Abban a rohadt átkos időszakban áprilisban ugyanez a Juhász Jóska produkálta ezeket a dolgokat.

Áprilisban minden iskolánál ott volt a következő tanév rendje. Kelemen Elemér miniszterhelyettesége idején is ott volt. *(Horn György: Akkor kezdett változni.)*

ELNÖK: Onnantól datálódik a rohadás! *(Derültség.)*

DR. SZENES GYÖRGY: Tényleg, ez a karikatúra kategóriájába tartozik. Én tudom, mert decemberben már beszéltem Jóskával, hogy ez készen volt már decemberben. Mit csinálunk? Májusban vagyunk. Az iskolák várják ezt a három oldalt, hogy mit mikor és hogyan kell megszervezni. Elnézést kérek, de ezt nem lehet józan ésszel elfogadni!

Ez a két dolog van tehát, kérem szépen ebben a változtatást, ha lehetne. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen én is Szenes úr hevülettel előadott expozéját. Nagy Józsefé a szó.

NAGY JÓZSEF: Tulajdonképpen kicsit folytatnám a fölveteli ügyet. Úgy néz ki, előbb-utóbb megszabadulunk a felsőoktatási felvételtől, és lefelé meg csak úgy nyomulunk. Elvileg, pedagógiailag maximálisan nem értek egyet a felvétellel. Egyáltalán nem kellene, hogy legyen. Persze azok az iskolák, ahol nagyon nagy a túljelentkezés, ott baj van, de az iskolák túlnyomó többségében semmi baj nincs, lasszóval fogdossák ma már a tanulókat - minek kell akkor egy ilyen rendszert fönntartani? Most az én bogaramat előadnám hozzá, hogy ezt meg kell szüntetni. Javasolom, hogy valamikor tűzzük napirendre a felvételi ügyét, és ajánlásokkal szolgáljunk.

Az én bogaram az, hogy azokon a pontokon, ahol középiskolába lehet belépni, legyen, lehetne az a bizonyos képesség-készség s a többi mérés a tanév végén, és azzal menjen oda, az egy differenciált skálával - nem osztályzattal, hanem egy skálával - ott van, azzal bemegy az iskolába, és az iskola dönt, kész. *(Horn György: A gyereket én elfogadom mint igazgató.)* Kész. Ennyi az egész.

A másik ügy ez a felmérés. Teljes körű felmérések vannak itt előírva, normaorientált tesztekkel - igaz, hogy némelyiket úgy nevezik, hogy analitikus meg diagnosztikus, de azért ez mind normaorientált teszt -, amiből, elnézést kérek, leggyakrabban azt tudjuk meg és azt publikálják is, hogy a falusiak alacsonyabb szinten teljesítenek, mint a városiak, azon kívül a szakmunkásképzőben még alacsonyabban teljesítenek. Ezt már tíz év óta minden évben a nemzetközi mérésekből is meg mindenhol tudjuk. De hogy mire tudnánk fölhasználni a fejlesztés érdekében ezeket az adatokat, az nem világos. De még ha tudnánk is, akkor is minek kell teljes körű felmérést végezni? Nem értem! Tudniillik ha országos szintű adatok birtokába akarunk jutni, akkor a reprezentatív mintával történő felmérés éppen jó. A szakmánkban, az empirikus kutatás szakmában egyszerűen - itthon nem annyira, de külföldön egyértelműen - visszautasítják az olyan pályázatokat, amelyek a szükségesnél nagyobb mintán akar dolgozni, mert fölösleges pénzkidobás.

Tehát egyrészt a teljes körű felvételeket nagyon megfontolnám, mert iszonyúan sokba kerülnek, nem beszélve a sok tanóráról meg mindenről, amivel ez jár. Másrészt pedig ezek helyett a normaorientált jellegű vizsgálatok helyett szeretném, ha előrébb lépnénk, és diagnosztikus jellegű vizsgálatokat végeznénk, olyan módon, hogy a minta, amelyet értékeltünk, adja az országos helyzetképet módszertan- és egyéb fejlesztésekre; az iskola pedig maga használhatja ezeket az eszközöket, ha akarja, önértékelésre. Ilyen irányban szeretném, ha elmozdulnánk. Ez most már itt van, ezt már nem érdemes megváltoztatni, de ezt a második témát valamikor érdemes volna megvitatni, megismerkedni ezzel a rendszerrel, és ha lehet, akkor továbbfejlesztani.

Tehát nem az értékelés ellen vagyok, hanem gazdaságosabb, több információval szolgáló, a fejlődést segítő értékelést szeretnék előbb-utóbb látni Magyarországon. *(Az elnök dr. Szenes Györggyel konzultál.)* Elnök úr, megint valami olyasmit mondtam, ami...?

ELNÖK: Nem, egyáltalán nem, le voltam nyugózva, ezt közöltem itt most Gyurival (*Derültség.*), hogy remélem, minden szavadat jól jegyezte meg, meg hogy legyen szíves majd megfogalmazni a közleményt.

Most pedig Liskó Ilona lenyűgöző szövege következik.

LISKÓ ILONA: Lenyűgöző lesz, mert szeretnék csatlakozni az előttem szólókhoz, és azt szeretném javasolni a tisztelt jelen lévő OKNT-tagoknak, hogy ne fogadjuk el vagy ne támogassuk, vagy nem tudom, hogy negatív véleményt adjunk-e erről a tervezett rendeletről, mert én tarthatatlannak tartom az előttem szólókkal egyetértésben, hogy miközben, ahogy Nagy Jóska mondta, felső fokon már nincs felvételi, itt mintha valami örült felvételiburjánzás zajlana középfokon. Ráadásul olyan feltételrendszer mellett, amikor kínálati piac van a középfokú oktatásban, és nem tudják az iskolák betölteni a helyeiket.

Ez már akkor is abszurd volt, amikor az előző kormány a megalomán eszmerendszerét követve központosítás címszó alatt megcsinálta. Akkor mi, SZDSZ-es oktatáspolitikusok nagy hangon bíráltuk különböző fórumokon, hogy na, ilyet nem szabad csinálni. Most mit látnak szemeim: az SZDSZ-es miniszter aláírásával itt van a tervezet arról, aminek egy szavával nem értünk egyet vagy nem értettünk egyet. Szóval nem értem a dolgot; mintha a bürokrácia megint felülkerekedett volna a józan észen, ez a benyomásom erről a tervezetről. Ilyen fajta központosított felvételi rendszert akkor szoktak csinálni, ha nagyon sok a jelentkező és kevés a hely. Egy olyan helyzetben, amikor az iskolák vadásszák a jelentkezőket és bezárják az iskolákat, akkor teljesen értelmetlen működtetni egy olyan rendszert, amelyik ennyi pénzbe, ennyi gondba, ennyi idegeskedésbe kerül, és ilyen terméketlenségbe torkollik, ahogy ez működik.

Ráadásul azt is leírtuk annak idején okos kis cikkeinkben mint SZDSZ-es oktatáspolitikusok, hogy a felvételi a szülő és az iskola egyezkedésének az ügye, és abban semmi szerepe és funkciója nincs egy központi apparátusnak, mert akkor tud a gyerek oda kerülni, ahova a szülő meg a gyerek szeretné, ha kerülné, ha neki lehetősége van egyezkedni minél közelebről és minél személyesebben azzal az iskolával. Na, hát azt gondolom, hogy akkor most itt az idő, hogy ez az OKNT eléggé határozottan, tehát nem úgy, hogy "arra kérjük a főtieteket...", hanem határozott formában emelje fel a szavát egy méregdrága, diszfunkcionális és teljesen felesleges központi felvételi intézményrendszer működtetése ellen.

ELNÖK: Hadházy Tiboré a szó.

DR. HADHÁZY TIBOR: Két mondatot szeretnék mondani, kapcsolódva ahhoz a fölvetéshez, amely a felsőoktatási felvételi vizsgák és a tanulmányi versenyek összevetéséből fogalmazódik meg bennem. Az természetesen köztudott, hogy létezik emellett egy felvételi kormányrendelet, a felvételi kormányrendelet határozza meg az adható többletpontok, illetve az automatikus bejutás kritériumait, és ez a kormányrendelet - pillanatnyi helyzetet mondok - az országos középiskolai tanulmányi versenyekre vonatkozóan biztosít csak mentességet.

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nem lehet azon perspektivikusan gondolkodni ebben a két évben, ami 2005-ig pillanatnyilag belátható felvételi szempontjából, hogy a középiskolai tanulmányi versenyek automatikus bejutással vagy esetleg többletpont-jóváírással záruljanak. De ez itt szerintem világosan szétválik, mert a minisztérium által meghirdetett és finanszírozott versenyek azok, amelyek az országos középiskolai tanulmányi versenyek, és aztán a gombamód szaporodó versenyek közül, amelyek szervezésükben, mérítési bázisukban különböznek, eltérnek az országos középiskolai tanulmányi versenyektől, ezekre pillanatnyilag ez az automatikus bejutás - véleményem szerint helyesen - nem teljesül.

ELNÖK: Trencsényi László tanár úr!

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Én is ott kezdem, a verseny problematikájával, a 2. számú melléklettel. Messziről indulok, mert szerintem itt káosz és önkényuralom van. Van, aki időben szaladt be, lehet, hogy nyolcvan évvel ezelőtt: az Ókortudományi Társaság akkor brusztolta ki - ha nem is nyolcvan éve, de körülbelül akkor -, hogy a latin verseny bekerüljön a tanulmányi versenyek közé. Az Ókortudományi Társaság volt a meghirdetője, de bekerülhetett a közlönybe, és ettől kapott egy erkölcsi elismerést. A Középkor-tudományi Társaság már nem futott oda a Szalay utcába, nem került be. Egyszer szerintem ebben érdemes lenne valamilyen jogszabállyal világos rendet vágni, hogy mi az, ami az egzisztenciálisan a latban nyomó verseny. Bár Nagy Jóskát idézve, hogyha az egyetemi felvételi megszűnik - különösen a délelőtt kicsit felületesen tált anyag eredményeképpen is -, akkor az, hogy az OKTV jelent valamit vagy sem, másodlagossá válik. De rendet kellene csinálni, mégpedig két szempontból. Hogy világos legyen ez a hierarchiája is, de világos legyen bárkinek - Kovács Aladár gumijavító vállalkozónak is, hogy a gumijavító versenye milyen feltételek mellett kerül be a közlönybe a tanév rendjébe, és milyen alapon utasítatik el. Úgy gondolom, hogy ezt valamilyen egységes és az esélyegyenlőséget biztosító rendeletben kellene leírni, mert így átláthatatlan a dolog. Különösen a köztes kategória, az OM által anyagilag támogatott versenyeknél nem tudom, ki mikor volt haverja kinek, hogy bement, megkapta az 1 millió forintos támogatást, és azóta rajta van a listán, a másíknak meg azt mondták, komám, te menj haza, te nem kerülsz rá a listára.

Én tehát mindenképpen javasolnám, hogy a nem OM által hirdetett versenyek már most is úgy jelenjenek meg, hogy zárójelben legyen ott a versenyért felelős szervezet neve. Ezt megkívánja a nyilvánosság, hogy tudjam, ki kapta azt a támogatást, tudjam, kit kell anyáznai, hogyha arról a versenyről az a hír járja majd, hogy ugyan latinversenynek hirdették, de szanszkritül kérdezték a gyerekeket. Ez a minimum, ezt már most meg lehetne tenni.

Később egy pályázatos vagy akkreditációs szisztémát is el tudok képzelni. A maga konkrétságában pedig - személyes érintettség okán - javaslom, hogy például az Oktatási Minisztérium által szakmailag támogatott versenyek között a Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátzó Fesztivál - amelyre tizedszer kerül sor az idén, hol támogatta az OM, hol nem, attól függően, hogy milyen csillagzat alatt született - jelenjék meg a közlönyben. Ennek a Magyar Drámapedagógiai Társaság a gesztora. Ez azért egy erkölcsi legitimáció is. Ha ott látja az iskolaigazgató, akkor legalább a pusztit odaadja a versenyre felkészítő tanárnak - ha célprémiumot nem is.

Azt mondta Gyuri, hogy a javaslatot én fogalmazzam meg. Az OKNT azt javasolja, hogy a tanév rendjében meghirdetésre kerülő versenyek támogatási legitimációs struktúráját a minisztérium gondolja át, ebből, amit lehet, érvényesítsen már az idei tanévben, de amit nem, azt egy fejlesztési stratégiában. Az OKNT ezt szívesen véleményezné.

Két apró észrevételem van még. Biztos van oka, csak azt nem tudom, örülünk-e annak, hogy oka van, hogy akár az általános iskolában, akár a középiskolai versenyeken nem érvényesül a nemzeti kisebbségeink esélyegyenlősége, mert nincs minden bejegyzett történeti nemzeti kisebbségnek versenye. Mondom, lehet, hogy ennek van oka, mert három örményből rögtön ki lehet hirdetni a végeredményt, de én azért erre szeretnék egy megnyugtató választ. Azt is tudom, hogy roma nyelvet talán tíz általános iskolában tanítanak nyelvtanítási szinten - ha jó az adatom -, de ez a tíz iskola megérdemelné, már az esélyegyenlőségi törvény szellemében is, hogy ennek a tíz iskolának igenis legyen ne csak cigány népismereti versenye, hanem nyelv és irodalom versenye is, hiszen a törvény előtt ezek a nemzeti kisebbségek egyenlőek. Ezt valamilyen módon forszírozni, ösztönözni kellene. Ha van tizenkét bejegyzett nemzeti kisebbségünk, annak adassék meg ez a lehetőség, hogy egyszer már legyen már jelen.

Végül az utolsó egyszerűen szövegszerű. Életbe lép, hatályban van a közoktatási törvény, amely - szintén az esélyegyenlőség nevében - a „gyógypedagógiai” jelzőt nem használja, hanem helyette a sajátos igényű tanulók kifejezést használja. Én úgy gondolom, legalább kettős megfogalmazásban, mert orientál az, hogy gyógypedagógiai tanulmányi verseny, de a fő címbe tenném, hogy „Sajátos igényű tanulók versenyei (gyógypedagógiai

tanulmányi versenyek)”. Ha már ez a terminológia, és annak idején az OKNT helyeselte, hogy ez lett a terminológia, hogy eltüntetni a stigmát, akkor ez legyen következetesen végigvezetve a versenyek megnevezésén is. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Van-e még? Parancsolj! Vágó Irén!

DR. VÁGÓ IRÉN: Az országos tanulmányi versenyeket, ha futólag átnézi az ember, igen érdekes dolgokat tapasztal. Nyilván vannak ennek történelmi okai, hogy miért így alakult, de ahogy így nézelődöm, nemcsak hatvan évvel ezelőtti ügyeskedők vannak, mert mondjuk a mozgókép- és médiaismeret be tudott ide kerülni, ami felvételi jogosultságot jelent, ugyanakkor nincs egyetlen művészeti tantárgy sem, ugyanakkor nincs informatika. Németből van két kategória, franciából van két kategória, de angolból egy van. Filozófia van magyar nyelven, és filozófia van idegen nyelven. Semmi más nincsen idegen nyelven, csak a filozófia. A középiskoláinkban egyébként is annyira erős a filozófiaoktatás... *(Derültség.)* Már elnézést, de egy picit tényleg vicces, ahogy ez itt most kinéz.

Azt gondolom, hogy tényleg a felsőoktatással egyeztetve, ezt nagyon alaposan át kellene nézni, mert egyszerűen nem korrekt, ahogy most van. Nemcsak a címke nem korrekt, hogy hogy jön ide be az anyagi támogatás...

HORN GYÖRGY: A címke alapján dől el, nem szakmailag, hanem egzisztenciálisan.

DR. VÁGÓ IRÉN: De hát a címke nem is korrekt így tulajdonképpen, mert a finanszírozásnak nem itt kellene megjelennie. Az a korrekt, hogy „országos középiskolai tanulmányi verseny”, és valahol lehet közölni, hogy ezt támogatja, ezt teljesen finanszírozza. Nem ez a címsor szerintem egy ilyen esetben - de lehet, hogy ez ízlés kérdése.

A felvétellel kapcsolatban sokan sok mindent nem értenek. Én meg aztán már végképp azt nem értem, hogy a fenntartó által kiállított igazolólappal együtt kell folyamodni ehhez a bizonyos egységes írásbelin való részvételhez. Mit kell a fenntartónak igazolnia? Milyen fenntartói igazolást kell beszerezni? Hogy létezik ez az iskola? Vagy létezik ez a gyerek? Vagy mit igazolunk?

DR. SZENES GYÖRGY: Miért értetlenkedsz?

DR. VÁGÓ IRÉN: Itt van, a 3. pontban.

HORN GYÖRGY: Melyik 3. pontban?

DR. VÁGÓ IRÉN: A határidőknél, ebben a harmadik kaszniban, 10. hó 31-e. „A hat és nyolc évfolyamos gimnáziumok, továbbá - itt jön a nagy újtás - a 8. évfolyamok számára felvételi eljárást megelőző írásbeli vizsgát szervező középiskolák bejelentik az OKÉV-nek, zárójel: fenntartói igazolás benyújtásával. Nyilván csak azt igazolhatja, hogy létezik az az iskola. Mert mi mást igazolhatna?

És az utolsó: van valahol egy hivatkozás arra, hogy tájékoztatni kell az iskolaszéket, és nem jelenik meg zárójelben a szokásos kitétel, ami a törvényben is van, hogy ennek hiányában szülői szervezetet. Ezt a kis beszúrást javaslom, de lehet, hogy most nem fogom megtalálni, ez helyileg hol van. A törvény ezt következetesen alkalmazza, és tudjuk, hogy sok helyen nincs iskolaszék.

Ennyi, köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Parancsolj!

MAKKAI LÁSZLÓ: Egy megjegyzésem van. Elhangzott az előbb, hogy ha megszűnik a felsőoktatásban a felvételi vizsga, akkor ez a tanulmányi verseny már nem lesz érdekes. Ez nem így van (*Nagy József: De érdekes lesz!*) mert ott is a kapacitás és a jelentkezők között lehet különbség, és azért rangsort kell a felsőoktatásnak is valamiképpen az érettségi alapján tenni, és itt figyelembe veheti a tanulmányi versenyt nyugodtan.

Egyébként az érettségi vizsgabizottságbanis úgy hangzott el, hogy pluszpontok lehetnek nyelvvizsgára, erre, és azért, mert nem lesz felvételi vizsga, ettől még lesz érettségi vizsga, ott is lesz pont, és arra még rá lehet tenni.

DR. TRENCSENYILÁSZLÓ: Csak akkor a felsőoktatási intézmény dönt, hogy melyik versenyt, a Molnár József Gumijavító Versenyt akceptálja vagy melyiket (*Derűtség.*)

ELNÖK: Horn Györgyé a szó.

HORN GYÖRGY: Mégiscsak van egy határozati javaslatom az elhangzottak alapján - mert annak nagyon örülök, hogy mindenki hasonlóképpen ítéli meg a dolgot, mint ahogy azt én is éreztem -, hogy ezt az egész országos középiskolai tanulmányi verseny ügyet az OKNT tűzze napirendjére, méghozzá rövid időn belül.

Nekem régóta nagyon súlyos problémáim vannak ezzel, olyannyira, hogy az AKG-ban például kifejezetten arra koncentrálnék, hogy lehetőleg ne induljanak gyerekek (*Derűtség.*) - komolyan beszélek - országos tanulmányi versenyen. Ez egy szándékolt és tudatos vállalása ennek; néhány gyerek ennek ellenére ellenáll és mégis indul... (*Makkai László: Azokat megbüntetitek. - Derűtség.*) Nem büntetjük - de a megvetés sújtja őket. (*Derűtség.*) Mégpedig azért gondolom ezt megvitatásra fontosnak, merthogy ennek van egy nagyon erős - éppen az érdekeltségi mechanizmuson keresztül - visszahúzó ereje. Arról van szó, hogy a szelekciós rendszer pontosan azokat az elemeket erősíti ebben, amelyekről például a felvételi-érettségi kapcsán itt a stratégiai fejlesztésnél le akarunk mondani. Hogy igenis történelemből - a saját szakterületemet mondom - a történelmi-társadalomismereti irányokban alapvetően a konkrét információs tárgyismeret az első szelekciós lépcső. Az igaz, hogy utána megjelennek, de a tömegből éppen fordított az eljárási metódus, mint például a saját magam által ismert tárgyaknál.

Arról nem beszélek, amit felvetett itt Irén is, hogy matematikából például három kategória van, magyarból egy. Mondjuk, a saját tárgyaiamnál maradván, a jó politológia, szociológia, abból is lehetne I., II., III., és mindjárt 30 gyerek juthatna be, mint matematikából, meg mondjuk, fizikából. Itt is abszolút túlteng a természettudomány, abból mindegyikből ezer kategória van. Úgyhogy javasolnám a minisztériumnak, hogy már az idén indítson magyar I., magyar II., magyar III-at, történelem I., történelem II., történelem III-at. (*Derűtség. - Nagy József: Hát az idén már nem indít...*) Miért? Indítson! Ez majd csak lesz, kérje föl - miért, nem lehet ilyet az OKNT-nek csinálni? Hogy javasoljuk, hogy indítson ilyet? Miért nem? Ez jövőre van! Miért ne? Ez mindjárt 30 gyerek!

ELNÖK: Gyuri, a kérdésed indukált bennem egy másikat, hogy annak, amit mi most mondunk, az utánrúgás műfaján kívül van-e még ebben az évben valami értelme. Én az utánrúgást is értelmes dolognak tartom, mert ha például egy közleményben - mint ahogy szándékom van - ugyanilyen élességgel megjelentetjük, hogy abszurdnak tartottuk ezt a rendelkezését a minisztériumnak, annak azért lesz hatása; nem valószínű, hogy jó közérzetet fog kiváltani azokban, akik ezt megfogalmazták vagy elrendelték. De hát ez hangzott el.

Van-e annak - légy szíves, ezt mondd meg - valamilyen realitása, hogy az OKNT ilyen heves és heveny tiltakozása még erre az évre ennek a szövegén valami változtatást eszközöljön? Mert ha van, akkor nem zárkozunk el az elől, hogy akkor essünk neki. Neked most átadom a szót, mielőtt még mindenki elmondja, ami feszíti.

JUHÁSZ JÓZSEF: Köszönöm szépen. Néhány dologra szeretnék reagálni, természetesen helyzetemből adódóan arra, amire tudok, vagy arra, amire lehetőségem lesz.

Valóban nagy élvezettel hallgattam a vitát, és sokszor éreztem úgy, hogy nekem is a szívemből szólnak, hiszen ezeket a belső vitákat mi is, egymás között is lefolytatjuk, sok tekintetben.

Itt tulajdonképpen három nagy téma köré csoportosultak a kifogások, illetve a hozzászólások. Az első, igazán érdekes fölvetés a felvételi eljárási rend volt, ennek a gépiesített változata, amely valóban nagyon sok problémát okoz az iskolákban. Azt azért tegyük hozzá, hogy technikailag a dolog már a tavalyi évben működött, pontosabban ebben a mostani felvételi eljárásban technikailag működött, feltehetően 2004-ben is működik. Mindezzel együtt megértem azokat az elvi aggályokat, ami az egész eljárási renddel kapcsolatos.

Ugyanakkor szeretném hozzátenni: nem véletlenül vált külön, a tanév rendjéről szóló rendeletről nem véletlenül lett leválasztva a felvételi eljárás rendje. Én emlékszem az elmúlt évek OKNT-, oktatáspolitikai meg a legkülönbözőbb üléseire, ahol ezeket a problémákat önök és az önök elődjei mindig-mindig elmondták, azokat az elvi kifogásokat a felvételi eljárással kapcsolatban, ami most is elhangzott. És sohasem tudtunk rajta módosítani, mert az idő viszont sürgetett, hogy de hát ki kell adni a tanév rendjéről szóló rendeletet, majd jövőre. Mindig elmaradt a "majd jövőre" korszerűsítés és áttekintés, és mindig megjelent úgy a tanév rendje, ahogy megjelent, benne a felvételi eljárás rendje úgy, ahogy volt.

Mostantól kezdve van lehetőség arra, hogy a tanév dátumait tartalmazó, mondhatnám, egy könnyedén elkészíthető rendeletet évről évre időben kiadjunk, és önök meg a többi bizottság, szakértők és sok mindenki most már nyugodtan, az idő sürgetése nélkül essenek neki a felvételi eljárási rendnek. És kérem szépen, szüntessük meg, vagy mondjanak helyette mást - boldogan megfogadjuk! Boldogan, legalábbis olyan szinten - nekem mennyi problémát okozott a mindennapos kérdés, hogy most ezt rakd bele, azt rakd bele, még ezt is tegyük bele, még azt is tegyük bele... Ez nem jelent az embernek nagy örömet, de így van. Most tehát úgy érzem, ezáltal erre lehetőség lett, vizsgáljuk fölül, és módosítsunk. Ezt szeretném a felvételi eljárási renddel kapcsolatban mondani. Azt nem tartom valószínűnek és lehetségesnek, hogy eltöröljük ebben az évben, és valami újat kitaláljunk. Erre késői az időpont.

Úgyszintén hasonló a helyzet a tanulmányi versenyekkel. Önök nagyon jól érzékelik azt, hogy hosszú-hosszú évek óta a tanulmányi versenyek jegyzéke áttekinthetetlenül kibővült. Ez egyébként azt is jelenti, hogy nemcsak egyre drágább lesz, hanem devalválódik is magának az egész versenynek az eszméje, legalábbis az országos tanulmányi versenyeknek az eszméje; miközben nagyon fontos lenne természetesen, hogy minden egyes szakirány, minden egyes iskolatípus, minden egyes gyerekközösség megtalálja a maga versenyét. De kérdezem, hogy egy általános iskolai, ilyen-olyan alsó tagozatos vagy felső tagozatos versenynek miért kell országos versenynek lenni. Az a kisgyerek szerintem ugyanolyan boldog egy városi verseny győzelmével, mint egy országos versennyel, sőt lehet, hogy sokkal boldogabb.

Pedagógiailag én azt hiszem, másként is meg lehetne csinálni, de tessenek megérteni, hogy én ebben mint adminisztrátor mondok véleményt, és én így készítettem el. Erre ugyancsak azt tudom mondani, hogy ebben az évben csak az a változás lesz, amit jeleztem, hogy az informatikai verseny bekerül már e tanévtől kezdve az OKTV-versenyek körébe.

Hogy a felmérések reprezentatívak vagy teljes körűek legyenek-e. Valóban azt kell eldönteni, hogy mit akarunk ezzel elérni. Az egyes iskoláknak lesz visszajelzésük? Az egyes iskoláknak módjuk lesz ezáltal valamilyen következtetést a saját pedagógiai rendszerükre, programjukra vonatkozóan mérni? Ha igen, akkor van némi jelentősége, de ha nem, akkor fölösleges, illetve a reprezentatívval is ugyanezt meg lehetne csinálni, nyilván összehasonlító mérésekkel - gondolom én.

Nagyon egyetérték azzal, hogy a tanulmányi versenyeknél, ha már ilyen tömeges a rendeletben megjelent tanulmányi versenyek száma, akkor pregnánsabban kellene különbséget tenni a tekintetben, hogy melyik milyen jogosítványokat és kedvezményeket ad.

Hogy sikerül-e a versenyért felelős szervezeteket kideríteni és feltüntetni a jelenlegi tanév rendjében, erre csak azt tudom mondani, hogy megpróbálom - attól függ, hogy mennyi idő adatik meg erre. De hogy jövőre meg kell csinálni, azzal teljes mértékben egyetértek: legalább tudják az olvasók, hogy ki követte el, vagy kinek az ösztönzésére.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Ki kapta a zsozsót! Ebben az is benne van.

JUHÁSZ JÓZSEF: Igen, az is. Nem akartam mondani.

A kisebbségi tanulmányi versenyeknél nagyon nehéz a helyzet. Kínosan vigyáztunk vagy vigyáztak, akik támogatják, illetve képviselik a kisebbségek ügyét, hogyha bármely kisebbség bármely igénnyel bejelentkezett, azt akceptáltuk, belevettük. Vannak olyan kisebbségek, akik nem támasztottak ilyen igényt - gondolom, nem is lesz ilyen.

Hogy a felvételi eljárás rendjében mit kell igazolni a fenntartónak? Ez is nagyon érdekes dolog. Amikor a rendszer beindult, akkor a hat- és nyolcosztályos iskolákra vonatkozott, hogy központi felvételit írhatnak, abban az esetben, hogyha a jelentkezés az előző két évben legalább háromszoros túljelentkezés volt. A tavalyi tanév rendjében ez úgy módosult, hogy ha legalább másfélszeres a túljelentkezés. Elméletileg azt kell tehát igazolni a fenntartónak, hogy legalább másfélszeres túljelentkezés volt ebben az iskolában.

HORN GYÖRGY: Miért?

JUHÁSZ JÓZSEF: Gyurikám...! *(Derűltség.)*

NAGY JÓZSEF: Ilyen nehezet ne kérdezzél!

LISKÓ ILONA: Ne haragudjon, de ez abszurd, hogy ezt a szülőtől kérik.

JUHÁSZ JÓZSEF: Nem a szülőtől, a fenntartótól kérik.

LISKÓ ILONA: A fenntartótól kinek kell beszerezni?

HORN GYÖRGY: Az iskola kér a fenntartótól egy engedélyt arra, hogy amit ő tud, azt ő mondja meg.

JUHÁSZ JÓZSEF: Igen. Mintegy igazolja a fenntartó, hogy igazat mond az iskola.

HORN GYÖRGY: De ezt az iskolától kell megkérdeznie.

JUHÁSZ JÓZSEF: Ezzel jelentkezik az iskola az OKÉV-hez olyan céllal, hogy adjon neki megfelelő számú jelentkezést, illetve ilyen felmérő lapot.

DR. VÁGÓ IRÉN: Nyolcadik után nincs ilyen limit, hogy másfélszeres. Ott mit igazol?

JUHÁSZ JÓZSEF: Nyolcadik után nincs kötelező felvételi eljárás. Nyolcadik után csak lehetőség van arra, hogy bekapcsolódjanak ebbe az iskolák.

DR. VÁGÓ IRÉN: De itt úgy szerepel ez a szöveg, hogy rájuk is vonatkozik ez a zárójel. Ez megtévesztő.

JUHÁSZ JÓZSEF: Most észrevettem, ki fogjuk venni, és átfogalmazzuk. Továbbra is csak a hat-nyolcosztályosokra vonatkozzék, a nyolcadik osztályosokra pedig ne vonatkozzék.

Végezetül pedig azt szeretném mondani, hogy ahogyan a felvételi eljárás rendjét valóban meg kellene vizsgálni ennek a testületnek és egyéb testületnek is, ugyanígy a tanulmányi versenyek egész rendszerét felülvizsgálni, egyszerűsíteni és világosabbá tenni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Szeretném a jegyzőkönyv számára összefoglalni, illetve az egyetértést kérni a következőkhöz:

Azt javaslom, hogy a mai vita rezüméjét közleményben egész pontosan tegyük közzé, lényegében olyan összegzéssel, hogy itt jószérivel semmivel nem értett egyet az OKNT. (*Horn György: A naptárral egyetértettünk. - Farkas István: A húsvétal.*) A naptárral egyetértettünk, igen. Itt alapvető problémák voltak. Szenes Gyurit megkértem, hogy segítsen nekem ezt összeállítani, én majd a másik részét fogom a jegyzőkönyvnek. Ti megegyeztetek Laci, Szenes Gyurival, hogy te fogalmazol valamit? Vagy én rosszul értettem?

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Erről nem volt szó.

ELNÖK: Akkor én rosszul hallottam. Tehát Szenes Gyuri megcsinálja ezt.

A másik dolog, amit javasolni szeretnék, hogy ennek konzekvenciájaként tűzzük napirendre, vegyük föl a feladattervünkbe, hogy ezt az egész problematikát a felvételtől a tanulmányi versenyekig az OKNT napirendre tűzi, és egyúttal azt kéri, hogy a saját hatáskörében az egyetértési jogot szélesítsék ki erre is. A közoktatási törvény következő módosításában - amire nem tudom, mikor kerül sor, de akár ez egy miniszteri rendelettel is elérhető talán - ez szükséges lenne. Az, hogy mi itt ilyen óhajokat megfogalmazunk, és ilyen alapvető működési kérdésekbe igazán nincs érdemi beleszólásunk, ezt én nem tartom jónak. Ha egyetért az OKNT ezzel, akkor én egy ilyesmit javasolnék.

Lényegében ennyi.

Ketten kértek szót: Hadházy Tibor és Liskó Ica.

DR. HADHÁZY TIBOR: Csak azért kértem szót, mert elnök úr azt mondotta, hogy a naptári résszel egyetértünk. Így van, de ahogy átfutottuk Somody tagtársunk írásban leadott véleményét, ő tett egy észrevételt, és ez most nem hangzott itt el. Ennek az a lényege, hogy 2004. február 1-je vasárnapra esik, tehát a 2. § (7) pontjában szereplő dátumot célszerű lenne munkanapra módosítani.

ELNÖK: Magyarán a naptárral sem értünk egyet.

NAGY JÓZSEF: Elnök úr, elengednél?

HORN GYÖRGY: Nekem is el kellene mennem.

ELNÖK: Menjete el, készen vagyunk ezzel.

DR. VÁGÓ IRÉN: Mi engedünk el, nem az elnök úr.

ELNÖK: Lényegében készen vagyunk, most már csak cizelláljuk a mondatokat.

LISKÓ ILONA: Az előbb Juhász József azt mondta, hogy ketté van választva, és a felvételtől szóló dolog tulajdonképpen egy rendeletmódosítás tervezete. Ebben az ügyben talán nem sűrget bennünket annyira az idő, hogy most csak annyit mondjunk, hogy ez nem tetszik, és majd megtárgyaljuk, hanem nyugodtan mondhatjuk azt, hogy ez a tervezet a diszfunkcionális, központosító, drága, semmirekellő...

ELNÖK: Semmire való.

LISKÓ ILONA: Semmire való elképzelés miatt az OKNT számára elfogadhatatlan, és arra kérjük a minisztert, hogy ilyen módosítást ne csináljon. Ha már módosítást csinál, akkor mondja azt, hogy nincs szükség központi felvételi rendszerre a középiskolákban, mert kínálati helyzet van, és örülünk, ha megtelnek az iskolák. Ilyen módosítást csináljon e helyett.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Egy pillanatra, bocsánat, megint csak azért, mert én vagyok a legöregebb az OKNT-ben. Ne haragudjatok, de ezt mi harcoltuk ki akkor, amikor az elitizálódó középiskolák orra-szájba felvételiztettek, és azt mondtuk, hogy ennél még az is jobb...

HORN GYÖRGY: Nem igaz, rosszul emlékszel - én is itt voltam. A szöveg akkor úgy szólt, hogy az elit gimnáziumok a felvételi eljárással - mert ez ellen volt tiltakozás - ne rángassák a gyerekeket ide-oda-amoda, de nem arról volt szó, hogy legyen egységes felvételi eljárás. Az én javaslatom az volt, azt én támogatom, hogy az OM adjon egy ilyen szolgáltatást, ez a része rendben van; de ennek semmilyen jogszabályi körülménye nincs. Az OM csináljon egy ilyen szolgáltatást, és ehhez lehessen külön-külön csatlakozni. A törvény ebben elegendő. Én ezt javasoltam - nem ezt!

ELNÖK: Ilona?

LISKÓ ILONA: Bocsánat, de nem tudom megállni, Laci, ehhez még az is hozzátartozik, hogy ez az egész középiskolai felvételi örület az elit gimnáziumok miatt van. Az elit gimnáziumokba ma Magyarországon maximum - és akkor már mindenkit ideszámoltam - a gyerekeknek a 15 százaléka jár. Tehát a középfokra járó gyerekek 15 százalékának a kedvéért vegzálják végig a nem tudom, hány százezer gyereket egy ilyen rendszeren, szülő, iskola, mindenki idejét, energiáját, idegrendszerét rabolva, hogy ez a 15 százalék valahogy igazságosan jusson be abba az elit iskolába. Ráadásul arról a 15 százalékról van szó, aki úgyis oda jut be, ahova akar, mert olyan nagyszerűen teljesít, és olyan szülei vannak, hogy beviszik. Tehát akkor az egésznek mi értelme van, könyörgök? *(Dr. Trencsényi László: Hogy szívassák azt a 85 százalékot, aki kimaradt! - Derültség.)* Így van.

Ehhez még szeretném hozzátenni Medgyessy Péter szavait, aki azt mondta, hogy olyan kormányt akar, amelyik az emberek közérzetét javítja. Na most ez az intézkedés az emberek közérzetét garantáltan rontja. Ezért én azt javaslom az OKNT-nek, hogy erre mi itt és most mondjunk nemet.

ELNÖK: Helyes. Van, aki ezzel nem ért egyet? *(Nincs ilyen jelzés.)* Nincs.

Akkor úgy fogalmazom meg, hogy tehát azzal, amire még módunk van - ugye, ez a rendeletmódosításra vonatkozott most -, a 11/94-es rendelet módosításával az OKNT, úgy, ahogy van, nem ért egyet; indokokat pedig bőven találunk abban, amit elmondottam és amit mások is elmondtak. Ezt mi a közleménybe bevesszük, és külön megküldjük az illetékeseknek.

Én majd még arra is kíváncsi lennék, de nem húzom vele az időt, hogy ez a bizonyos kaffkai helyzet, hogy nem tudjuk, honnan származnak ezek az intenciók, amelyeknek te csak megfogalmazója és elszenvédője vagy, ez azért bizonyos szempontból érdekes lehet. Mert hát itt működik egy bürokrácia, amely önálló életre kelt; többen megírták már az irodalomban is, hogy ez a bürokrácia természete, hogy önnemzéssel szaporodik.. *(Derültség.)*

Megköszönöm a részvételeket - vagy van még, amit mondani szeretnél? Igen, parancsolj!

JUHÁSZ JÓZSEF: Kénytelen vagyok egy dologra reagálni, fölmerült itt egy dátumügy. Nagy vita volt közöttünk, hogy a tanév rendjéről szóló rendeletben legyenek-e stabil dátumok;

tehát a tanév szeptember 1-jén kezdődik, június 15-én fejeződik be; a félév február 1-jéig tart; a felvételi eljárás február 15-én kezdődik - és így tovább. Én úgy vélem és úgy gondolom, kell néhány, három-négy-öt stabil dátum; és ha ez vasárnapra vagy ne adj isten, szombatra esik, akkor pedig érvényesülnie kell annak az általános számolásnak, hogy az utána következő munkanap a teljesítés napja. Ez tehát valóban vita volt közöttünk, pillanatnyilag így néz ki; körülbelül négy dátum van a tanév rendjéről szóló rendeletben. Ez az egyik reagálásom.

A másik, az előbb valóban elfelejtettem reagálni a fogyatékosok s a többi ügyére. Két verzióban készült el a rendelet. Amikor még volt egy szöveges előrész, akkor leírtam azt, hogy ha ez előbb jelenik meg, mint a közoktatási törvény módosítása, akkor a régi terminológiát használjuk, ha később, akkor természetesen javítjuk. Most pillanatnyilag már nem tudom, mikor fog megjelenni, de nyilvánvaló, hogy ehhez igazodni kell. Esetleg a tanulmányi versenyeknél zárójelben tudjuk jelezni.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm szépen.

Zsuzsa figyelmeztet engem, hogy adósak vagyunk megnevezni azt a személyt, aki ennek a bizonyos közoktatási minőségi díjnak az odaítélésében minket képvisel. Tárgyalt erről Szenes Gyuri Hoffmann Rózsával, és Rózsa azt mondta, hogy amennyiben mi egyetértésünket adjuk ehhez, akkor ő ezt a feladatot elvállalja, holott eddig még nem sikerült tisztázni, míg ő itt volt, hogy ez milyen munkával jár.

Javaslom, hogy adjuk ehhez egyetértésünket. *(Liskó Ilona: Mi ez?)* Ez a közoktatási minőségbiztosítási díj odaítélési bizottságában egy személy a kilenctagú kuratóriumból, az OKNT-nek kell ide valakit jelölni, és tekintettel arra, hogy a tolongás nem volt olyan óriási az elején, úgy gondolom, ez a helyzet megoldást jelenthet.

Brezsnyánszky úrral a szünetben közöltem, hogy pozitív választ kaptunk a miniszter úrtól arra a kérésre, hogy a miniszter úr ha személyében nem is, de Mang Béla személyében részt vesz azon a felsőoktatási konferencián, amelyet az OKNT Debrecenben rendez. Ezzel a dolog abból a szempontból sínen van, hogy nagyon gyorsan lehet a startpisztoly eldőrdülése után a szervezésnek nekilátni. Erről megvan az írásos papírom is, a jegyzőkönyvhöz mellékelve.

A viszontlátásra, jó pihenést kívánok. Köszönöm szépen.

(Az ülés végének időpontja: 15 óra 48 perc)

Dr. Loránd Ferenc
az Országos Köznevelési Tanács elnöke

Tartalomjegyzék

Megnyitó.....	4
Határozat a kompetenciaközpontú, egyszintű érettségi-felvételi vizsga koncepciójának napirendre vételéről.....	4
Személyi javaslat kérése \.....	4
A NAT-revizíó és a kompetenciaközpontú, egyszintű érettségi-felvételi vizsga koncepcionális kérdései.....	4
Horn György tájékoztatója.....	5
Vass Vilmos tájékoztatója.....	6
Nagy József tájékoztatója.....	7
Hozzászólások.....	9
Elnöki összefoglaló, határozatok megfogalmazása.....	35
Határozat a kompetenciaközpontú, egyszintű érettségi-felvételi koncepciójáról.....	43
Javaslat a 2003-2004-es tanév rendjére.....	44
Juhász József tájékoztatója.....	44
Hozzászólások.....	44
Egyebek.....	56